

Adila BEGOVIĆ

ARAPSKI JEZIK

اللغة العربية

للمدارس الثانوية

الصف الثالث

3

3. razred SREDNJE škole

Izdavači: *Federacija Bosne i Hercegovine
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta
Izdavačka kuća Ljiljan, Sarajevo*

Za izdavače: *Prof. dr. Fahrudin Rizvanbegović
Mensur Brdar*

Urednici: *Ismet Krnić
Enes Durmišević*

Recenzenti: *Lamija Hadžiosmanović
Mesud Hafizović
Emina Memija*

Lektori: *Habiba Hafizović
Fadila Gušo*

Ilustracija
naslovne strane: *TRIO, Sarajevo*

Stručni konsultant: *Salem Obralić*

DTP: *El-Kalem, Sarajevo*

Štampa: *Dom štampe, Zenica*

ISBN 9958-22-019-9. - ISBN 9958-11-008-3

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

UDK 809.27(075.3)

BEGOVIĆ, Adila

Arapski jezik : za III razred srednje škole / Adila Begović. - Sarajevo :

Ljiljan, [etc.], 1997. - 140 str. : ilustr. ; 24 cm

Na nasl. str. i usp. stv. nasl. na arap. pismu.

ISBN 9958-22-019-9. - ISBN 9958-11-008-3

*Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Vlade Federacije Bosne i Hercegovine
rješenjem broj UP-I-03-65-4572-121/97, odobrilo je ovaj udžbenik u školskoj 1997./98. godini*

Tiraž: 4.000 primjeraka

*Strogo je zabranjeno svako umnožavanje i preštampavanje ovog udžbenika bez odobrenja izdavača.
Neovlašteno kopiranje, umnožavanje i preštampavanje predstavlja krivično djelo iz čl. 100. Zakona o
autorskom pravu (Sl. list RBiH br. 2/92 i 13/94).*

ADILA BEGOVIĆ

ARAPSKI JEZIK

III. RAZRED SREDNJE ŠKOLE

DRUGO IZDANJE

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA
IZDAVAČKA KUĆA "LJILJAN", SARAJEVO

Sarajevo 1999. godine

PREDGOVOR

Potreba za udžbenikom savremenog arapskog jezika za srednje škole podstakla je Ministarstvo za obrazovanje Republike Bosne i Hercegovine da raspiše konkurs za izradu takvih udžbenika.

U Prvoj klasičnoj gimnaziji u Sarajevu još od davne 1954/55. šk.g. u programu je arapski i turski jezik. Cilj je bio da se osposobi jedan kadar mladih orijentalista. To nastojanje podsticala je Katedra za orijentalne jezike otvorena šk.g. 1950/51. Međutim, što se tiče arapskog jezika udžbenika nije bilo sem gramatike autora dr. Sikirića i koautora štampane 1936. god.

Kako sam svoj radni vijek provela u Prvoj gimnaziji i predavala historiju, arapski i turski jezik, pokušala sam da na osnovu svojih bilježaka te dostupnih mi sličnih udžbenika i dugogodišnjeg rada i iskustva sa učenicima napišem za potrebe srednjih škola udžbenike arapskog jezika. Pred sobom sam imala meni dobro poznat uzrast učenika kojima su namijenjeni ovi udžbenici. Nastojala sam da dadem i koncepciju gramatičko-sintaksičkog gradiva i vježbi koje će zainteresirati i motivirati učenika da krene i sam u sistematsko izučavanje ovog zaista lijepog svjetskog i vjerskog jezika i njegove prebogate leksičke i literarne građe.

Udžbenik za sva četiri razreda radila sam prema Nastavnom planu i programu koji je sačinjen u Pedagoškom zavodu Republike BiH. I pored ozbiljne manjkavosti datih programa trudila sam se da udžbenici dobiju kvalitet savremenog jezika, ali i da sačuvaju maksimalni fundus klasičnog arapskog jezika bez koga ne bi bilo moguće ni ući u specifičnosti ovog jezika. Dāti tekstovi su obogaćeni arapskim poslovicama, kur'anskim citatima kao i savremenim literarnim odlomcima. To će, nadam se, omogućiti učeniku da uoči razliku između savremenog i klasičnog jezika te da sa mnogo više interesa prati vlastiti razvoj i svoj uspjeh.

Pri radu sam se koristila gramatikama nekih arapskih autora. Gramatiku autora Caspari-Muller (na njemačkom jeziku) koristili su autori udžbenika izdatih kod nas (Kadić i Bulić te dr. Sikirić) ja sam se koristila i njihovim udžbenicima i pomenutom gramatikom.

Voljela bih da nastavnici kojima su i namijenjeni ovi udžbenici svojim radom ispune sve po njima uočene propuste i da učenicima učenje ovog jezika

olakšaju i uljepšaju. Da ih navode na prihvatanje potrebe učenja stranog jezika jer to je putovanje kroz nepoznate predjele ljudskog duha, a učenjem arapskog jezika ti predjeli su neizmjereno široki!

Sretna sam što sam mogla iskoristiti ovu šansu da iza mene ostane mali trag mog zanimanja koje sam jako voljela i krajnje korektno obavljala.

Ostaje mi da se nadam i od svega srca želim da ovi udžbenici posluže pored nastavnika i učenika i svima onima koji imaju interes za učenjem arapskog jezika te da u tom pravcu postignu uspjeh.

U Sarajevu, septembra 1996 god.

ADILA (R) BEGOVIĆ-CHABBOUH

UVOD

Evo nas u trećem razredu a to znači da smo podobro ušli u duh arapskog jezika koji nam je sad već mnogo bliži nego na samom početku našeg učenja toga, zaista, bogatog jezika.

Mada se ne može reći da obiluje građom o gramatici, naročito su siromašni glagolski oblici, ipak je to veliki svjetski jezik koji ima najbogatije leksičko ostvarenje.

Rekli smo da ima dva vremena, jedno za prošlost a jedno za radnju koja još traje kad o njoj govorimo. Ima oblike za zapovjedni način (za zabranu i za zapovijed), kao i participijalne oblike koji su imenski dio glagola pa se tako i ponašaju. Mogu se odrediti i uvijek u rečenici zamijeniti za glagolski oblik nekog vremena. To se čak smatra stilskom osobinom. Isti je slučaj i sa infinitivom kojeg smo do sada sreli samo za prvu vrstu glagola i zato smo prema paradigmi naučili najčešće susretane oblike. Infinitiv se, također, može u svom obliku upotrijebiti umjesto glagolskog oblika, može se odrediti ili uzeti kao neodređen.

Razgledamo li tabelu koja prikazuje morfološki razrađene glagolske oblike, zaključit ćemo da se glagol kao vrsta riječi obogaćuje na jedan vrlo duhovit način. Arapi veoma vole svoj jezik i smatraju da je to ono što mogu drugim ljudima na Zemlji ponuditi kao veliko blago pa zato ne čudi da su se generacije i generacije bavile proučavanjem i usavršavanjem svog jezika.

Ono što se u našem jeziku postiže dodavanjem prefiksa pred osnovni glagolski oblik, to se u arapskom jeziku: postiže „proširivanjem“ prve vrste glagola koju stoga što nema u korijenu „slabih“ konzonanata zovemo الثَّلَاثِيُّ الْمُجَرَّدُ (čista tri konzonanta). To proširivanje može se vršiti ispred paradigme i između svakog njenog člana pa i na kraju.

Ali, krenimo redom! Najprije da ponovimo participijalne oblike:

Particip pasiva - إِسْمُ الْمَفْعُولِ - الْمَفْعُولُ

Particip aktiva - إِسْمُ الْفَاعِلِ - الْفَاعِلُ

PARTICIP PASIVNI

(إِسْمُ الْمَفْعُولِ)

Do sada smo naučili da svi glagolski i drugi oblici u gramatici dolaze na paradigmu preko konzonantata فعل. To je zbog toga što se u mnoštvu takvih oblika lakše snalazimo. Tako je i sa participima. Paradigma za particip aktivni je فاعلٌ a za pasivni مَفْعُولٌ. Pošto se radi o imenskim oblicima glagola, oni dolaze na tenwin (N. - G. - Ak. -). Pošto ima ju sva tri padežna nastavke, mijenjaju se po potpunoj promjeni. Tako će oblici po broju doći na:

	muški rod	ženski rod
jednina	مَفْعُولٌ	مَفْعُولَةٌ
dvojina	مَفْعُولَانِ	مَفْعُولَتَانِ
množina	مَفْعُولُونَ	مَفْعُولَاتٌ
nepravilna množina	مَفَاعِلٌ	مَفَاعِلٌ

Particip pasivni se može izvoditi samo od prelaznih glagola. Ali, u arapskom jeziku svaki glagol kojem se doda prijedlog postaje prelazan. Naravno, nećemo praviti prelazan glagol od onih koji po svom smislu ne bi mogli biti upotrijebljeni. Ako se može postići pravi smisao, onda će uz takav glagol kao objekat stajati riječ u genitivu zbog prijedloga koji smo dodali. Tako, imamo, npr.:

onaj pokraj koga se prošlo	-	مَمْرُورٌ بِهِ
ona pokraj koje se prošlo	-	مَمْرُورٌ بِهَا
one pokraj kojih se prošlo	-	مَمْرُورٌ بِهِنَّ

Značenje participa pasivnog jeste da neko ili nešto trpi glagolsku radnju. Međutim, oba participa, i aktivni i pasivni, često imaju atributivno značenje - što im njihov pridjevski karakter omogućava - i tada se ponašaju kao i svaki pridjev, tj. slijede svoju imenicu u rodu, broju, padežu, određenosti i neodređenosti.

Stilski se smatra boljim ako se glagol zamijeni participom. Tako se particip aktivni često upotrebljava umjesto prezenta, čak umjesto relativne rečenice, npr.:

Ovaj poklon je primljen kod nas. هَذِهِ الْهَدِيَّةُ مَقْبُولَةٌ عِنْدَنَا.

Troje je nepoznato osim u tri slučaja: hrabrost u ratu, mudrost u srdžbi i iskren prijatelj kad si u nuždi. ثَلَاثَةٌ لَا يُعْرَفُونَ إِلَّا فِي ثَلَاثَةِ مَوَاضِعَ: الشُّجَاعُ عِنْدَ الْحَرْبِ وَالْحَكِيمُ عِنْدَ الْغَضَبِ وَالصَّدِيقُ عِنْدَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ

Onaj koji pije vino kao (opojno piće) je osramoćen. شَارِبُ الْخَمْرِ مَذْمُومٌ.

U ovom primjeru particip aktivni je poimeničan i upotrijebljen u funkciji الْمُضَافُ a predikat je na oblik participa pasivnog.

Nisu rijetki slučajevi poimeničnog participa aktivnog, npr.:

pisac, sekretar, pisac - كَاتِبٌ
radnik - عَامِلٌ

I particip pasivni može često doći u funkciji atributa kao što smo već istakli, npr.: Nanizani biseri su lijepi. الْأَلْيَالِي الْمَنْظُومَةُ حَسَنَةٌ.

Kad se particip aktivni završava na *ى* – u nominativu i genitivu, ako nije određen, izgubi *ى* i završava se na *ٍ*, npr.: عالٍ od عَالِي = visok, dok će u akuzativu biti عَالِيًا ako se odredi, a onda će glasiti za nominativ i genitiv الْعَالِي akuzativ الْعَالِي.

VJEŽBE

التَّمْرِينَاتُ

كان النبي صلعم يعود المريض ويتبع الجنائز ويجالس الفقراء – اعلم ايها الانسان أنك مخلوق ولك خالق وهو خالق العالم وجميع ما في العالم، وأنه واحد وهو على كل شيء قدير، وقدرته ومملكته في نهاية الكمال وهو مالك الملك لا ملك إلا مملكته – قال النبي صلعم: من لم يرحم صغيرنا ولم يوقر كبيرنا فليس منا – قيل لأفلاطون ما هو الشيء الذي لا يحسن أن يقال وإن كان حقاً فقال مدح الإنسان نفسه – الكتاب الذي لا أفهم مفهومه صعب جداً

1. Prevedite dati tekst i pokušajte izvršiti promjene u njemu kao što su: umjesto glaglskog oblika upotrijebi participijalni oblik; umjesto aktivnog stavi pasivni oblik, naravno, pri tome vodeći računa o logičkom značenju.

2. Prevedi na arapski jezik:

Muslimani osvojiše Španiju na početku osmog stoljeća. Hrabrost i darežljivost su dva pohvalna svojstva. Bog je Stvoritelj nebesa i Zemlje. Salahuddin je bio moćan vladar koji se spominje zbog njegove pravednosti i hrabrosti. Želim vam razjasniti način učenja. Koji su najstariji gradovi na svijetu? Ovi ljudi ne razumiju arapski jezik. To je zaista očigledna i jeftina laž.

RIJEČI الْكَلِمَاتُ

obići, vratiti se - عاد - يَعُودُ	osvojiti - فَتَحَ - يَفْتَحُ
pratiti, izići za - تَبَعَ - يَتَّبِعُ	Španija - الأندلسُ
stvoren - مَخْلُوقٌ	početak - بَدَأَ
stvoritelj - خَالِقٌ	stoljeće - قَرْنٌ - قُرُونٌ
svršetak - نِهَآيَةٌ	hrabrost - شَجَاعٌ
savršenstvo - كَمَالٌ	darežljivost - سَخَاوَةٌ - سَخَاءٌ
smilovati se - رَحِمَ - يَرْحَمُ	svojstvo - خَصْلَةٌ
biti lijep - حَسَنٌ - يَحْسُنُ	razjasniti - بَيَّنَّ - يَبِينُ
hvaliti - مَدَحَ - يَمْدَحُ	način, put - طَرِيقٌ
sadržaj, značenje - مَفْهُومٌ	očigledan - مَكْشُوفٌ
težak, teškoća - صَعَبٌ	jeftino - رَخِيسٌ

Nauči pjesmicu!

VOZ الْقَطَارُ

*Lokomotiva se
kreće na gorivo
žuri s putnicima,
prtljagom i poštom
prenoseći ih od jednog
do drugog dalekog mjesta.*

قَاطِرَةُ الْحَدِيدِ
تَسِيرُ بِالْوُقُودِ
تُسْرِعُ بِالرُّكَّابِ
وَالْمَتَاعِ وَالْبَرِيدِ
تَنْقُلُهُمْ مِنْ بَلَدٍ
لِبَلَدٍ بَعِيدٍ ...

SLOŽENA GLAGOLSKA VREMENA

Znamo da u arapskom jeziku imamo samo dva vremena **الْمَاضِي وَالْمُضَارِعُ** (kod nas se to, uglavnom, prevodi kao perfekt i imperfekt). Kako u arapskom jeziku nema više oblika za prošlost, onda nije uputno **الْمَاضِي** prevesti perfektom. Kako onda pokriti sve prošle radnje u bosanskom jeziku? Pa i imperfekt je jedna vrsta prošlosti! Šta bi onda označilo prezent u arapskom jeziku?

Arapski gramatičari kažu za **الْمَاضِي** to je radnja koja je trajala i prošla = a za **الْمُضَارِعُ** to je radnja koja traje (a mi o njoj ili u njoj govorimo).

Imperfekat ili prošlost koja se još nije završila (ili, kako su je kod nas prevodili - pređašnje nesvršeno vrijeme) u arapskom jeziku je složeno vrijeme (a sad oni koji su već upotrijebili izraz imperfekt - takvo složeno vrijeme zovu pravi imperfekt!). Perfekt ima, također, svoj složeni oblik - pa ga kod nas zovu pluskvamperfekt ili davno prošlo vrijeme.

Da vidimo kako dobivamo složeni oblik **الْمَاضِي** koji će ukazivati na glagolsku radnju koja je prošla a desila se prije neke druge prošle radnje. Nastaje tako da se pomoćni gl. **كان** u obliku **الْمَاضِي** stavi ispred nekog glagola koji se mijenja. Često se između ova dva glagolska oblika stavi čestica **قد** (koja se i ne mora prevesti). Tako imamo glagol **لَبَسَ**

Broj	3. 1. (الْغَائِبُ)	2. 1. (الْمُخَاطَبُ)	1. 1. (الْمُتَكَلِّمُ)
jednina m.r.	كَانَ (قَدْ) لَبَسَ bio je obukao	كُنْتَ (قَدْ) لَبَسْتَ bio si obukao	كُنْتُ (قَدْ) لَبَسْتُ bio sam obukao
jednina ž.r.	كَانَتْ (قَدْ) لَبَسَتْ bila je obukla	كُنْتِ (قَدْ) لَبَسْتِ bila si obukla	كُنْتُ (قَدْ) لَبَسْتُ bila sam obukla
dvojina m.r.	كَانَا (قَدْ) لَبَسَا bili su obukli njih dvojica	كُنْتُمَا (قَدْ) لَبَسْتُمَا bili ste obukli vas dvojica	
dvojina ž.r.	كَانَتَا (قَدْ) لَبَسَتَا bile su obukle njih dvije	كُنْتُمَا (قَدْ) لَبَسْتُمَا bile ste obukle vas dvije	
množina m.r.	كَانُوا (قَدْ) لَبَسُوا bili su obukli	كُنْتُمْ (قَدْ) لَبَسْتُمْ bili ste obukli	كُنَّا (قَدْ) لَبَسْنَا bili smo obukli
množina ž.r.	كُنَّ (قَدْ) لَبَسْنَ bile su obukle	كُنْتُنَّ (قَدْ) لَبَسْتُنَّ bile ste obukle	كُنَّا (قَدْ) لَبَسْنَا bile smo obukle

Napomene:

1) Čestica **قَدْ** u ovom obliku znači „već“, npr.: već smo bili obukli

2) Ovo vrijeme arapski gramatičari zovu **الفعل الماضي المنتهى**

Negacija složenih vremena ista je kao i kod običnih vremena. Ipak, a to smo, također, već naučili, pred perfektom i pluskvamperfektom stoji **مَا** iako nije obavezno da tako bude (može se upotrijebiti i **لَا**), npr.:

nije bio znao (još) **مَا كَانَ قَدْ عَلِمَ**

Pasivni oblici prave se od prelaznih glagola, i to prema obrascu **فُعِلَ - يُفَعَّلُ** za pasiv, npr.

već je bilo napisano **كَانَ قَدْ كُتِبَ**

Evo još nekih primjera:

Mi smo vas bili tražili u školi, ali vi ste već bili izašli.

كُنَّا قَدْ طَلَبْنَاكُمْ فِي الْمَدْرَسَةِ وَ لَكِنِ أَنْتُمْ كُنْتُمْ قَدْ خَرَجْتُمْ

Osman je bio poznavao našeg učitelja koji je bio stanovao u našem susjedstvu.

كَانَ عَثْمَانُ قَدْ عَرَفَ مُعَلِّمَنَا الَّذِي كَانَ قَدْ سَكَنَ فِي جَوَارِنَا

Pređašnje nesvršeno vrijeme

(**الفِعْلُ الْمَاضِي الْمُسْتَمِرُّ** - **fi'lu-l-madi-l-mustamirri**)

Pređašnje nesvršeno vrijeme u arapskom jeziku kazuje radnju koja je duže vremena trajala ili se ponavljala. Tvori se tako da se **الماضي** pomoćnog glagola **كَانَ** stavi ispred **المضارع** glagola koji se mijenja. Negativan oblik se dobije kad se negativna čestica **لَا** stavi između pomoćnog glagola i onoga koji konjugiramo, npr.:

On se ne igraše. **كَانَ لَا يَلْعَبُ**

Ako nam treba pasiv - onda (kao i u pluskvamperfektu) u pasivnom obliku dođe samo glavni glagol, pomoćni glagol ostaje u aktivnom obliku, npr.:

pitaše se (bijaše pitano) **كَانَ يُسْأَلُ**

Evo još nekoliko primjera:

Ti (a ne neko drugi - zato lična zamjenica) gledaše nju iza zavjese.

أَنْتِ كُنْتِ تَنْظُرِينَ إِلَيْهَا مِنْ وَرَاءِ السُّتَارَةِ

Praše se odjeća vodom i sapunom. **كَانَ يُغْسَلُ الثِّيَابُ بِالْمَاءِ وَالصَّابُونِ**

Prije nego prikažemo tabelu oblika الفعل الماضي المستمر recimo, makar kratko, da u vezi sa glagolskim oblicima u arapskoj gramatici postoji tzv. pojačanje imperativa i imperfekta koje se kod nas prevodi „svakako“ - a u negativnom obliku „nikako“.

Kad se radi o imperativu, onda se na krajnji konzonant doda jedan ن ili ن. Tako će ن sa tešdidom biti dodat na sve oblike imperativa, dok će (sakin) biti dodat jednini muškog i ženskog roda i množini muškog roda.

Tako će biti, npr:

svakako sjedi اجلسن

neka nikako ne traži لا يَطْلُبَنَّ

ali i: svakako traži اُطْلِبَنَّ i: svakako traži (ž.r.) اُطْلِبَنَّ

Što se tiče المضارع, kad ima značenje futura prvog, pojačava se kod svih oblika ن - ن - ن uz sve oblike jednine u 1, 2, 3. licu množine muškog roda.

svakako će ona pisati تَكْتُبَنَّ - تَكْتُبَنَّ

svakako ću pisati اَكْتُبَنَّ i negativno: neću nikako pisati لا اَكْتُبَنَّ

Napomena: Ova vrsta pojačanja veoma je česta u tekstu Kur'ana azimu-ššana i zato smo smatrali da je ne bi trebalo zaobići.

Čestica قد u ovom vremenu المضارع znači katkad

Broj	3. 1. (الْغَائِبُ)	2. 1. (الْمُخَاطَبُ)	1. 1. (الْمُتَكَلِّمُ)
jednina m.r.	كَانَ يَسْمَعُ slušaše (on)	كُنْتَ تَسْمَعُ slušaše (ti)	كُنْتُ أَسْمَعُ slušah
jednina ž.r.	كَانَتْ تَسْمَعُ slušaše (ona)	كُنْتِ تَسْمَعِينَ slušaše (ti)	كُنْتُ أَسْمَعُ slušah
dvojina m.r.	كَانَا يَسْمَعَانِ slušaahu (njih dva)	كُنْتُمَا تَسْمَعَانِ slušaste (vas dva)	
dvojina ž.r.	كَانَتَا تَسْمَعَانِ slušaahu (njih dvije)	كُنْتُمَا تَسْمَعَانِ slušaste (vas dvije)	
množina m.r.	كَانُوا يَسْمَعُونَ slušaahu (oni)	كُنْتُمْ تَسْمَعُونَ slušaste (vi)	كُنَّا نَسْمَعُ slušasmo (mi)
množina ž.r.	كُنَّ يَسْمَعْنَ slušaahu (one)	كُنْتُنَّ تَسْمَعْنَ slušaste (vi)	كُنَّا نَسْمَعُ slušasmo (mi)
Negativ: ne slušah كُنْتُ لَا أَسْمَعُ			

VJEŽBE

التَّمْرِينَاتُ

- Prevedi tekst:
- Od običnih glagolskih oblika načini složena vremena
- Pojačaj imperativ i imperfekt (sa određenim smislom)
- Ispričaj neku dogodovštinu i posluži se složenim vremenima

Prevedi na bosanski jezik - vokaliziraj - analiziraj

كَانَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَرْوَانَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي سَمَرِهِ مَعَ وَكْدِهِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَخَاصَّتِهِ فَقَالَ لَهُمْ: لِيَقُلْ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْكُمْ أَحْسَنَ مَا قِيلَ مِنَ الشَّعْرِ، لِيَفْضَلَ مَنْ رَأَى تَفْضِيلَهُ. فَأَنْشَدُوا وَفَضَّلُوا فَقَالَ بَعْضُهُمْ: أَمْرُ الْقَيْسِ وَقَالَ بَعْضُهُمُ النَّابِغَةُ وَقَالَ بَعْضُهُمُ الْأَعَشَى فَلَمَّا فَرَغُوا قَالَ أَشْعَرُ وَاللَّهِ مِنْ هَؤُلَاءِ جَمِيعًا عِنْدِي الَّذِي يَقُولُ ...

رِجْعَاتُ الْكَلِمَاتِ

u razgovoru provoditi noć - سَمَرَ	odabrati - اخْتَارَ
posjelo, sijelo - سَمَرَ	rijetkost - نَوَادِرُ mn. - نَادِرَةٌ
pjesme - شِعْرٌ - اشْعَارٌ	vl. ime - الْمَلِكُ بْنُ مَرْوَانَ
kosa - شَعْرٌ	vl. imena pjesnikâ - اِمْرُؤُ الْقَيْسِ النَّابِغَةُ الْأَعَشَى
cesta - شَارِعٌ	
nadmašiti - فَضَّلَ	
recitirati - أَنْشَدَ	završiti - فَرَغَ
pjesnik - شَاعِرٌ	veći pjesnik - أَشْعَرُ

FUTUR

(فِعْلُ الْمُسْتَقْبَلِ - fi'lu-l-mustakbali)

Posebni oblici za izražavanje budućeg vremena u arapskom jeziku ne postoje. Futur se izražava oblikom (المضارع) vremena koje traje kad se jednostavno ispred njega stavi čestica سَوْفَ i سَ.

npr.: učiniti ćeš - (سَوْفَ تَفْعَلُ) سَتَفْعَلُ

ja ću učiniti	(سَوْفَ أَفْعَلُ) سَأَفْعَلُ	1. 1. jed. oba roda
mi ćemo učiniti	(سَوْفَ نَفْعَلُ) سَنَفْعَلُ	1. 1. mn. oba roda
ti ćeš učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلُ) سَتَفْعَلُ	2. 1. jed. m. r.
ti ćeš učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلِينَ) سَتَفْعَلِينَ	2. 1. jed. ž. r.
vas dvojica ćete učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلَانِ) سَتَفْعَلَانِ	2. 1. dv. m. r.
vas dvije ćete učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلَانِ) سَتَفْعَلَانِ	2. 1. dv. ž. r.
vi ćete učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلُونَ) سَتَفْعَلُونَ	2. 1. mn. m. r.
vi ćete učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلْنَ) سَتَفْعَلْنَ	2. 1. mn. ž. r.
on će učiniti	(سَوْفَ يَفْعَلُ) سَيَفْعَلُ	3. 1. jed. m. r.
ona će učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلُ) سَتَفْعَلُ	3. 1. jed. ž. r.
njih dvojica će učiniti	(سَوْفَ يَفْعَلَانِ) سَيَفْعَلَانِ	3. 1. dv. m. r.
njih dvije će učiniti	(سَوْفَ تَفْعَلَانِ) سَتَفْعَلَانِ	3. 1. dv. ž. r.
oni će učiniti	(سَوْفَ يَفْعَلُونَ) سَيَفْعَلُونَ	3. 1. mn. m. r.
one će učiniti	(سَوْفَ يَفْعَلْنَ) سَيَفْعَلْنَ	3. 1. mn. ž. r.

Ako želimo izraziti negaciju, tu su negativne čestice لَا (a može i مَا mada rjeđe) kao i čestica لَنْ - neće nikad (nikako).

neću uraditi - سَوْفَ لَا أَعْمَلُ

neću nikako (nipošto / nikad) uraditi - سَوْفَ لَنْ أَعْمَلُ

FUTUR DRUGI

Ovaj oblik je uveden u novije doba u klasični arapski jezik i ima tendenciju da izrazi radnju koja će se završiti prije neke druge buduće radnje ili sa njom istovremeno. Osim toga, ova konstrukcija futura drugog upotrijebljena odvojeno od neke druge buduće radnje znači dopuštanje mogućnosti ili pretpostavke neke druge radnje.

Futur drugi se izražava tako da se pomoćni glagol كَانَ stavi u oblik المضارع a glagol koji se konjugira u الماضي. Pri tome se može upotrijebiti čestica قد koja se stavi između dva glagolska oblika ili ispred pomoćnog glagola:

Ja ću već učiniti. أَكُونُ (قَدْ) فَعَلْتُ.

Ja vjerojatno neću učiniti. لَا أَكُونُ قَدْ فَعَلْتُ.

Vjerojatno je došao iza mene. يَكُونُ قَدْ جَاءَ بَعْدِي.

Odmakni se od mene - da te ne udarim. أَبْعُدْ مِنِّي حَتَّى لَا أَكُونُ قَدْ أَضْرَبُكَ.

VJEŽBE

التَّمْرِينَاتُ

وَطَنِي الْأَكْبَرُ

إِنَّ الْوَطْنَ بُوَسْنَةَ فِي مَرْكَزِ مَهْمٍ جَدًّا بَيْنَ الشَّرْقِ وَالْغَرْبِ فَهُوَ فِي مَكَانٍ مُتَوَسِّطٍ بَيْنَ الْبُلْدَانِ الْأُخْرَى فِي شِبْهِ جَزِيرَةِ الْبَلْقَانِ (Balkan) لَهُ مَدُنٌ جَمِيلَةٌ وَقَدِيمَةٌ بَعْضُهَا أَقْدَمُ مِنْ أَرْبَعِمِائَةِ سَنَةٍ. أَمَّا الْجِبَالُ وَالْغَابَاتُ فَهِيَ عَظِيمَةٌ. أَنْهَارُهُ طَوِيلَةٌ وَبِالْمِيَاهِ غَزِيرَةٌ. عِنْدَهُ بَحْرٌ آدْرِيَاتِكُ. إِنَّ الزَّرَاعَةَ فِي مُقَدِّمَةِ الْأَعْمَالِ. مِنَ الْمَحْصُولَاتِ الَّتِي يُغْلَىهَا بِلَادُنَا الْقَمْحُ وَالذَّرَّةُ وَالْفَوَاكِهُ. تَوْجَدُ فِيهِ الْمَعَادِنُ وَالصَّنَاعَاتُ الْمُخْتَلِفَةُ وَالْخَضِرَوَاتُ عَلَى اخْتِلَافِ أَنْوَاعِهَا.

planine, brda - جِبَالٌ

šume - غَابَاتٌ

rijeka - أَنْهَارٌ

poljoprivreda - زِرَاعَةٌ

u prvom planu - مُقَدِّمَةٌ

centar, položaj - مَرْكَزٌ

važan - مَهْمٌ

proizvodi - مَحْصُولَاتٌ

davati rod - أَعْلَى - يُغْلَى

rude - مَعَادِنٌ

industrija - صِنَاعَاتٌ

poluotok - شِبْهُ جَزِيرَةٍ

gradovi - مَدُنٌ

povrće - خَضِرَوَاتٌ

istok - شَرْقٌ
 zapad - غَرْبٌ
 središnji - مُتَوَسِّطٌ

pšenica - قَمْحٌ
 kukuruz - ذُرَّةٌ
 voće - فَوَاكِهُ

1. Napiši deset rečenica odabranih iz datog teksta ili iskoristi riječi koje si usvoji(la) u futuru I i II.
2. Upiši dio grada u kojem stanuješ.
3. Prevedi sljedeće rečenice na arapski jezik.
  - a) Kad završim svoje školovanje, ja ću putovati da vidim i druge zemlje.
  - b) Moja majka će mi kupiti nove haljine za zimu.
  - c) Volim čitati dobre knjige, ali ću morati najprije naučiti zadaću.
  - d) Bit ću pred školom kad ti naiđeš.
  - e) Razgovarat ću sa svojim bratom da ti pokloni lijepu knjigu.

GLAGOLI الْأَفْعَالُ

Glagoli prve vrste su glagoli sa tri korjenita konsonanta ili troradikali - **الْفِعْلُ** الثلاثي أو السالم المجرد ili **الْفِعْلُ الثَّلَاثِي**. Iz ove vrste se izvode proširene vrste kako slijedi.

- a) izvedeni iz prve vrste sa tri korjenita konsonanta **الثَّلَاثِي الْمَزِيدُ فِيهِ**

II vrsta	بَابُ التَّفْعِيلِ
III vrsta	بَابُ الْمُفَاعَلَةِ
IV vrsta	بَابُ الْإِفْعَالِ
V vrsta	بَابُ التَّفَعُّلِ
VI vrsta	بَابُ التَّفَاعُلِ
VII vrsta	بَابُ الْإِنْفَعَالِ
VIII vrsta	بَابُ الْإِفْتِعَالِ
IX vrsta	بَابُ الْإِفْعَالِ
X vrsta	بَابُ الْإِسْتِفْعَالِ
XI vrsta	بَابُ الْإِفْعِيلَالِ
XII vrsta	بَابُ الْإِفْعِيْعَالِ
XIII vrsta	بَابُ الْإِفْعَوَالِ

Pored triradikalnih, postoje i četvororadikalni glagoli - الرَّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ. Takođe i oni imaju svoje proširene vrste.

b) izvedeni iz triradikalna i četvororadikalna - الْأَفْعَالُ الْمَزِيدَةُ فِيهَا -

tri korjenita konsonanta الثَّلَاثِيُّ الْمُجَرَّدُ

a) od četiri konsonanta الرَّبَاعِيُّ

b) od pet konsonanata الْخُمَاسِيُّ

c) od šest konsonanata السِّدَّاسِيُّ

četiri korjenita konsonanta الرَّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ

I vrsta od četiri konsonanta بَابُ دَحْرَجَ

II vrsta od pet konsonanata بَابُ تَدَحْرَجَ

III vrsta od šest konsonanata بَابُ إِفْعَلَلَ

IV vrsta od šest konsonanata بَابُ إِفْعَلَّلَ

izvedeni iz druge vrste sa 4 konsonanta

1) oblik تَجَلَّبَبَ - تَفَعَّلَلَ ogrnuo se ogrtačem

2) oblik تَجَوَّرَبَ - تَفَوَّعَلَ obukao je čarape

3) oblik تَشَيَّطَنَ - تَفَيَّعَلَ postao je kao vrag

4) oblik تَرَهَّوَكَ - تَفَعَّوَلَ hodao je ponosno

5) oblik تَسَلَّقَى - تَفَعَّلَى legao je na leđa

Izvedeni iz treće vrste sa 4 konsonanta

1) oblik إِفْعَنَّسَسَ - إِفْعَنَّكَلَ bio mu je jako

iskrivljen grudni koš

2) oblik إِفْعَنَّقَى - إِفْعَنَّكَلَ spavao je na leđima

PROŠIRENE VRSTE GLAGOLA

(الْأَفْعَالُ الْمَزِيدَةُ فِيهَا - al-af'alu al-mazidetu fiha)

Najprije da objasnimo šta ovaj naslov sam po sebi znači. Proširene مَزِيدَاتُ vrste su oni glagoli koji nastaju kad se glagolima الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ doda jedan konsonant, dva i tri konsonanta. To je mogućnost jezika da postiže različita značenja od onog iz vrste koja ima tri konsonanta i koja je za ove, proširene vrste temeljna. No događa se da i proširena vrsta zadržava značenje prve, kao što se događa da proširena vrsta ne nastaje uvijek od prve vrste. U arapskom jeziku ima trinaest proširenih vrsta od osnovne ثَّلَاثِيُّ مَجْرَدٌ. Ima, također, još jedna temeljna vrsta ali su joj u korijenu četiri konsonanta. Takva vrsta se zove رُبَاعِيُّ مَجْرَدٌ. I ova vrsta se proširuje i ima tri vrste proširenih osnova.

Šta se konjugacije tiče, tu se ništa ne mijenja. Oblici vremena koje traje, koje će biti, te vremena koje je prošlo i vremena kojim se zapovijeda ili zabranjuje ostaju kao i kod ثَّلَاثِيُّ مَجْرَدٌ. Međutim, dogodit će se neke glasovne promjene u pojedinim vrstama - ali i o tome će biti riječi.

Pojedine proširene vrste imenujemo prema الْمَصْدَرُ (glagolska imenica).

Napomenuli smo da infinitiv kao u evropskim jezicima arapski jezik nema. Ono što se zove الْمَصْدَرُ, to je glagolska imenica. Ona je kod proširenih vrsta glagola pravilna.

Slova kojima se postiže proširivanje vrsta su sadržana u formuli: سَأَلْتُمُونِيهَا .

Da bi lakše prihvatili ovu kategoriju glagola, gramatičari su ih podijelili u kategorije prema proširivanju. Tako imamo prvu vrstu, proširenu sa po jednim konsonantom, dolazi od tri oblika, i to:

فَعَّلَ kao - شَرَّفَ - حَسَّنَ - قَدَّمَ

رُبَاعِيُّ فَاعِلٌ - نَاقَشَ - سَابَقَ - صَادَقَ

أَفْعَلَ - أَحْسَنَ - أَشْرَفَ - أَنْطَقَ

Sa po dva konsonanta imamo pet vrsta

تَفَعَّلَ kao - تَكَسَّرَ - تَعَلَّمَ - تَعَرَّفَ - تَحَسَّنَ
 تَفَاعَلَ - تَصَالَحَ - تَنَاصَرَ - تَسَامَحَ - تَعَاظَمَ
 خُمَاسِيٌّ أَنْفَعَلَ - أَنْصَرَفَ - أَنْصَهَرَ - أَنْطَلَقَ - أَنْدَفَعَ
 إِفْتَعَلَ - اجْتَمَعَ - انْتَصَرَ - ابْتَعَدَ - اِرْتَفَعَ
 إِفْعَلَّ - إِحْمَرَّ - إِصْفَرَّ - إِعْوَجَّ

Sa po tri konsonanta proširenja imamo četiri vrste:

إِسْتَفْعَلَ kao - إِسْتَغْفَرَ - إِسْتَقْبَلَ - إِسْتَخْرَجَ - إِسْتَفَدَّ
 سُدَّاسِيٌّ إِفْعَوَعَلَ - إِحْشَوْشَنَ - إِعْشَوْشَبَ - إِغْرُورَقَ
 إِفْعَوَّلَ - إِعْلَوَّطَ - إِجْلَوَّذَ
 إِفْعَالٌ - إِدْهَامٌ - إِحْمَارٌ - إِحْضَارٌ - إِصْفَارٌ

DRUGA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ التَّفْعِيلِ (babu-t-taf'ili))

Vrsta glagola kod koga se عَيْنُ الْفِعْلِ podvostruči zove se بَابُ التَّفْعِيلِ a dolazi na sljedeće oblike:

الْمَاضِي - فَعَّلَ - الْمِضَارِعَ - يُفَعِّلُ - الْمَصْدَرُ - تَفْعِيلٌ

1. Značenje ove vrste jeste mnoštvo (الْكَثِيرُ) a ono može izraziti duže trajanje radnje ili njeno ponavljanje ili, pak, da radnja prelazi na više objekata, kao npr.: ضَرَبَ - tući - ضَرَّبَ - žeskoto, dugo ili opetovano tući.

Zatim, da radnja vrši ili trpi više osoba, kao npr.:

طَافَ - obići - طَوَّفَ - obilaziti
 مَاتَ - umrijeti - مَوَّتَ - poumirati
 غَلَقَ - zatvoriti - غَلَّقَ - pozatvarati

Što se tiče prelaznosti, ovi glagoli ostaju isti kao i oni u prvoj vrsti - a to znači da su prelazni ako su i u prvoj vrsti bili prelazni - a obično su neprelazni ako su i u prvoj vrsti bili takvi. Ali, ima i drugačijih pojava, npr.:

Hodočasnik je obišao Ka'bu. طَافَ الْحَاجُّ بِالْكَعْبَةِ

Hodočasnik je obilazio Ka'bu. طَوَّفَ الْحَاجُّ الْكَعْبَةَ

Umrije čovjek. مَاتَ الرَّجُلُ

Poumirali su ljudi. مَوَّتَ النَّاسُ

Dijete je tražilo loptu. فَتَشَّ الْوَلَدُ الْكُرَّةَ

Pretraživalo je (stalno je tražilo) dijete loptu فَتَشَّ الْوَلَدُ الْكُرَّةَ

2. Kad se radi o prelaznosti, onda vrijedi pravilo da su glagoli druge vrste prelazni ako su u prvoj bili neprelazni, a ako su u prvoj već bili prelazni, ovdje su dvostruko prelazni

radovati se - فَرِحَ	obradovati - فَرَّحَ
sjesti - جَلَسَ	posaditi - جَلَّسَ
biti lijep - حَسَّنَ	poljepšati - حَسَّنَ
biti mali - صَغَّرَ	smanjiti - صَغَّرَ
znati - عَلِمَ	poučavati - عَلَّمَ
pisati - كَتَبَ	poučavati pismu - كَتَّبَ

3. Ovi glagoli imaju značenje kategorične tvrdnje u vezi sa značenjem prve vrste, npr.:

krasti - سَرَقَ	optužiti za krađu - سَرَّقَ
biti zabranjen - حَرَّمَ	proglasiti zabranjenim - حَرَّمَ
biti istinit - صَدَّقَ	potvrditi, verificirati - صَدَّقَ

4. Nisu rijetki glagoli u drugoj vrsti koji su postali od imenica, npr.

polovina - نَصْفٌ	raspoloviti - نَصَّفَ
pozdrav - سَلَامٌ	nazvati selam pozdraviti - سَلَّمَ

Evo još nekih primjera:

Bože, olakšaj a ne otežaj. Bože, završi na dobro. رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ

Ne smatramo lažnim znake našeg Gospodara. وَلَا نُكَذِّبُ بآيَاتِ رَبِّنَا

Poslaniče, priopći ono što ti je poslano. يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ

Tebi smo predali naše stvari pa ih rasporedi sa

mudročću (mudro). سَلَّمْنَا أُمُورَنَا إِلَيْكَ فَدَبَّرْ أُمُورَنَا بِالْحِكْمَةِ

Pretraži u ovoj knjizi da li ćeš naći u njoj spomena o ulasku islama

u naše krajeve. فَتَشْ فِي هَذَا الْكِتَابِ هَلْ تَجِدُ فِيهِ ذِكْرًا لِدُخُولِ الْإِسْلَامِ فِي بِلَادِنَا.

Pretražila sam je i našla u njoj mnogo podataka koji

objašnjavaju ovu istinu. فَتَشْتَهُ فَوَجَدْتُ فِيهِ أَخْبَارًا كَثِيرَةً تُبَيِّنُ حَقِيقَةَ ذَلِكَ.

Spremili su svoje oružje za odbranu. جَهَّزُوا سِلَاحَهُمْ لِلدَّفَاعِ.

Nužnost nam je sticati znanje. وَاجِبٌ عَلَيْنَا تَحْصِيلُ الْعِلْمِ.

Pozdravi od mene svoga oca. سَلِّمْ عَلَيَّ مِنْ طَرَفِي.

On lično mi je prenio vijest. بَلَّغَنِي الْخَبَرَ هُوَ بِنَفْسِهِ.

Prenesi moje pozdrave čitavoj tvojoj porodici. بَلِّغْ سَلَامِي لِجَمِيعِ أَهْلِ بَيْتِكَ.

Tragali smo bili za tobom čitav dan. كُنَّا نَفْتَشُ عَلَيْكَ طَوْلَ النَّهَارِ.

Konjugacija glagola فَكَّرَ - razmisliti, razmišljati

		الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ
jednina	3. l. m. r.	فَكَّرَ	يُفَكِّرُ
	3. l. ž. r.	فَكَّرَتْ	تُفَكِّرُ
	2. l. m. r.	فَكَّرْتَ	تُفَكِّرُ
	2. l. ž. r.	فَكَّرْتِ	تُفَكِّرِينَ
	1. l. oba r.	فَكَّرْتُمَا	أُفَكِّرُ
dvojina	3. l. m. r.	فَكَّرَا	يُفَكِّرَانِ
	3. l. ž. r.	فَكَّرَتَا	تُفَكِّرَانِ
	2. l. oba r.	فَكَّرْتُمَا	تُفَكِّرَانِ
množina	3. l. m. r.	فَكَّرُوا	يُفَكِّرُونَ
	3. l. ž. r.	فَكَّرْنَ	يُفَكِّرْنَ
	2. l. m. r.	فَكَّرْتُمْ	تُفَكِّرُونَ
	2. l. ž. r.	فَكَّرْتُنَّ	تُفَكِّرْنَ
	1. l. oba r.	فَكَّرْنَا	نُفَكِّرُ

		أَمْرُ الْحَاضِرِ	إِسْمُ الْفَاعِلِ	إِسْمُ الْمَفْعُولِ
jednina	m. r.	فَكَرَّ	مُفَكِّرٌ	مُفَكَّرٌ
	ž. r.	فَكَرَى	مُفَكِّرَةٌ	مُفَكَّرَةٌ
dvojina	m. r.	فَكَرَّا	مُفَكِّرَانِ	مُفَكَّرَانِ
	ž. r.	فَكَرَا	مُفَكِّرَتَانِ	مُفَكَّرَتَانِ
množina	m. r.	فَكَرُوا	مُفَكِّرُونَ	مُفَكَّرُونَ
	ž. r.	فَكَرْنَ	مُفَكِّرَاتٌ	مُفَكَّرَاتٌ

Važne napomene

1. Kao što je iz tabele vidljivo, u pasivu الْمَفْعُولُ , فَأُ الْعَيْنِ se čita - svi drugi konsonanti čitaju se kao i kod إِسْمِ الْفَاعِلِ.

Ove napomene vrijede za sve proširene vrste.

2. الْمَضَارِعُ الْمَجْهُولُ imaju isti oblik kao الْمَعْلُومُ , samo što umjesto - na (مَعْلُومٌ) imaju - na (مَجْهُولٌ).

3. الْأَمْرُ se pravi kao kod prve vrste, samo što nam sada ne treba - (ا) jer početni konzonant ima svoj vokal. Nekad ćemo trebati (ا), ali o tome kasnije.

VJEŽBE

التَّمْرِينَاتُ

1. Od sljedećih glagola konstruiraj rečenice. Objasni značenja datih glagola. Ponovi gramatička pravila i prema morfološkoj shemi, razvrstaj ih u odgovarajuće vrste.

عَظَّمَ - تَعَظَّمَ - سَامَحَ - تَسَامَحَ - أَفْصَحَ - تَقَاطَعَ - انْقَطَعَ - اسْتَنْصَحَ - اسْوَادَّ - إِعْشَوْشَبَ - تَوَلَّجَ - قَاتَلَ - أَدْبَرَ - تَفَكَّرَ - تَنَاصَرَ - انْقَرَضَ - اسْوَدَّ - إِعْوَارٌ - إِعْوَرٌ

2. Iz odlomka teksta koji je pred tobom izvadi proširene vrste i od njih napravi drugu vrstu i promijeni značenje rečenice poslije toga.

طَوَابِعُ الْبَرِيدِ

عَلَّقَ فَيَصِلُ عَلَى جِدَارِ حُجْرَتِهِ الْخَرِيْطَةَ الَّتِي أَحْضَرَهَا مُحَمَّدٌ، وَكَانَ يُطَالِعُ بِهَا أَسْمَاءَ الدُّوَلِ الَّتِي حَصَلَ مِنْهَا عَلَى طَوَابِعِ، ثُمَّ يَقْرَأُ فِي الْكُتُبِ مَا يُرِيدُ مَعْرِفَتَهُ عَنْهَا مِنْ مَعْلُومَاتٍ، وَفِي أَثْنَاءِ ذَلِكَ كَانَ يُسْجَلُ فِي مَذَكَّرَاتِهِ الْخَاصَّةِ عِبَارَاتٍ تُشِيرُ إِلَى مَكَانِهَا وَجَوْهَا وَأَعْمَالِ أَهْلِهَا وَعَادَاتِهِمْ. وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْهِ وَقْتُ طَوِيلٍ حَتَّى عَرَفَ كَثِيرًا مِنَ الْمَعْلُومَاتِ عَنِ دُوَلِ الْعَالَمِ وَالْبِلَادِ الْمُهْمَّةِ فِيهَا. وَبَعْدَ حِينٍ مِنَ الزَّمَنِ انْتَقَلَ فَيَصِلُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ وَكَانَ يُصْغِي بِاهْتِمَامٍ إِلَى مَا يَقُولُهُ مُدْرَسُ الْجُغْرَافِيَّةِ فَإِذَا سُئِلَ عَنْ آيَةِ دَوْلَةٍ أَجَابَ فِي إِفَاضَةٍ وَتَحَدَّثَ عَنْ مَعْرِفَةٍ وَدِرَايَةٍ. قَالَ مُدْرَسُ الْجُغْرَافِيَّةِ فِي أَحَدِ الْأَيَّامِ: إِنَّكَ يَا فَيَّصَلُ تَلْمِيْذٌ مُجْتَهِدٌ وَمُعَلِّمٌ بِالْمَعْلُومَاتِ الْكَثِيرَةِ عَنِ بِلَادِ الْعَالَمِ، فَكَيْفَ وَصَلْتَ إِلَى هَذَا الْمُسْتَوَى مِنَ الْمَعْرِفَةِ؟ فَقَالَ فَيَّصَلُ: إِنَّ الْفَضْلَ فِي ذَلِكَ يَرْجِعُ إِلَى هَوَايَتِي فِي جَمْعِ طَوَابِعِ الْبَرِيدِ.

الْكَلِمَاتُ - RIJEČI

srednja škola - الْمَدْرَسَةُ الْمُتَوَسِّطَةُ	zid - جِدَارٌ
slušati - أَصْغَى إِلَى	soba - حُجْرَةٌ
važnost - إِهْتِمَامٌ	geografska karta - خَرِيْطَةٌ
prof.geografije - مُدْرَسُ الْجُغْرَافِيَّةِ	pribaviti - أَحْضَرَ
odgovoriti - أَجَابَ	pročitati, prostudirati - طَالَعَ
opširno - فِي إِفَاضَةٍ	dobiti - حَصَلَ عَلَى
razgovarati - تَحَدَّثَ	htjeti - أَرَادَ
potpuno shvaćanje, znanje - دِرَايَةٌ تَامَةٌ	znanje, poznavanje - مَعْرِفَةٌ
marljiv, radin - مُجْتَهِدٌ	informacije - مَعْلُومَاتٌ
znalac - مُعَلِّمٌ	bilježiti - سَجَّلَ
stepen (znanja) - مُسْتَوَى	dnevnik - مَذَكَّرَاتٌ
potjecati od, pripadati - رَجَعَ إِلَى	objašnjenja, komentar - عِبَارَاتٌ
hobi - هَوَايَةٌ	važna - مُهْمَةٌ
objesiti - عَلَّقَ	preći - انْتَقَلَ

1. Iz datog teksta izvadi glagole prve vrste pa ih stavi u drugu vrstu i od toga sačini rečenice. I obratno, glagole druge vrste vrati u prvu i promijeni sadržaj postojeće rečenice.

2. Prevedi sa arapskog jezika:

- a) U našoj Republici provodi se ispravna politika prema svim stanovnicima.
- b) Zgrada naše Vlade se nalazi u centru grada (glavnog grada).
- c) Ko ne razmišlja o posljedicama neznanja ne razmišlja ispravno ni o svojoj budućnosti.
- d) Život je sastavljen od mnogih teškoća, treba se naučiti boriti s njima.
- e) Osjećam zadovoljstvo kad gledam uspjehe naše Armije.
- f) Razgovarali smo o onome što smo vidjeli u kinu.

Razgovor

المُحَادَثَةُ

PUTOVANJE BRODOM

السَّفَرُ بِالسَّفِينَةِ (assafaru bissafineti)

- 1) Kolika je cijena karte do Aleksandrije? (١) مَا ثَمَنُ التَّذْكَرَةِ إِلَى الإسْكَندَرِيَّةِ
- 2) Za koji razred želite? (٢) لِأَيِّ دَرَجَةِ تَرَعْبُ؟
- 3) Prvi (drugi) razred. (٣) الدَّرَجَةُ الْاَوَّلَى (الثَّانِيَةُ).
- 4) Koliko će trajati putovanje do Aleksandrije? (٤) كَمْ يَسْتَعْرِقُ السَّفَرُ إِلَى الإسْكَندَرِيَّةِ؟
- 5) Obično traje četiri dana. (٥) عَادَةً يَسْتَعْرِقُ أَرْبَعَةَ أَيَّامٍ.
- 6) Gdje je paluba prvog (drugog) razreda? (٦) أَيْنَ يَوْجَدُ ظَهْرُ الْبَاخِرَةِ مِنَ الدَّرَجَةِ الْاَوَّلَى (الثَّانِيَةُ)؟
- 7) Imam kartu za kabinu broj četiri. (٧) عِنْدِي تَذْكَرَةٌ لِلْحُجْرَةِ رَقْمُهَا أَرْبَعَةٌ.
- 8) Mogu li dobiti kabinu na palubi? (٨) هَلْ يُمَكِّنِي الْحُصُولُ عَلَى الْحُجْرَةِ عَلَى ظَهْرِ السَّفِينَةِ؟

TREĆA PROŠIRENA VRSTA (بَابُ الْمُفَاعَلَةِ - babu-l-mufa'alati)

Ova vrsta nastaje od prve vrste kad se iza فَاءِ الْفِعْلِ doda elif pa paradigma glasi:

الْمَاضِي - فَاعِلٌ - الْمُضَارِعُ - يُفَاعِلُ - الْمَصْدَرُ - مُفَاعَلَةٌ (فِعَالٌ)

1. Prvo značenje ove vrste jeste reciprocitet koji se u arapskoj gramatici zove الْمُشَارَكَةُ. To je radnja koja se događa između najmanje dvije osobe, npr.

dopisivati se - كَاتَبَ - pisati
napadati, nasrtati - هَاجَمَ - nasrnuti
biti licemjerman, lagati - نَافَقَ - izaći iz rupe, ući u rupu

2. Ovom vrstom pokazuje se da neko teži, nastoji nešto učiniti, npr.:

truditi se (nastojati) da sazna - عَالَمَ - znati
nastojati da proširi (pošalje) - بَاعَثَ - poslati; proživjeti
nastojati progutati - بَالَعَ - žderati, gutati

3. Nekad ova vrsta može biti prelazna ali bez reciprociteta, kao npr.:

Prošao (prošla) sam (mimo) škole - جَاوَزْتُ الْمَدْرَسَةَ

Udario (udarila) sam psa - ضَارَبْتُ الْكَلْبَ

4. Kao i mnoge proširene vrste, i ova može biti ista kao i prva vrsta ali se, zbog ponavljanja oblika, upotrijebi ova npr.:

Slušala (slušao) sam pjesmu - سَمِعْتُ الْغِنَاءَ

Slušala (slušao) sam pjesmu - سَامِعْتُ الْغِنَاءَ

5. Ako bismo u nekoj drugoj vrsti neprolazan glagol dobivali upotrebom prijedloga (sjeti se: prijedlog pa imenica, glagol pa prijedlog!) da bismo ga učinili prelaznim u ovoj vrsti, tad se prijedlog odbaci (objekat uz glagol sa prijedlogom je uvijek u genitivu - a objekat uz treću vrstu je uvijek u akuzativu).

Pisao je učitelju. كَتَبَ إِلَى الْمُعَلِّمِ (prva vrsta), ali

Pisao je učitelju. كَاتَبَ الْمُعَلِّمَ (treća vrsta)

Sjedio je (družio se) sa prijateljima. جَلَسَ مَعَ الْأَصْدِقَاءِ

Sjedio je (družio se) sa prijateljima. جَالَسَ الْأَصْدِقَاءَ

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

Dopisivanje je pola viđenja. الْمُكَاتَبَةُ نِصْفُ الْمَشَاهِدَةِ

Najbolji govor je onaj koji odgovara stanju (situaciji). خَيْرُ الْمَقَالِ مَا وَافَقَ الْحَالَ

Ne reci ono što odgovara tvojoj želji,

a protivi se tvom bratu. لَا تَقُلْ مَا يُوَافِقُ هَوَاكَ وَيُخَالِفُ أَخَاكَ

Hladnoća (zima) ne odgovara Egiptu. الْبَرْدُ لَا يُوَافِقُ مِصْرَ

Putovali smo kopnom i morem. سَافَرْنَا بَرًّا وَبَحْرًا

Neprijatelj doista napada naš grad. إِنَّ الْعَدُوَّ يُهَاجِمُ مَدِينَتَنَا

1. Od datih riječi konstruiraj rečenice:

braniti - دَافَعَ عَنِ

diskutirati - نَاقَشَ

odbrana - دِفَاعٌ

družiti se - صَاحَبَ

koriti - عَاتَبَ

gledati, posmatrati - شَاهَدَ

slagati se - وَافَقَ

potpomagati - سَاعَدَ

požuriti - بَادَرَ

bojkotovati; prekinuti - قَاطَعَ

blagosloviti - بَارَكَ

domovina - وَطَنٌ

biti licemjerman - نَافَقَ

uvijek - دَائِمًا

preci - آبَاءٌ - أَجْدَادٌ

naslijeđe - آثَارٌ

učestvovati - سَاهَمَ

kultura - ثِقَافَةٌ

jedan drugome - بَعْضُنَا بَعْضًا

Prevedi na bosanski jezik:

غَزَالٌ فِي الْحَدِيقَةِ

زارَ مُحَمَّدٌ صَدِيقَهُ مُحَمَّدًا فِي دَارِهِ، فَوَجَدَهُ جَالِسًا فِي حَدِيقَةِ الْمَنْزِلِ أَمَامَ غَزَالٍ جَمِيلٍ. وَقَفَ يَتَأَمَّلُهُ، فَوَجَدَهُ وَاسِعَ الْعَيْنَيْنِ طَوِيلَ الرَّقَبَةِ دَقِيقَ الْأَرْجُلِ، وَرَأَى لَهُ قَرْنَيْنِ طَوِيلَيْنِ، يَسْتَطِيعُ بِهِمَا الدَّفَاعَ عَنِ نَفْسِهِ. قَالَ مُحَمَّدٌ لَصَدِيقِهِ مُحَمَّدٍ: وَمَاذَا تُقَدِّمُ لَهُ مِنْ غِذَاءٍ؟ فَقَالَ مُحَمَّدٌ: إِنَّهُ يَأْكُلُ الْعُشْبَ وَالْحَشَائِشَ وَأَنَا أُقَدِّمُ إِلَيْهِ كُلَّ حِينٍ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ مِنْ غِذَاءٍ. قَالَ مُحَمَّدٌ: وَكَيْفَ حَصَلَتْ عَلَيَّ هَذَا الْغَزَالِ الْجَمِيلِ؟ فَقَالَ مُحَمَّدٌ: إِنَّهَا قِصَّةٌ طَوِيلَةٌ تَحْتَاجُ إِلَى شَيْءٍ مِنَ التَّفْصِيلِ، فَقَدْ خَرَجَ وَالِدِي مِنْذُ أَيَّامٍ فِي رِحْلَةٍ لِلصَّيْدِ فِي الصَّحْرَاءِ وَكَانَ مَعَهُ بَعْضُ الْأَصْدِقَاءِ - ثُمَّ خَرَجْنَا فِي الصَّبَاحِ الْمُبَكَّرِ فِي سَيَّارَتَيْنِ قَطَعْنَا بِهِمَا مَسَافَةً طَوِيلَةً..

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

عُشْبٌ - bilje, trava	تَأَمَّلَ - razmisliti, razmotriti
حَشَائِشٌ - suha trava	وَاسِعَ الْعَيْنَيْنِ - krupnih očiju
كُلَّ حِينٍ - svakog časa	طَوِيلَ الرَّقَبَةِ - dugog vrata
قِصَّةٌ - priča	دَقِيقَ الْأَرْجُلِ - vitkih nogu
تَفْصِيلٌ - objašnjenje	قَرْنَيْنِ طَوِيلَيْنِ - dugih rogova
رِحْلَةٌ - izlet	قَدَّمَ - ponuditi, dati
صَيْدٌ - lov	غِذَاءٌ - hrana
مَسَافَةٌ - razdaljina	سَيَّارَةٌ - automobil
قَطَعَ - presjeći, prevaliti (put)	

Razgovor

الْمُحَادَثَةُ

Oprostite, možete li mi reći kako ću doći do željezničke stanice?

إِسْمَحُوا لِي، هَلْ يُمَكِّنُكُمْ أَنْ تَقُولُوا لِي كَيْفَ سَأَذْهَبُ إِلَى مَحَطَّةِ السُّكَّةِ الْحَدِيدِيَّةِ؟

Idite najprije lijevo, pa opet pitajte! ثُمَّ اسْأَلُوا هُنَاكَ مَرَّةً أُخْرَى.

To je ovuda, idite pravo! هَذَا هُوَ طَرِيقٌ. إِذْهَبُوا مَسْتَقِيمًا.

Uzet ću taksi da me odveze do stanice. سَوْفَ أَرْكَبُ تَاكْسِيًّا كَيْ يُوصِلَنِي إِلَى الْمَحَطَّةِ.

U koliko sati kreće ovaj voz za Damask? فِي السَّاعَةِ كَمْ يَقُومُ هَذَا الْقِطَارُ إِلَى دِمَشْقَ؟

بَابُ الْمَفَاعَلَةِ - مَعْلُومٌ - نَاقَشَ - يُنَاقِشُ

الْمُضَارِعُ الْمَاضِي

jednina	3. l. m. r.	نَاقَشَ	يُنَاقِشُ
	3. l. ž. r.	نَاقَشَتْ	تُنَاقِشُ
	2. l. m. r.	نَاقَشْتَ	تُنَاقِشُ
	2. l. ž. r.	نَاقَشْتِ	تُنَاقِشِينَ
	1. l. oba r.	نَاقَشْتُمَا	أُنَاقِشُ
dvojina	3. l. m. r.	نَاقَشَا	يُنَاقِشَانِ
	3. l. ž. r.	نَاقَشَتَا	تُنَاقِشَانِ
	2. l. oba r.	نَاقَشْتُمَا	تُنَاقِشَانِ
množina	3. l. m. r.	نَاقَشُوا	يُنَاقِشُونَ
	3. l. ž. r.	نَاقَشْنَ	يُنَاقِشْنَ
	2. l. m. r.	نَاقَشْتُمْ	تُنَاقِشُونَ
	2. l. ž. r.	نَاقَشْتُنَّ	تُنَاقِشْنَ
	1. l. oba r.	نَاقَشْنَا	نُنَاقِشُ

الْمَاضِي الْمَجْهُولُ - فُوعِلَ - نُوَقِشَ

الْمُضَارِعُ الْمَجْهُولُ - يُفَاعِلُ - يُنَاقِشُ

الْأَمْرُ الْحَاضِرُ - فَاعِلٌ - نَاقِشُ

نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تُنَاقِشُ

إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُفَاعِلٌ - مُنَاقِشٌ

إِسْمُ الْمَفْعُولِ - مُفَاعِلٌ - مُنَاقِشٌ

المصدر - فَعَالٌ - نَقَاشٌ

مُفَاعَلَةٌ - مُنَاقِشَةٌ

ČETVRTA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِفْعَالِ babu-l-if'ali)

Ovo je vrsta koja nastaje kad se pred prvu vrstu stavi hamza (أ) koji je هَمْزَةٌ ا to znači da se ne gubi. Pošto je (أ) dodat na فَاءُ الْفِعْلِ nestaje vokala kad je on sakin, pa će paradigma biti:

الْمَاضِي - أَفْعَلَ - الْمُضَارِعُ - يُفْعَلُ - الْمَصْدَرُ - إِفْعَالٌ

Važno je, dakle, zapamtiti da će imperativ početi sa (أ) koji se ne gubi kao što se ne smije izgubiti ni na početku الْمَاضِي.

1. Ovo su najprije prelazni (tranzitni) glagoli koji se u arapskom jeziku zovu الْفِعْلُ الْمُتَعَدِّي ili ovo su glagoli sa značenjem prelaznosti, suprotni su im neprelazni الْفِعْلُ لِلْأَزْمِ.

Ako je glagol već bio prelazan u prvoj vrsti, ovdje će biti dvostruko prelazan. Ako je bio neprelazan, ovdje će biti prelazan.

2. Pošto smo već u drugoj vrsti imali to značenje, logično je da ova vrsta ima isto značenje kao druga vrsta, npr.

posaditi - جَلَسَ - أَجْلَسَ	sjediti, sjesti - جَلَسَ
tjerati - أَجْرَى	trčati, teći - جَرَى
posatiti nekoga na konja - أَرْكَبَ	uzjahati - رَكِبَ
spasiti (nekog, nešto) - نَجَّى - أَنْجَى	spasiti (se) - نَجَا
znati - عَلِمَ	
poučavati - عَلَّمَ	
obavijestiti - أَعْلَمَ	

3. Ovo su i denominalni glagoli (nastaju od imenice) i tada su neprelazni, npr.:

kišiti - أَمَطَرَ	kiša - مَطَرٌ
olistati - أَوْرَقَ	list - وَرَقٌ
ličiti - أَشَبَّهُ	sličnost - شَبَهٌ

4. Mogu da znače kretanje prema nekom mjestu ili vremenu, ili kretanje u nekom vremenu, npr.:

krenuti ka Egiptu -	أَمَصَّرَ	Egipat -	مِصْرٌ
krenuti u Siriju -	أَشَّامَ	Šam, Sirija -	الشَّامُ
krenuti u Jemen -	أَيَمَّنَ	Jemen -	يَمَنُ
jutrom biti, osvanuti -	أَصْبَحَ	jutro -	صَبَاحٌ
večerom biti, omrknuti -	أَمَسَى	večer -	مَسَاءٌ

Evo nekoliko primjera:

Zaista je Allah poslao svoje poslanike sa jasnim i odlučnim dokazima da opominju ljude. *إِنَّ اللَّهَ أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْبَيِّنَاتِ وَالْحُجَجِ الْقَاطِعَةِ لِيُنذِرُوا النَّاسَ.*

Allah nas je doista počastio razumom i tako nas odlikovao nad svim živim bićima. *إِنَّ اللَّهَ أَكْرَمَنَا بِالْعَقْلِ وَفَضَّلَنَا بِهِ عَلَى جَمِيعِ الْحَيَوَانَاتِ.*

Nas je Allah usrećio zato što nas je učinio sljedbenicima najvećeg među poslanicima Muhammeda, spas na njega.

إِنَّ رَبَّنَا أَسْعَدَنَا لِأَنَّهُ جَعَلَنَا مِنْ أُمَّةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ

Ne kuni se mnogo Bogom. *لَا تُقْسِمُ بِاللَّهِ كَثِيرًا*

Plemenito postupajte sa djecom i uljepšajte njihov odgoj.

أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَحَسِّنُوا آدَابَهُمْ

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

1. Od ovih glagola izvedi četvrdu, treću i drugu vrstu ako ima logike u značenju, pa ih uvrsti u rečenice. Takođe od datih imenica izvedi moguće glagole.

kupiti -	شَرَى	naslijeđe -	وَرِثَ
smijati se -	ضَحَكَ	pustiti, napustiti ženu -	طَلَّقَ
smilovati se -	رَحِمَ	biti dalek -	بَعُدَ
obećati -	وَعَدَ	oprostiti -	غَفَرَ
dug -	دَيْنٌ	biti velik -	عَظُمَ
snijeg -	ثَلْجٌ	pasti, otpasti (plod) -	سَقَطَ
vjetar -	رِيحٌ	čuti -	سَمِعَ
strah -	خَوْفٌ	izaći -	خَرَجَ
bolest -	مَرَضٌ	ubiti -	قَتَلَ

2. Prevedi na arapski jezik:

Trebaš se naučiti razlikovati iskrenog od lažljivca. Imaš samo (فَقَطُّ) jednu čokoladu - kolač (شوكولاته) ili (حلاوة) pa to podijeli između vas troje. Kad prolaziš pored starijih osoba (شخص), pozdravi i budi prijatan! Dužnost svakog dobrog čovjeka je da pomaže drugima. Mi se međusobno pomažemo. Kad se završi rat (حرب), mi ćemo opet ići po lijepoj Bosni i radovati se susretu s njom. Jedini drug koji nije licemjer jeste knjiga. Bog vas blagoslovio i pomagao i nama i vama. Predaj ovu poruku predsjedniku skupštine. Čini dobro pa će se i tebi činiti dobro!

3. Od gornjih glagola i proširenih vrsta napravi participijalne oblike pa njima zamijeni glagolsko vrijeme u konstruiranoj rečenici, npr.:

Moj brat je pisao pismo svome kolegi. أَخِي كَتَبَ رِسَالَةً لِرَمِيلِهِ.

أَخِي كَاتِبٌ رِسَالَةً لِرَمِيلِهِ

4. Vokaliziraj i prevedi:

فِي أَسْوَاقِ الْمَدِينَةِ

— حَلٌّ فَلَا حَانَ بِالْعَاصِمَةِ وَطَافًا بِشَوَارِعِهَا وَمَغَازَاتِهَا ثُمَّ اتَّفَقَا عَلَى زِيَارَةِ الْأَسْوَاقِ . وَهَذَا أَحَدُهُمَا يَرَوِي مَا شَاهَدَاهُ فِيهَا .

قَالَ صَاحِبِي : إِنِّي لَيَحْزَنُنِي أَنْ أَعُودَ قَبْلَ أَنْ أَرَى أَسْوَاقَ الْحَاضِرَةِ وَأَقِفَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ عَادَاتِهَا . قُلْتُ لَلَّهِ أَبُوكَ ! فَمَا عَدَوْتَ مَا فِي النَّفْسِ ... فَمَا لَبِثَ صَاحِبِي أَنْ رَمَى بِنَفْسِهِ فِي غُمَارِ هَذَا الزُّحَامِ ، وَتَعَقَّبْتَهُ أَزَاحِمُ مَرَّةً وَأَزُورٌ أُخْرَى ، حَتَّى خَلَصْنَا إِلَى مَرْقَبٍ يُمَكِّنُنَا مِنَ الْإِشْرَافِ . ثُمَّ أَخَذْنَا نَتَأَمَّلُ فِي سَوَادِ هَذَا النَّاسِ فَإِذَا التُّجَّارُ مُنْتَشِرُونَ عَلَى أَبْوَابِ الْحَوَانِيتِ وَإِذَا السَّلْعُ مَعْرُوضَةٌ لِلْمُسَاوِمَةِ . وَقَدْ جَعَلَ كُلُّ يُبَالِغُ فِي تَنْفِيقِ سِلْعَتِهِ بِضُرُوبِ التَّمَلُّقِ ، وَصُنُوفِ التَّرْوِيقِ . فَكَانَ التَّاجِرُ لَا يَمُرُّ بِهِ مَرًّا إِلَّا جَذَبَ بِطَرْفِ رِدَائِهِ وَأَدَارَهُ عَلَى الْإِبْتِيَاعِ مِنْ حَانُوتِهِ مُزِينًا لَهُ حُسْنَ سِلْعِهِ مُلِحًا عَلَيْهِ بِالرَّجَاءِ مُقْسِمًا لَهُ بِكُلِّ مُحْرَجَةٍ مِنَ الْإِيمَانِ أَنْ مَا دَعَاهُ إِلَى ابْتِيَاعِهِ لَا يَوْجَدُ عِنْدَ غَيْرِهِ وَأَنَّهُ فَاتَهُ الظُّفْرُ بِهِ فَقَدْ فَاتَهُ الْحِظُّ وَأَخْطَاهُ التَّوْفِيقُ .

رِجْعِي الْكَلِمَاتُ

oklijevati, zadržavati se - لَبِثَ	mjesta sukoba - مَغَازَاتٌ
mnoštvo, gomila - غُمَارٌ	složiti se - اِتَّفَقَ
mnoštvo, gomila - زُحَامٌ	trgovi - أَسْوَاقٌ
ići u stopu za - تَعَقَّبَ	pripovijedati - رَوَى - يَرَوِي
odvratiti od, odbiti se od - إِزُورٌ	vidjeti razgledati - شَاهَدَ

أَكْرَمَ - يُكْرِمُ - بَابُ الْإِفْعَالِ - مَعْلُومٌ			
		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r.	أَكْرَمَ	يُكْرِمُ
	3. l. ž. r.	أَكْرَمَتْ	تُكْرِمُ
	2. l. m. r.	أَكْرَمْتَ	تُكْرِمُ
	2. l. ž. r.	أَكْرَمْتِ	تُكْرِمِينَ
	1. l. oba r.	أَكْرَمْتُمَا	أُكْرِمُ
dvojina	3. l. m. r.	أَكْرَمَا	يُكْرِمَانِ
	3. l. ž. r.	أَكْرَمْتَا	تُكْرِمَانِ
	2. l. oba r.	أَكْرَمْتُمَا	تُكْرِمَانِ
množina	3. l. m. r.	أَكْرَمُوا	
	3. l. ž. r.	أَكْرَمْنَ	
	2. l. m. r.	أَكْرَمْتُمْ	
	2. l. ž. r.	أَكْرَمْتُنَّ	
	1. l. oba r.	أَكْرَمْنَا	

الْمَاضِي الْمَجْهُولُ - أَفْعَلٌ - أَكْرِمَ
الْمُضَارِعُ الْمَجْهُولُ - يُفْعَلُ - يُكْرِمُ
أَمْرُ الْحَاضِرِ - أَفْعِلْ - أَكْرِمْ
نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تُفْعِلْ - لَا تُكْرِمْ
إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُفْعِلٌ - مُكْرِمٌ
إِسْمُ الْمَفْعُولِ - مَفْعَلٌ - مُكْرَمٌ
الْمَصْدَرُ - إِفْعَالٌ - إِكْرَامٌ

Imperativ za 3. l. kojim se zapovijeda nije ništa drugo nego المجزوم (jusiv) skraćeni način sa česticom لَ a kojim se zabranjuje sa česticom لَا

neka (on) počasti لِيُكْرِمَ

neka ne počasti لَا يُكْرِمَ

PETA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ التَّفَعُّلِ babu-t-taf'uli)

Od ove do devete vrste zaključno su one vrste proširenih osnova koje imaju po dva dodata konsonanta. Prema tome, oblik na koji dolazi ova vrsta je:

الْمَاضِي - تَعَلَّمَ - الْمُضَارِعُ - يَتَعَلَّمُ - الْمَصْدَرُ - تَعَلُّمٌ

poučavao je sâm sebe, naučio je

Iz oblika se vidi da je ovo vrsta koja je nastala od druge vrste a kojoj je s početka dodat konsonant ت. Ovaj konsonant je tu vrstu učinio reflektivnom i pokazuje radnju koju subjekat ili vrši ili trpi na sebi. Ako smo imali u drugoj vrsti jedanput prelazan glagol, on će u petoj vrsti postati neprelazan. Ako je glagol u petoj vrsti denominalan (nastao od imenice i on će, također, biti neprelazan. Neprelazni glagoli nemaju pasiva.

Da vidimo u čemu je razlika između refleksiva (jer on nema pasiva?) i pasiva. U refleksivnim glagolima često je subjekat istovremeno i objekat - تَعَلَّمَ - sam sebe je podučavao. U obliku pasiva objekat postaje subjekat a pravi se subjekat ispušta, npr.: تَعُلِّمُ - podučavan je.

Ako glagol iz druge vrste, gdje je bio dvostruko prelazan, pređe u petu vrstu, bit će jednostruko prelazan, npr.: عَلَّمَ مُحَمَّدٌ أَخَاهُ الْقِرَاءَةَ - Naučio je Muhammed brata čitanju. تَعَلَّمَ مُحَمَّدٌ قِرَاءَةَ - Naučio je Muhammed čitati.

Ovi glagoli znače da je neko sebe učinio nečim što nije bio, npr. تَكَبَّرَ - oholiti se, praviti se velik - تَعَرَّبَ - Arapom se činiti - تَنَبَّأَ - praviti se (Božijim) vjerovjesnikom - تَنَصَّرَ - pokrstiti se.

Evo nekoliko primjera:

إِذَا تَكَلَّمْتَ كَلِمَةً مَلَكَتْكَ وَإِذَا لَمْ تَتَكَلَّمْ بِهَا مَلَكَتْهَا

Ako rekneš riječ, ona te posjeduje a ako je ne rekneš, ti nju posjeduješ. (naša poslovice: Zlatna je koja iza zuba ostane!).

إِذَا تَغَيَّرَ السُّلْطَانُ تَغَيَّرَ الزَّمَانُ

Kada se (ako se) promijeni vladar, promijeni se i vrijeme.

مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ فِي صِغَرِهِ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي كِبَرِهِ

Ko se ne nauči u mladosti, neće napredovati u starosti.

إِنَّمَا الْعِلْمُ بِالتَّعَلُّمِ

Znanje je samo u učenju (samog sebe).

الْعَاقِلُ لَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا لِحَاجَةٍ

Mudar govori samo kad treba (po potrebi).

لَا تُقَلُّ مِنْ غَيْرِ تَفَكُّرٍ وَلَا تَعْمَلُ مِنْ غَيْرِ تَدَبُّرٍ

Ne govori bez razmišljanja a ne radi bez reda.

لَا يَتَكَبَّرُ إِلَّا كُلُّ وَضِيعٍ وَلَا يَتَوَاضِعُ إِلَّا كُلُّ رَفِيعٍ

Samo se svaki neznatan (nizak) oholi a samo se svaki visok (značajan) skromnim pokazuje.

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

1. Prevedi na arapski jezik:

Govoriš li arapski ili neki drugi strani jezik?

Čudno nam je da neki ljudi ne misle o koristima (فائدة) poznavanja jezika. Sve što je na ovom svijetu mijenja se. Nemoj se praviti bolestan - razboljet ćeš se. Učite sa pravilnostima (قوالم) pisanja. Dotjerajte svoj rukopis (خط). Naobrazba (تأديب) je čovjekov trajni (إلى الأبد) ukras (زينه). Razgovarali smo o ratu koji naša država trpi već više od tri godine. Progres (تقدم) je ono što svi želimo u ovoj zemlji. Bez reda i rada nema nikakva progresa. Za vrijeme jake zime (برد الشتاء) sve rijeke (نهر - أنهار) se zamrznu.

2. Prevedi na bosanski jezik:

أَخِي الْعَزِيزُ

أَبَعَثُ لَكَ سَلَامِي وَتَحِيَّتِي وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ وَالْأُسْرَةَ بِخَيْرٍ. مَا أَحْلَى بَيْرُوتَ، يَا أَخِي. مَنَاطِرُهَا الطَّيِّبَةُ فِي غَايَةِ الْجَمَالِ. جِبَالُهَا وَتِلَالُهَا وَشَوَاطِئُهَا رَائِعَةٌ وَمَلَاهِيهَا اللَّيْلِيَّةُ سَاحِرَةٌ. وَمَا أَلْطَفَ رَقَصَاتِ الدَّبْكَةِ وَالْأَغَانِي اللَّبْنَانِيَّةِ الشَّعْبِيَّةِ. يَقُولُ النَّاسُ: لُبْنَانُ سَوَيْسَرَا الشَّرْقِ وَكَانَ يَجِبُ أَنْ يَقُولُوا: سَوَيْسَرَا لُبْنَانُ الْغَرْبِ. وَمَعَ ذَلِكَ فَأَنَا مُشْتَاقٌ إِلَى وَطَنِي.

3. Napiši jedno kratko pismo svojoj poznanici (poznanku) iz Sarajeva. U njemu opiši Sarajevo u miru.

4. Evo još nekih vremenskih odrednica. Uz njih i ostale zgodne izraze koje si naučio (la) napiši deset rečenica.

rano - بَاكِرًا

kasno - مُتَأَخِّرًا

sutra - بَكْرَةً - غَدًا

jučer - الْبَارِحَةَ - أَمْسٍ

prekjučer - أَوَّلَ أَمْسٍ

prošle sedmice - الْأَسْبُوعَ الْمَاضِي

prošlog mjeseca - الشَّهْرَ الْمَاضِي

prošle godine - السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ

iduće sedmice - الْأَسْبُوعَ الْقَادِمَ

lijep li je! - مَا أَحْلَى

savršene ljepote - غَايَةَ الْجَمَالِ

brda i brežuljci - الْجِبَالُ وَالْتَّلَالُ

obale - شَوَاطِيءُ

ja sam poželio - أَنَا مُشْتَاقٌ

pozdrav i dobre želje - سَلَامِي وَتَحِيَّتِي

svaki dan - كُلَّ يَوْمٍ

svake sedmice - كُلَّ أُسْبُوعٍ

svakog mjeseca - كُلَّ شَهْرٍ

u sedmici - فِي الْأُسْبُوعِ

dnevni - يَوْمِيٌّ

nedjelja - يَوْمَ الْاِحْدِ

ponedjeljak - يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ

utorak - يَوْمَ الْثَلَاثَاءِ

srijeda - يَوْمَ الْارْبِعَاءِ

četvrtak - يَوْمَ الْخَمِيْسِ

petak - يَوْمَ الْجُمُعَةِ

subota - يَوْمَ السَّبْتِ

vrsta plesa,

slepovanje - رَقْصَاتُ الدَّبَكَةِ

usprkos tome - مَعَ ذَلِكَ

بابُ التَّفَعُّلِ - مَعْلُومٌ مِنْ فِعْلِ تَمَرَّنَ - vježbati se

		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r.	تَمَرَّنَ	يَتَمَرَّنُ
	3. l. ž. r.	تَمَرَّنتُ	تَتَمَرَّنُ
	2. l. m. r.	تَمَرَّنتَ	تَتَمَرَّنُ
	2. l. ž. r.	تَمَرَّنتِ	تَتَمَرَّنِينَ
	1. l. oba r.	تَمَرَّنتُ	أَتَمَرَّنُ
dvojina	3. l. m. r.	تَمَرَّنا	يَتَمَرَّنَانِ
	3. l. ž. r.	تَمَرَّنتَا	تَتَمَرَّنَانِ
	2. l. oba r.	تَمَرَّنتُمَا	تَتَمَرَّنَانِ
množina	3. l. m. r.	تَمَرَّنُوا	يَتَمَرَّنُونَ
	3. l. ž. r.	تَمَرَّنَّ	يَتَمَرَّنَنَّ
	2. l. m. r.	تَمَرَّنتُمْ	تَتَمَرَّنُونَ
	2. l. ž. r.	تَمَرَّنتنَّ	تَتَمَرَّنَنَّ
	1. l. oba r.	تَمَرَّنا	نَتَمَرَّنُ

الْمَاضِي الْمَجْهُولُ - تَمَرَّنُ
الْمُضَارِعُ الْمَجْهُولُ - يَتَمَرَّنُ
أَمْرُ الْحَاضِرِ - تَمَرَّنْ
نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تَتَمَرَّنْ
إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُتَمَرِّنٌ
إِسْمُ الْمَفْعُولِ - مُتَمَرَّنٌ
الْمَصْدَرُ - تَمَرَّنٌ

ŠESTA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ التَّفَاعُلِ *babu-t-tafa'uli*)

Ovo je vrsta koja je slična trećoj vrsti i oblikom i značenjem. Dakle, dodamo li između prvog i drugog konsonanta (ا) a s početka jedno ت dobit ćemo oblik.

الماضى - تَفَاعَلَ - المضارع - يَتَفَاعَلُ - المصدر - تَفَاعُلٌ

Značenje ove vrste jeste:

1. Izražava radnju koja se odnosi na više lica ili stvari pa zato subjekat ovih glagola mora biti ili zbirna imenica ili množina pri čemu glagol može ostati u jednini, npr.:

Raspravljale (diskutirale) su vođe. تَنَاقَشَ الرُّعَمَاءُ

Izmirio se narod. تَصَالَحَ الشَّعْبُ

Reciprocitet ove vrste nešto je drugačiji od onog u trećoj vrsti - kao što je to iz primjera vidljivo.

2. Slog - تَ - koji je vrsti dodat s početka učinio ju je reflektivnom. Ali, kao što ćemo iz primjera vidjeti, to je radnja koja se proteže na lice koje je u trećoj vrsti bilo objekat, npr.:

Muhamed je sreo Hasana. قَابَلَ مُحَمَّدٌ حَسَنًا

Susreli su se Muhamed i Hasan. تَقَابَلَ مُحَمَّدٌ وَحَسَنٌ

3. Ovi glagoli pokazuju radnju kojom se neko izdaje ili pretvara onim što nije, npr.: praviti se mrtvim تَمَاوَتَ

praviti se slijep - تَعَامَى

4. Glagoli ove vrste katkad ukazuju na radnju koja se događa postepeno, s vremena na vrijeme, npr.:

Uspinjala se vojska (jedan po jedan). تَصَاعَدَ الْجَيْشُ (وَاحِدًا وَوَاحِدًا)

5. Nekad ima značenje prve vrste, kao npr. u glagolu تَعَالَى - uzvišen (jedan od 99 atributa za riječ - اللَّهُ).

6. Ako više subjekata istvoreneno i zajednički trpe radnju, onda ovakav glagol dođe u pasivu, npr.:

Ugovorio je posao - تَوَاعَدَ الْعَمَلَ

Posao je ugovoren - تُوُوُعِدَ الْعَمَلُ

Ima još jedna važna glasovna pojava koja se javlja kad određeni konsonanti u prvoj vrsti u kontaktu sa slogom - تَ - i pete i šeste vrste teže da se izjednače a zatim se slijevaju u jedan glas - مُشَدَّدٌ. Kad se nađu na taj način dva ista konsonanta, da bi se pojačali (slili u jedan), prvom moramo ukinuti vokal. Pošto se sakinom ne može početi - na početak tako stavljamo elif - ا.

Najprije evo tih konsonanata: ت ث د ذ ز س ش ص ض ط ظ

A evo primjera iz kojih se lahko daje uočiti promjena koju smo naveli

إِطَهَّرَ → إِطْطَهَّرَ → طَطَهَّرَ → طَطَّهَّرَ → تَطَهَّرَ

إِنَّثَبَ → إِنَّثَبَّ → نَّثَبَ → نَّثَبَّ → ثَبَّتَ → ثَبَّتَّ

إِنَّثَاقَلَ → إِنَّثَاقَلَّ → ثَثَاقَلَ → ثَثَاقَلَّ → تَثَاقَلَ

Na ovakav način tj. ovim putem nastalo je mnogo glagola pa se, da bismo došli do njihovog značenja, moramo vraćati prvoj vrsti.

Evo još nekoliko glagola na kojima smo već izvršili sve pomenute radnje. Raščlani ih tako da dobiješ prvu vrstu:

إِذْكَّرَ - إِصْدَقَ - إِزْمَلَ - إِشْبَهَ - إِدَثَرَ - إِسْمَعَ - إِدَثَّرَ -

إِسَامَعَ - إِتَابَعَ - إِزَيْنَ - إِضَارَبَ - إِظْلَمَ - إِزَكَّى - إِصَابَرَ

Ovakve promjene se javljaju u svim glagolskim oblicima osim u infinitivu, npr.:

إِطَهَّرَ - يَطَهِّرُ - إِطَهَّرَ - لَا تَطَهَّرُ - مُطَهَّرٌ - مُطَهَّرٌ

إِنَّثَاقَلَ - يَثَاقِلُ - إِنَّثَاقَلَ - لَا تَثَاقِلُ - مَثَاقِلٌ - مَثَاقِلٌ

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

1. Ovih nekoliko primjera prevedi:

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّا قُلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ (القرآن)

- الْمَسْجِدُ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ، فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا، وَاللَّهُ
يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ. (القرآن)

– يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ (القرآن)

– إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَفَقْنَا لِلتَّفَاهُمِ وَعَدِمِ التَّنَازُعِ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

korist, uživanje - مَتَاعٌ - أَمْتَعَةٌ	oklijevati - إِثْقَالَ
osnovati, utemeljiti - أَسَّسَ	težiti - إِثْقَالَ إِلَى
bogobojaznost - تَقْوَى	biti zadovoljan - رَضِيَ
preči, važniji - أَحَقُّ	zavidjeti jedan drugom - تَحَاسَدَ
nametati se u trgovini - تَنَاجَشَ	mrzirti jedan drugog - تَبَاغَضَ
opomenuti - أَنْذَرَ	prekriti se - إِدْثَرَ
sporazumjeti se - تَفَاهَمَ	uputiti - وَفَّقَ
ići u rat - نَفَرَ	ne biti, ne imati - عَدِمَ
stajati (pred Bogom u namazu) - قَامَ	
ne slagati se, raditi jedan protiv drugog - تَدَابَرَ	

حُرِّيَّةُ الْفَرْدِ تُحَدِّدُهَا مَصْلِحَةُ الْجَمَاعَةِ

كُلُّنَا نُحِبُّ الْحُرِّيَّةَ. نُنَادِي بِهَا لِلْفَرْدِ وَلِلْمُجْتَمَعِ وَلِكُلِّ الشُّعُوبِ وَنُكَافِحُ فِي سَبِيلِ تَحْقِيقِهَا.
وَالَّذِي يُحِبُّ الْحُرِّيَّةَ لِنَفْسِهِ لَا بُدَّ أَنْ يُحَافِظَ عَلَى حُقُوقِ غَيْرِهِ وَحُرِّيَّتِهِ. وَيُخْطِئُ مَنْ يَظُنُّ أَنَّ الْحُرِّيَّةَ
لَيْسَ لَهَا قِيُودٌ وَأَنَّهَا تُبِيحُ لَهُ أَنْ يَفْعَلَ مَا يَشَاءُ وَلَوْ كَانَ فِيهِ إِضْرَارٌ بغيرِهِ.
وَ هَذَا الْحَدِيثُ الشَّرِيفُ يُوضِّحُ لَكَ الْحُرِّيَّةَ بِمَعْنَاهَا الصَّحِيحِ، وَيُبَيِّنُ وَاجِبَ الْإِنْسَانِ نَحْوَ حُرِّيَّةِ الْآخَرِينَ
وَحُقُوقِهِمْ.

قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

«إِنَّ قَوْمًا رَكِبُوا سَفِينَةً، فَاقْتَسَمُوا، فَصَارَ لِكُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ مَوْضِعٌ فَتَقَرَّرَ رَجُلٌ مِنْهُمْ مَوْضِعَهُ بِالْفَأْسِ، فَقَالَ
لَهُ:

مَا تَصْنَعُ؟!

قَالَ: هُوَ مَكَانِي أَصْنَعُ فِيهِ مَا شِئْتُ.

فَإِنْ أَخَذُوا عَلَى يَدَيْ نَجَا وَنَجُوا وَإِنْ تَرَكَوهُ هَلَكَ وَهَلَكُوا.»

الْمُنَاقَشَةُ

- (١) مَا مَعْنَى «إِفْتَسَمُوا» وَ«نَقَرَ»؟ وَمَا الْمَقْصُودُ مِنْ قَوْلِهِ «أَخَذُوا عَلَى يَدِهِ»؟
- (٢) مَذَا صَنَعَ الرَّجُلُ فِي مَوْضِعِهِ مِنَ السَّفِينَةِ؟
- (٣) لِمَاذَا أَنْكَرَ الرُّكَّابُ عَلَيْهِ ذَلِكَ؟
- (٤) كَيْفَ تَفْهَمُ مَعْنَى الْحَرِيَّةِ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ؟
- (٥) يُعَلِّمُنَا الْحَدِيثُ كَيْفَ نَعَامِلُ الْمُفْسِدِينَ الَّذِينَ يُسِيئُونَ إِلَى الْمُجْتَمَعِ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

podijeliti (se) - اِفْتَسَمَ	sloboda - حَرِيَّةٌ
probušiti - نَقَرَ	boriti se (protiv) - كَافَحَ
značenje - مَعْنَى	griješiti - اَخْطَا - يُخْطِئُ
cilj, namjera - مَقْصُودٌ	odobriti - اَبَّاحَ - يُبِيحُ
ne odobravati - اَنْكَرَ	šteta - اِضْرَارٌ
putnici - رُكَّابٌ	objasniti, učiniti jasnim - وَضَّحَ
zajednica, društvo - مُجْتَمَعٌ	objasniti, učiniti jasnim - بَيَّنَّ
radi ostvarenja - فِي سَبِيلِ تَحْقِيقِ	

Prevedi na arapski jezik:

Jučer sam bio (la) na jednoj zabavi (حَفْلَةٌ). Čudno je da su svi koji su se našli tu bili meni nepoznati. Nisam imao s kim razgovarati pa sam razmišljao odmah da se vratim. Baš sam bio raspoložen za odlazak (يَنْشَرِحُ صَدْرِي). Mada (بَيْنَمَا) nema iskustva (تَجَارِبٌ) ipak sam prišao jednoj grupi u kojoj se diskutiralo o politici (سِيَاسَةٌ). Čudo mi je (čudim se) kako se ne razumiju i počinje svađa. Ja sam se uputio prema (نَحْوُ) vratima i polahko otišao svojoj kući.

ŠESTA PROŠIRENA VRSTA

sporazumjeti se		بَابُ التَّفَاعُلِ مَعْلُومٌ مِنْ فِعْلِ : تَفَاهَمَ	
		الْمَاضِي	الْمُضَارِعِ
jednina	3. l. m. r.	تَفَاهَمَ	يَتَفَاهَمُ
	3. l. ž. r.	تَفَاهَمَتْ	تَتَفَاهَمُ
	2. l. m. r.	تَفَاهَمْتَا	تَتَفَاهَمَانِ
	2. l. ž. r.	تَفَاهَمْتُمَا	تَتَفَاهَمَانِ
	1. l. oba r.	تَفَاهَمْتُمَا	أَتَفَاهَمُ
dvojina	3. l. m. r.	تَفَاهَمَا	يَتَفَاهَمَانِ
	3. l. ž. r.	تَفَاهَمْتَا	تَتَفَاهَمَانِ
	2. l. oba r.	تَفَاهَمْتُمَا	تَتَفَاهَمَانِ
množina	3. l. m. r.	تَفَاهَمُوا	يَتَفَاهَمُونَ
	3. l. ž. r.	تَفَاهَمْنَ	يَتَفَاهَمْنَ
	2. l. m. r.	تَفَاهَمْتُمْ	تَتَفَاهَمُونَ
	2. l. ž. r.	تَفَاهَمْتُنَّ	تَتَفَاهَمْنَ
	1. l. oba r.	تَفَاهَمْنَا	نَتَفَاهَمُ

الماضي المجهول - تُفَوِّهِمَ
المضارع المجهول - يُتَفَاهَمُ
أمر الحاضر - تَفَاهَمُ
نهى الحاضر - لَا تَتَفَاهَمُ
إسم الفاعل - مُتَفَاهِمٌ
إسم المفعول - مُتَفَاهَمٌ
المصدر - تَفَاهِمٌ

SEDMA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِنْفِعَالِ 'ali 'babu-l-infi)

Ova vrsta nastaje ako se temeljnoj vrsti (tj. prvoj vrsti) doda kao prefiks zatvoren slog **إِنْ** pa su joj oblici

الماضى - انْفَعَلَ المضارع - يَنْفَعُلُ المصدر - انْفِعَالٌ

Značenje glagola ove vrste uglavnom je reflektivno (povratno) ali oni često svojim aktivom iskazuju da neko nešto trpi, dakle, pasiv (مُطَاوَعَةٌ), npr.:

razbiti se - انْكَسَرَ	كَسَرَ - razbiti
raspuknuti se - انْشَقَّ	شَقَّ - rascijepiti
otići, udaljiti se - انْصَرَفَ	صَرَفَ - vratiti
razveseliti se - انْبَسَطَ	بَسَطَ - razastrijeti
biti ranjen - انْجَرَحَ	جَرَحَ - raniti
biti prevaren - انْخَدَعَ	خَدَعَ - varati

Ova vrsta nema pasivnih oblika.

Evo nekoliko primjera:

Bio(la) sam putovao(la), zatim sam se

uputio(la) kući. **كُنْتُ قَدْ سَافَرْتُ ثُمَّ انْصَرَفْتُ إِلَى الْبَيْتِ.**

Jako sam se obradovao kad smo se sreli. **انْبَسَطْتُ انْبِسَاطًا شَدِيدًا عِنْدَمَا التَقِينَا.**

Bio (la) sam prevaren (a) tvojom pričom pa zbog toga zaboravi

što se među nama zbilo. **انْخَدَعْتُ بِكَلَامِكَ فَلَا جُلَّ هَذَا اِنْسَ مَا جَرَى بَيْنَنَا.**

Ne prekidaj ljubavnu vezu između nas dvoje. **لَا تَنْصَرِمَ حَبْلَ الْمَوَدَّةِ بَيْنِي وَبَيْنَكَ.**

VJEŽBE

التَّمْرِينَاتُ

1. Prevedi na arapski jezik:

Pazi (تَفَرَّعَ - dijeli) kad ideš ulicom koja se dijeli na dvije strane (حَاسِبٌ). Putovali smo zajedno sve do Dubrovnika, onda sam se ja ukrcao na brod i prešao

u Italiju. Ja želim od svega srca da naš neprijatelj bude pobijeđen i ponižen, pa da ode odakle je i došao. Otkrila se tajna veza između naših neprijatelja. Naši ministri su učestvovali na simpoziju (مَهْرَجَانُ) evropskih država. Naša republika Bosna i Hercegovina je nezavisna i slobodna država. Razbila sam vazu koja mi je bila draga uspomena. Naši neprijatelji su se povukli iza naših granica. Ja sam se nadala da će naš neprijatelj biti poražen (إِنْهَزَمَ).

2. Od datih riječi (a i drugih - naučenih) sačini rečenice. Zatim na istoj rečenici izmijeni sve glagolske oblike i upotrijebi negativne oblike glagola tamo gdje smisao to dozvoljava:

školska zgrada - بِنَاءُ الْمَدْرَسَةِ	žestok vjetar - شِدَّةُ الرِّيحِ
školsko dvorište - سَاحَةٌ - حَدِيقَةٌ	slobodan, samostalan - مُسْتَقِلٌّ
školski pribor - طَقْمُ الْمَدْرَسَةِ	graditi - بَنَى
osnovna škola - مَدْرَسَةٌ إِبْتِدَائِيَّةٌ	proširiti - تَوَسَّعَ
srednja škola - مَدْرَسَةٌ ثَانَوِيَّةٌ	otvoriti se - انْفَتَحَ
zanatska škola - مَدْرَسَةٌ صِنَاعِيَّةٌ	udružiti se - تَشَارَكَ
koledž - كَلِيَّةٌ	iščupati se - انْقَعَرَ
fakultet - كَلِيَّةٌ	osamiti se, izdvojiti se - انْفَرَدَ
univerzitet - جَامِعَةٌ	zavidjeti - تَحَاسَدَ
institut - مَعْهَدٌ	uputiti na uspjeh - وَفَّقَ
direktor - مُدِيرٌ	mrziti se međusobno - تَبَاغَضَ
dekan - عَمِيدٌ	razumjeti se - تَفَاهَمَ
nadzornik - نَاطِرٌ	raspoložiti se - اِنْشَرَحَ
arhivar - مُسَجِّلٌ	praviti se bolestan - تَمَارَضَ
protokol - سَجَلٌ	ozbiljno se razboljeti - تَمَرَّضَ
predsjednik - رَئِيسٌ	uključiti se - اِنْدَمَجَ
predsjednik države - رَئِيسُ الدَّوْلَةِ	odvojiti se - اِنْفَصَلَ
drveće, stabla - شَجَرٌ	sici, spustiti se - اِنْحَدَرَ

جَمَالُ الزَّهْرِ

الزَّهْرُ جَمِيلٌ. أَلْوَانُهُ مَتَعَدَّدَةٌ وَأَشْكَالُهُ بَدِيعَةٌ وَأَوْرَاقُهُ حَرِيرِيَّةٌ وَرَائِحَتُهُ فِي أَكْثَرِ الْأَحْيَانِ طَيِّبَةٌ عَطِرَةٌ. تَرَاهُ فِي الْمَنَازِلِ قَدْ نُسِقتْ أَنْوَاعُهُ وَوَضِعَتْ فِي الزَّهْرِيَّاتِ، وَزُيِّنَتْ بِهَا الْمَوَائِدُ وَالْمَكَاتِبُ، وَجُمِّلَتْ بِهِ الْحَفَلَاتُ. وَبِهِ تُسَرُّ الْعَيْنَانِ وَتُشْرَحُ الصُّدُورُ. وَمِنْهُ تُسْتَخْرَجُ الْعُطُورُ وَيُصْنَعُ الشَّرَابُ وَبَعْضُ أَنْوَاعِ الْمُرَبِيِّ. وَالنَّاسُ يُحِبُّونَ الزَّهْرَ وَيُقِيمُونَ لَهُ الْمَعَارِضَ وَيَشَاهِدُ الْمُتَفَرِّجُونَ وَهُمْ يَقْبَلُونَ عَلَيْهَا. وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْنَى بِهِ كَمَا يُعْنَى بِالْغِذَاءِ فَيَحْرِصُ أَنْ يُشْبِعَ نَفْسَهُ بِجَمَالِهِ كَمَا يُشْبِعُ مَعِدَّتَهُ بِالطَّعَامِ.

تَرْجِمْ هَذَا النَّصَّ وَاجِبْ عَلَى هَذِهِ الْأَسْئَلَةِ:

- لِمَاذَا يُحِبُّ النَّاسُ الزَّهْرَ؟

- اذْكُرْ بَعْضَ فَوَائِدِ الزَّهْرِ فِي الصَّنَاعَةِ!

- عَيْنُ كُلِّ نَائِبِ الْفَاعِلِ!

- صِفْ لَنَا مَاذَا تَعْرِفُ مِنَ الزَّهْرِ وَعَنِ الزَّهْرِ!

- غَيِّرْ صُورَةَ الْفِعْلِ مَعَ نَائِبِ الْفَاعِلِ!

ضَعْ صُورَةَ الْفِعْلِ فِي بَابِ انْفِعَالٍ!

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

marmelada, džem - مُرَبِّي

uputiti se ka - أَقْبَلَ عَلَى

brinuti se o - عَنِ - عِنَايَةً (بِ)

najesti se, zadovoljiti - أَشْبَعَ

često, više puta - أَحْيَانًا

industrija - صِنَاعَةٌ

ljepota cvijeća - جَمَالُ الزَّهْرِ

boje - أَلْوَانٌ

bezbrojna - مُتَعَدَّدَةٌ

oblici - أَشْكَالٌ

krasna - بَدِيعَةٌ

miris - رَائِحَةٌ

mirisna, aromatična - عَطِرَةٌ

sortirati, aranžirati - نَسَقَ

vaze - زَهْرِيَّاتٌ

stolovi, trpeze - مَوَائِدٌ

Razgovor

المُحَادَثَةُ

NA GRANICI

(في الحدودِ fi-l-hudûdi)

1) Gdje je vaš prijatelj?	(١) أينَ صديقُكُم؟
2) On je sada kod kontrolora - carine.	(٢) هوَ الآنَ معَ مُفتشِ الجُمركِ .
3) Molim Vas, popunite ove formulare!	(٣) مِن فَضيلِكُم املؤا هذه الاستمارة!
4) Imate li nešto za carinu?	(٤) هلَ عندكُم شيءٌ للجُمركِ؟
5) Molim, otvorite vaš prtljag!	(٥) مِن فَضيلِكُم افتحوا شئطكُم!
6) Ja imam njemački fotoapararat.	(٦) معي آلة التصويرِ الألمانية.
7) Jesi li bio u kancelariji za pasoše?	(٧) هلَ ذهبتَ الى قلم الجوازاتِ؟
8) Nisam još.	(٨) كلاً، لم أذهب بعدُ.
9) Zašto kasniš?	(٩) لماذا أنت متأخرٌ؟
10) Sad ću ići.	(١٠) سأذهبُ الآنَ.
11) Ulazna viza je uredu.	(١١) تأشيرةُ الدخولِ جاهزةٌ.

		بابُ الْإِنْفِعَالِ مِنْ فِعْلِ - انْطَلَقَ = otići	
		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r.	انْطَلَقَ	يَنْطَلِقُ
	3. l. ž. r.	انْطَلَقَتْ	تَنْطَلِقُ
	2. l. m. r.	انْطَلَقْتَ	تَنْطَلِقُ
	2. l. ž. r.	انْطَلَقْتِ	تَنْطَلِقِينَ
	1. l. oba r.	انْطَلَقْتُمَا	انْطَلِقَا
dvojina	3. l. m. r.	انْطَلَقْنَا	يَنْطَلِقَانِ
	3. l. ž. r.	انْطَلَقْتُمَا	تَنْطَلِقَانِ
	2. l. oba r.	انْطَلَقْتُمَا	تَنْطَلِقَانِ
množina	3. l. m. r.	انْطَلَقُوا	يَنْطَلِقُونَ
	3. l. ž. r.	انْطَلَقْنَ	يَنْطَلِقْنَ
	2. l. m. r.	انْطَلَقْتُمْ	تَنْطَلِقُونَ
	2. l. ž. r.	انْطَلَقْتُنَّ	تَنْطَلِقْنَ
	1. l. oba r.	انْطَلَقْنَا	نَنْطَلِقُ

أمر الحاضر - انْطَلِقْ

نهى الحاضر - لا تَنْطَلِقْ

إسم الفاعل - مَنْطَلِقٌ

المصدر - انْطِلَاقٌ

Napomena:

U ovoj kao i u ostalim vrstama gdje se pojavljuje (hemze) taj elif (ا) je (هَمْزَةُ الْوَصْلِ) i ne čita se u kontekstnoj formi.

Samo u četvrtoj vrsti je (هَمْزَةُ الْقَطْعِ) i on se čita da se izbjegne poistovjećivanje sa prvom vrstom.

OSMA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِفْتِعَالِ 'ali' babu-l-ifti)

Ako se prvoj vrsti spočetka doda (ا) a između (فَاءُ الْفِعْلِ) i (عَيْنُ الْفِعْلِ) doda slog (ت) dobili smo osmu proširenu vrstu. Njena paradigma je:

الماضى - إِفْتَعَلَ - المضارع - يَفْتَعِلُ - المصدر - إِفْتِعَالٌ

1. Glagoli ove vrste su, uglavnom, reflektivni a na našem jeziku uz njih dolazi reflektivna zamjenica u dativu ili u akuzativu, npr.:

sebi (si) - dativ

steći - اِكْتَسَبَ

staviti u dužnost, pretpostaviti - اِفْتَرَضَ

sebe (se) - akuzativ

zanimati se, raditi, baviti se - اِسْتَعَلَّ

2. Glagoli ove vrste mogu biti i recipročni (مُشَارَكَةٌ) pa se tako u značenju približavaju šestoj vrsti, npr.:

natjecali su se - اِسْتَبَقَ - تَسَابَقَ

pobili su se - اِقْتَتَلَ - تَقَاتَلَ

3. Mnogo glagola osme vrste ne mijenja značenje iz prve vrste, npr.:

razmišljati - اِفْتَكَّرَ - فَكَّرَ

truditi se - اِجْتَهَدَ - جَهَدَ

hvaliti - اِمْتَدَحَ - مَدَحَ

Svi glagoli ove vrste koji se u bosanski jezik prenose kao reflektivni a zamjenica sebe (se) stoji u akuzativu - nemaju pasivnih oblika, npr.:

rastati se - اِفْتَرَقَ

Zbog sloga (ت) i u ovoj vrsti dolazi do glasovnih promjena kao što smo već naučili u petoj i šestoj vrsti:

Ovo „jednačenje po zvučnosti“ dolazi stoga što se neki glasovi uz (ت) in-fiks mijenjaju, i to se u arapskoj gramatici zove (اِدْغَامٌ) npr.: اِتَّبَعَ ← تَبَعَ slijediti. Kao što se iz primjera vidi, nakon slijevanja imamo jedan pojačan glas (ova pojava u arapskim gramatikama se naziva - مُشَدَّدٌ pojačanje).

Kad glagol prve vrste počinje konsonantom ث, on će se u osmoj vrsti pretvoriti u ت i tako će doći i do pojačanja i do oblika, kao npr.:

ثَبَّتَ ← إِثْبَتَ ← إِثْبَتَ ← إِثْبَتَ

ali može i obrnuto

إِثْبَتَ ← إِثْبَتَ ← إِثْبَتَ - ustaliti se

Kad glagol prve vrste počinje fonemom د, onda će se ت pretvoriti u د (i ovo je asimilacija)

npr.: دَرَكَ ← إِدْتَرَكَ ← إِدْرَكَ

i ذ može preći u د a može i obrnuto د u ذ npr.:

ذَخَرَ - pohraniti ← إِذْتَخَرَ ← إِذْذَخَرَ ← إِذْخَرَ

ali i إِذْتَخَرَ ← إِدْذَخَرَ ← إِدْخَرَ

زَانٌ - biti urešen, uljepšati se ← إِزْدَانٌ ← إِزَانَ ز

Konsonanti (emfatici) ص ض ط ظ u pogledu asimilacije pretvaraju ت u ط koji se katkad slijeva a katkad ne, npr.:

صَنَّ - napraviti ← إِصْطَنَعَ ← إِصْنَعَ - narediti da se napravi

ضَرَبَ - tući ← إِضْطَرَبَ ← إِضْرَبَ - gibati se, udarati se

ظَلَمَ - činiti nepravdu ← إِظْلَمَ ← إِظْلَمَ - podnositi nepravdu

Konsonanti و i ي podliježu ovoj asimilaciji pa tako imamo

وَقَى - čuvati ← إِتَّقَى - čuvati se

وَأَخَذَ (أَخَذَ) - uzeti ← إِتَّخَذَ - preduzeti

وَيَسَّرَ - kockati se ← إِتَّسَّرَ - kockati se

Evo još nekoliko primjera:

Allah nam je stavio u dužnost pet namaza tokom

dana i noći. **إِفْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْنَا خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ.**

Ako si bio sakrio ružan posao pred ljudima, neće ti biti moguće da ga sakri-

ješ pred Allahom. **إِنْ كُنْتَ تَسْتَرُ عِنْدَ الْفِعْلِ الْقَبِيحِ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّهُ لَا يُمَكِّنُكَ أَنْ تَسْتَرِ عَنِ اللَّهِ.**

Moraš iskoristiti priliku za ovaj posao. **لَا بُدَّ أَنْ تَنْتَهَرَ لِهَذَا الْعَمَلِ الْفُرْصَةَ.**

Ako želiš iskoristiti ovu knjigu, pročitaj je. **إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَنْتَفِعَ بِهَذَا الْكِتَابِ فَطَالِعْهُ.**

VJEŽBE

التَّحْرِيَّاتُ

1. Prevedi na arapski jezik

Dala sam ti ovu vrijednu knjigu, ali sam usloвила da mi je vratiš čim pročitaš. Dobro razmisli o onome što hoćeš uraditi i pričuvaj (إِحْتَرَسْ) se da ti to neko ne pokvari (أَبْطَلْ). Kad smo saznali (إِطَّلَعْ) za uspjeh naše vojske, veoma smo se obradovali (إِنْبَسَطْ). Približilo se (إِقْتَرَبْ) proljeće (الرَّبِيعُ) pa me raduje lije-po vrijeme puno cvijeća, zelenila i ptica. Na našim granicama neprijatelj je poražen (إِنْهَزَمَ). Kloni se (اجْتَنَبْ) zlih ljudi i zlih djela! Promisli prije nego što ka-žeš!

2. Evo nekoliko glagola - napravi od njih osmu vrstu pa je konjugiraj u svim oblicima a potom načini rečenice, za svaki glagol po jednu (u zagradi je vrsta kojom ćeš se poslužiti):

- sastati se (VIII) جَمَعَ
- izjednačiti (VIII) عَدَلَ
- opametiti se (VIII) ذَكَرَ
- veseliti se (VII) بَهَجَ
- gledati, iščekivati (VIII) نَظَرَ
- priznati (VIII) عَرَفَ
- otići, udaljiti se (VII) صَرَفَ
- kupovati (VIII) شَرَى
- skratiti (VIII) حَصَرَ
- ponosti se (VIII) فَخَرَ

a) Prevedi sa arapskog na bosanski jezik.

b) Izvadi sve glagolske oblike pa ih prevedi u proširene vrste i izmijeni i rečenice a time i smisao.

c) Zamijeni Bagdad za Sarajevo pa napiši o svom gradu desetak lijepih rečenica.

بَغْدَادُ

بُنِيَتْ بَغْدَادُ فِي عَهْدِ أَبِي جَعْفَرِ الْمَنْصُورِ الْخَلِيفَةِ الْعَبَّاسِيِّ الثَّانِي. مَا لَبِثَتْ أَنْ ازْدَهَرَتْ وَاحْتَوَتْ كُلَّ
 أَسْبَابِ التَّرَفِ وَالنَّعِيمِ فِي عَهْدِ هَارُونَ الرَّشِيدِ وَابْنِهِ الْمَأْمُونِ. وَبَعْدَ مُدَّةٍ قَصِيرَةٍ مِنْ بِنَائِهَا كَانَتْ عَرُوسَ
 الْأَقْطَارِ الْإِسْلَامِيَّةِ وَالْأُورُوبِيَّةِ فَلَمْ يَكُنْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ أَعْظَمَ مِنْهَا وَكَيْسَتْ تُقَاسُ بِهَا عَاصِمَةُ الْبِرَنْطِينِ
 (الْقُسْطَنْطِينِيَّةِ) وَعَاصِمَةُ شَارْلَمَانَ (بَارِيسِ) فِي الصَّنَاعَةِ أَوْ فِي الْعِلْمِ، وَلَمْ تُسَاوِهَا الشَّامُ وَلَا فَارِسُ فِي
 عَهْدِ الدَّوْلَتَيْنِ الرُّمَانِيَّةِ وَالْفَارِسِيَّةِ. وَيُحَدِّثُنَا مُؤَرِّحُو بَغْدَادَ بِعَظَمَةِ هَذِهِ الْحَضَارَةِ حَتَّى إِذَا قَرَأْنَاهَا فَكَأَنَّهَا نَقْرًا
 وَصْفًا لِلْحَضَارَةِ الْعَصْرِيَّةِ.

الكلمات RIJEČI

glavni grad (prijestonica) - عَاصِمَةٌ	izgrađen, sagrađen - بُنِيَتْ
biti jednak - سَاوَى - يُسَاوَى	epoha, era - عَهْدٌ
historičari - مُؤَرِّخُونَ	nije dugo potrajalo - مَا لَبِثَ
civilizacija, kultura - حَضَارَةٌ	sijati, svijetliti se - اِزْدَهَرَ
nevjesta, mlada - عَرُوسٌ	sakupti, nagomilati - اِحْتَوَى
pokrajine - أَقْطَارٌ	udoban život, izobilje - تَرَفٌ
lice zemlje - وَجْهُ الْأَرْضِ	mjeriti se, porediti se - تُقَاسُ

Razgovor

المُحَادَثَةُ

نَحْنُ فِي الْبَنْكِ MI SMO U BANCI

Hoćete li mi, molim vas, pokazati gdje je banka!

هَلْ يُمَكِّنُكُمْ مِنْ فَضْلِكُمْ أَنْ تُشِيرُوا لِي أَيْنَ الْبَنْكُ؟

Tamo je, na suprotnoj strani.

هُنَاكَ فِي الْجِهَةِ الْمُقَابِلَةِ.

Koliki je danas kurs američkog dolara?

كَمْ سَعْرُ الصَّرْفِ لِلدُّوَلَارِ الْأَمْرِيكِيِّ؟

Neke od stranaka žele promijeniti čekove,

a neke uzeti novac.

بَعْضُ الْعُمَّالَةِ يُرِيدُونَ صَرَفَ شِيكَاتٍ وَبَعْضُهُمْ تَحْوِيلَ الْأَمْوَالِ.

Budite ljubazni pa mi promijenite ovaj ček

- 100 američkih dolara.

مِنْ فَضْلِكُمْ اصْرِفُوا لِي هَذَا الشَّيْكَ (مِائَةَ دُولَارٍ أَمْرِيكِيِّ)

U 12 sati i 30 minuta vratar zatvara vrata banke.

فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ عَشْرَةَ وَالنِّصْفِ يَقْفِلُ الْبَوَّابُ بَابَ الْبَنْكِ.

بَابُ الْإِفْتِعَالِ - الْمَعْلُومُ مِنْ فِعْلِ إِنْتَصَرَ

		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r.	إِنْتَصَرَ	يَنْتَصِرُ
	3. l. ž. r.	إِنْتَصَرَتْ	تَنْتَصِرُ
	2. l. m. r.	إِنْتَصَرْتَ	تَنْتَصِرُ
	2. l. ž. r.	إِنْتَصَرْتِ	تَنْتَصِرِينَ
	1. l. oba r.	إِنْتَصَرْتُمَا	أَنْتَصِرُ
dvojina	3. l. m. r.	إِنْتَصَرَا	يَنْتَصِرَانِ
	3. l. ž. r.	إِنْتَصَرْتَا	تَنْتَصِرَانِ
	2. l. oba r.	إِنْتَصَرْتُمَا	تَنْتَصِرَانِ
množina	3. l. m. r.	إِنْتَصَرُوا	يَنْتَصِرُونَ
	3. l. ž. r.	إِنْتَصَرْنَ	يَنْتَصِرْنَ
	2. l. m. r.	إِنْتَصَرْتُمْ	تَنْتَصِرُونَ
	2. l. ž. r.	إِنْتَصَرْتُنَّ	تَنْتَصِرْنَ
	1. l. oba r.	إِنْتَصَرْنَا	نَنْتَصِرُ

الماضي المجهول - أَنْتَصِرُ
 المضارع المجهول - يَنْتَصِرُ
 أمر الحاضر - اِنْتَصِرْ!
 نهى الحاضر - لَا تَنْتَصِرُ
 إسم الفاعل - مُنْتَصِرٌ
 إسم المفعول - مُنْتَصَرٌ
 المصدر - اِنْتِصَارٌ

DEVETA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِفْعَالِ *babu-l-if'ilali*)

Ovo je vrsta koja nastaje kad se pred paradigmu فعل stavi (elif - ا) i kesra (-) a zadnji konsonant (لَامُ الْفِعْلِ) udvostruči pa joj (الميزان) glasi:

الماضى - إِفْعَلٌ - المضارع - يَفْعَلُ - المصدر - إِفْعَالٌ

Značenje ove vrste je isto kao značenje pridjeva koji pokazuju boje (stalne boje) i mahane (vrline i osobine) pa se tako ovi kvaliteti prenose i na subjekat i na objekat. Shodno svom značenju, ovi glagoli su intranzitivni i nemaju pasivnih oblika.

Da vidimo kako to na primjerima izgleda:

Pokvasilo mu se lice od mnogih suza. إِخْضَلَ وَجْهَهُ مِنْ كَثْرَةِ الدَّمُوعِ

U proljeće se sve bašče zazelene. أَخْضَرَّتِ الْحَدِيقَةُ فِي فَصْلِ الرَّبِيعِ

Ovi štapovi su se sasvim iskrivili. هَذِهِ الْعُصْبِيُّ إِعْوَجَّتْ تَمَامًا

VJEŽBE

التَّمْرِينَاتُ

1. Prevedi na arapski jezik:

a) Kosa od brige, tuge i starosti pobijeli.

b) Čovjek katkad pocrveni od stida.

c) Ko svoje noge upraši na Allahovom putu, Allah će mu ih sačuvati od vatre!

d) Ova djevojčica je veoma bolesna, lice joj je požutjelo a od temperature je pocrvenjela.

e) Kad je pukla (أَطْلَقَ) granata (قَذِيفَةٌ), uplašio sam se (uplašila).

2. Prevedi na arapski jezik: Date su ti riječi od kojih možeš konstruirati nekoliko rečenica. Možeš upotrijebiti sve poznate (moguće) oblike i dobiti ispravna značenja koristeći se i drugim odgovarajućim riječima.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

ohromaviti (biti sakat u nogu) إِعْوَجَّ

oćoraviti (izgubiti jedno oko) إِعْوَرَّ

poružnjati, biti ružan إِقْبَحَ

ispaliti metak أَطْلَقَ النَّارَ

oslijepiti إِعْمَى

poplaviti إِزْرَقَ

pobijeliti إِبْيَضَ

granata قَذِيفَةٌ

bomba قُبْلَةٌ

3. Prevedi na bosanski jezik:

الْأَنْدِيَّةُ الرِّيَاضِيَّةُ

تُنشَأُ الْأَنْدِيَّةُ الرِّيَاضِيَّةُ وَتُنَسَّقُ فِيهَا الْمَلَاعِبُ الْمُخْتَلِفَةُ وَتُصَفُّ حَوْلَهَا الْمَقَاعِدُ لِيَجْلِسَ عَلَيْهَا الْمُتَفَرِّجُونَ وَهُمْ يُشَاهِدُونَ الْأَلْعَابَ. وَتُعَدُّ بِهَا أَحْوَاضٌ لِلْسَّبَّاحَةِ يَتَعَلَّمُ فِيهَا الشَّبَابُ الْعَوْمَ. وَبِهَا حَدَائِقُ صَغِيرَةٌ وَغُرَسَتْ فِيهَا الْأَشْجَارُ وَالْأَزْهَارُ وَفُرِشَتْ طُرُقَاتُهَا بِرَمَلٍ أَصْفَرَ جَمِيلٍ. وَالنَّاسُ يَقْصِدُونَ تِلْكَ الْأَنْدِيَّةَ لِيُمَارِسُوا الْأَلْعَابَ الَّتِي تُنَاسِبُهُمْ وَيَقْضُوا وَقْتَهُمْ فَرَاغِهِمْ فِيمَا يَقْوَى أَبْدَانُهُمْ وَيَبْعَثُ السُّرُورَ إِلَى نَفْسِهِمْ.

الْأَسْئَلَةُ

- ثَمَّاذَا تُقَامُ الْأَنْدِيَّةُ الرِّيَاضِيَّةُ؟

- هَلْ أَنْتَ تُحِبُّ (تُحِبِّينَ) أَنْ تَشْتَرِكَ (أَنْ تَشْتَرِكِي) فِيهَا وَلِمَآذَا؟

- أَيُّ نَوْعٍ مِنَ الرِّيَاضَةِ تُحِبُّ (تُحِبِّينَ)؟

- عُدِّ لَنَا الرِّيَاضَاتِ الْمَعْرُوفَةَ!

- مَاذَا يَسْتَعْدِمُ النَّاسُ عِنْدَ الرِّيَاضَاتِ الْمُخْتَلِفَةِ؟

- هَيَّا بِنَا لِنَرَى مَاذَا يَعْمَلُ النَّاسُ فِي الْبُحَيْرَةِ!

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

osnovati - نَشَأَ	bazen - حَوْضٌ - أَحْوَاضٌ
klub - نَادٍ - أُنْدِيَّةٌ	za plivanje - لِلسَّبَاحَةِ
sportski klubovi - أُنْدِيَّةٌ رِيَاضِيَّةٌ	mladi - شَبَابٌ
teren, igralište - مَلْعَبٌ - مَلَاعِبٌ	plivanje - عَوْمٌ
različita - مُخْتَلِفَةٌ	posaditi, zasaditi - غَرَسَ
poredati, napraviti redove - صَفَّ	prostrijeti (posuti) - فَرَشَ
sjedište, klupa - مَقْعَدٌ - مَقَاعِدُ	pijesak - رَمْلٌ
gledaoci, posmatrači - مُتَفَرِّجُونَ	posjećivati, namjeravati - قَصَدَ
posmatrati - شَاهَدَ	ojačati, pojačati - قَوَّى - يُقَوِّى
tijelo - بَدَنٌ - أَبْدَانٌ	bavljenje - مَمَارَسَةٌ
slobodno vrijeme - وَقْتُ فَرَاغٍ	nizati, redati - نَسَقَ
provesti - قَضَى	odgovarati, biti sukladan - نَاسَبَ

بَحِيرَةٌ وَمُسْتَحَمٌ

- 1) Gdje mogu plivati ovdje, u blizini? أَيْنَ يُمَكِّنِي أَنْ أَسْبَحَ بِقُرْبِ مِنْ هُنَا؟
- 2) More je danas mirno. الْبَحْرُ الْيَوْمَ هَادِيٌّ.
- 3) Nema danas na moru valova. لَيْسَ بِالْبَحْرِ الْيَوْمَ أَمْوَاجًا.
- 4) More je prepuno i starih i mladih. الْبَحْرُ مَلَانٌ بِالْكَبَارِ وَالصِّغَارِ.
- 5) Idemo na našu omiljenu plažu! هَيَّا بِنَا نَذْهَبُ إِلَى شَاطِئِنَا الْمُفْضَلِ!
- 6) Ovo je Aleksandrija *nevjesta*
هَذِهِ الْإِسْكََنْدَرِيَّةُ عَرُوسُ الْبَحْرِ الْأَبْيَضِ الْمُتَوَسِّطِ.. *Sredozemlja*
- 7) Ona je drevan i savremen grad
وَهِيَ مَدِينَةٌ قَدِيمَةٌ وَحَدِيثَةٌ مَعًا (فِي نَفْسِ الْوَقْتِ).. istovremeno.
- 8) Ovdje je more nemirno a valovi su visoki. هُنَا الْبَحْرُ هَائِجٌ وَالْأَمْوَاجُ عَالِيَةٌ.
- 9) Tamo u uvali nalazi se pješčana plaža. هُنَاكَ فِي الْخَلِيجِ يُوجَدُ السَّاحِلُ الرَّمْلِيُّ.
- 10) Tamo je more plitko. هُنَاكَ الْبَحْرُ قَلِيلٌ الْعُمُقِ.

بابُ الْإِفْعَالِ مَعْلُومٌ مِنْ فِعْلِ إِرْبَدَّ = postati siv, posivjeti

		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r.	إِرْبَدَّ	يَرْبُدُّ
	3. l. ž. r.	إِرْبَدَّتْ	تَرْبُدُّ
	2. l. m. r.	إِرْبَدَدْتَ	تَرْبُدُّ
	2. l. ž. r.	إِرْبَدَدْتِ	تَرْبُدِّيْنَ
	1. l. oba r.	إِرْبَدَدْتُمَا	أَرْبُدُّ
dvojina	3. l. m. r.	إِرْبَدَّا	يَرْبُدَّانِ
	3. l. ž. r.	إِرْبَدَّتَا	تَرْبُدَّانِ
	2. l. oba r.	إِرْبَدَدْتُمَا	تَرْبُدَّانِ
množina	3. l. m. r.	إِرْبَدَدُوا	يَرْبُدُّونَ
	3. l. ž. r.	إِرْبَدَدْنَ	يَرْبُدُّونَ
	2. l. m. r.	إِرْبَدَدْتُمْ	تَرْبُدُّونَ
	2. l. ž. r.	إِرْبَدَدْتُنَّ	تَرْبُدُّونَ
	1. l. oba r.	إِرْبَدَدْنَا	نَرْبُدُّ

أَمْرُ الْحَاضِرِ - إِفْعَلٌ ili إِفْعَلِ - إِرْبَدَّ - إِرْبَدِدْ
 نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تَفْعَلْ ili لَا تَفْعَلِ - لَا تَرْبُدَّ - لَا تَرْبُدِدْ
 إِسْمُ الْفَاعِلِ - مَفْعَلٌ - مُرْبِدٌ
 الْمَصْدَرُ - إِفْعَالٌ - إِرْبِدَادٌ

DESETA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِسْتِفْعَالِ 'ali babul-istif'ali)

Ova vrsta nastaje od temeljne (prve vrste) kad joj se kao prefiks dodaju konsonanti ت - س - ن . Zove se سُدَّاسِيٌّ jer nju čine šest konsonanata. Ona, dakle, ima sljedeće oblike:

الماضي - إِسْتَفْعَلَ - المضارع - يَسْتَفْعِلُ - المصدر - إِسْتِفْعَالٌ

Značenja ove vrste su:

1. Katkad odgovara našim refleksivnim glagolima i tada refleksivna zamjenica može biti i u dativu i u akuzativu, npr.:

tražiti da se ukine, prepisati	نَسَخَ ← إِسْتَنْسَخَ
učvrstiti se	أَحْكَمَ ← إِسْتَحْكَمَ
izvoditi zaključak, sebi prisvojiti	أَخْلَصَ ← إِسْتَخْلَصَ

2. Većina glagola ove vrste izražava da neko nešto želi, traži, zahtijeva i sl. npr.:

tražiti od Allaha oprosta	غَفَرَ ← إِسْتَغْفَرَ
tražiti izvještaj	خَبَرَ ← إِسْتَخَبَرَ
tražiti milost	رَحِمَ ← إِسْتَرْحَمَ
tražiti zamjenu	بَدَلَ ← إِسْتَبَدَلَ

3. Nekad ovi glagoli znače da čovjek sudi o nečemu, smatra takvim, (sve u vezi sa glagolom iz prve vrste), npr.:

odobravati, smatrati dobrim	حَسَنَ ← إِسْتَحْسَنَ	biti dobar
ne odobravati, smatrati ružnim	قُبِحَ ← إِسْتَقْبِحَ	biti ružan
udaljiti, smatrati dalekim	بَعُدَ ← إِسْتَبَعَدَ	biti dalek

4. Nekad ova vrsta nastaje od imenica, pa su, prema tome, i ovi glagoli denominalni, npr.:

imenovati nekoga za ministra	وَزِيرٌ ← إِسْتَوَزَّرَ	ministar
imenovati nekoga za nasljednika	خَلِيفَةٌ ← إِسْتَخْلَفَ	halifa

5. Ima mnogo glagola ove vrste koji su isti kao i oni iz prve vrste, npr.:

upotrebljavati $\text{عَمِلَ} = \text{إِسْتَعْمَلَ}$

iskorijeniti $\text{أَصْلَ} = \text{إِسْتَأْصَلَ}$

6. Mada se ovi glagoli na bosanski jezik prevode kao povratni - oni u arapskom jeziku dolaze i u pasivu.

Da vidimo neke primjere:

Prvi koji je pokušao dobiti (izvaditi) gas iz uglja bio je engleski svećenik i već je postala čuvena upotreba ovog svjetla.

أَوَّلُ مَنْ جَرَّبَ اسْتِخْرَاجَ الْغَازِ عَنِ الْفَحْمِ كَانَ قِيسٌ مِنَ الْإِنْكَلِيزِ فَقَدْ اشتهر استعمالُ هَذَا النُّورِ.

Dočekali su nas sa izuzetnim poštovanjem. $\text{إِسْتَقْبَلُونَا بِغَايَةِ الْإِحْتِرَامِ}$

Ko odobrava ružne stvari kao da ih čini. $\text{مَنْ اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا فَقَدْ عَمِلَهُ}$

Srest ćemo se u budućim vremenima, ako Bog da (htjedne).

نَتَقَابَلُ فِي الزَّمَانِ الْمُسْتَقْبَلِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

1. Prevedi na arapski jezik:

Moli Boga da ti oprostí grijehe, zaista je Allah milostiv. Upotrijebi desetu vrstu u rečenici: Mi smatramo velikim našu borbu za slobodu ove zemlje koja se zove Bosna i Hercegovina. Neobičnim mi smatramo politiku SAD, ljuti nas politika UN. Muslimanima je zabranjeno piti vina i opojna pića uopće (عموماً). Svaka vijest o uspjehu naše vojske raduje nas veoma (prava radost لغاية). Svaki dan se vrlo rano budim (استيقظ) i onda uradim mnogo posla u toku dana. Ne govori onome koji ne sluša tvoje riječi. Uzmi ovog čovjeka u službu (خدم) jer on je (لأنه) dobar radnik i vjeran prijatelj. Za ovo što su učinili za ovu zemlju naši vojnici zaslužuju (استحق) našu zahvalnost i naše poštovanje.

2. Evo nekoliko glagola desete vrste, nađi im ostale dijelove za rečenicu, zatim u tim rečenicama izvrši sve promjene koje bi mogle izmijeniti smisao:

tražiti dozvolu - إِسْتَأْذَنَ tražiti zakletvu (od nekoga) - إِسْتَحْلَفَ

tražiti savjeta - إِسْتَأْمَرَ stidjeti se - $\text{إِسْتَحْيَا (إِسْتَحْيَى)}$

veseliti se - إِسْتَبَشَرَ čuditi se - إِسْتَعْرَبَ

izuzeti, isključiti - إِسْتَثْنَى pozvati - إِسْتَدْعَى

دَوْلَا - إِسْتَدَلَّ dokazivati, zaključivati - pridružiti se - إِسْتَصْحَبَ
 tražiti svjedoke, navesti kao dokaz - إِسْتَشْهَدَ moći - إِسْتَطَاعَ

Prevedi na bosanski jezik

حَضَرْتُ إِلَى الْقَاهِرَةِ فَقَابَلْتُ هُنَاكَ طَالِبَةً مِصْرِيَّةً تَدْرُسُ فِي جَامِعَةِ الْقَاهِرَةِ وَهِيَ أَيْضًا تُحِبُّ التَّارِيخَ الْقَدِيمَ. فِي يَوْمٍ مِنَ الْأَيَّامِ وَجَدْتُهَا فِي الْمَتْحَفِ وَشَاهَدْنَا هُنَاكَ الْآثَارَ الْقَدِيمَةَ وَالْتِمَائِيلَ الْمِصْرِيَّةَ وَبَعْدَ زِيَارَتِنَا إِتَّجَهْنَا إِلَى شَاطِئِ النَّيْلِ وَتَفَرَّجْنَا الْقَوَارِبَ الْجَمِيلَةَ الَّتِي تَجْرِي فِي مَاءِ النَّيْلِ. قُلْتُ لِصَدِيقَتِي: أَحَبُّ السَّفَرِ بِالْبَاخِرَةِ لَكِنَّ إِلَى الْأَمَاكِنِ الْبَعِيدَةِ. قَالَتْ مَعِيَ آلَةُ تَصْوِيرٍ وَفِيهَا فِيلْمٌ يُمَكِّنُنَا أَنْ نَأْخُذَ بَعْضَ الصُّوْرِ. ثُمَّ أَنْصَرَفْنَا مِنَ الشَّاطِئِ وَأَسْتَصْحَبْنَا بِمَجْمُوعِ الزَّائِرِينَ فِي طَرِيقِهِمْ إِلَى الصَّحْرَاءِ. شَاهَدْنَا هُنَاكَ الْأَهْرَامَ الْكُبْرَى. مَنْ بَنَى هَذَا الْهَرَمَ، سَأَلْتُهَا. قَالَتْ: مَلِكٌ مِنْ مُلُوكِ مِصْرِ الْقَدِيمَةِ. فَقَضَيْنَا فِي هَذِهِ الرَّحْلَةِ بَعْضَ سَاعَاتٍ. كُنْتُ أُرِيدُ اسْتِجَارَ سَيَّارَةٍ لَكِنَّ هِيَ رَفُضَتْ فَرَجَعْنَا مَشِيًّا عَلَى الْأَقْدَامِ.

foto aparat - آلة تصوير	prispeti (doći) - حضر
pustinja - صحراء	sresti - قابل
piramide - أهرام (هرم)	muzej - متحف
provesti (vrijeme) - قضى	spomenici - آثار (أثر)
izlet (putovanje) - رحلة	kipovi - تماثيل (تمثال)
nekoliko - بضعة	uputiti se - وجه - إتجه
odbiti (ne prihvati) - رفض	barke - قوارب (قارب)
pješice - مشياً على الأقدام	

U RESTORANU

(فِي الْمَطْعَمِ 'AMĪ)

- 1) Konobaru, molim vas, donesite jelovnik da vidim šta imate danas dobro za jelo. (١) يَا سَفْرَجِي، مِنْ فَضْلِكُمْ أَحْضِرُوا لِأَحْتِجَ الطَّعَامَ لِأَرَى مَا عِنْدَكُمْ الْيَوْمَ لِلْأَكْلِ لَدِيدًا.
- 2) U našem restoranu jelo je uvijek ukusno. (٢) فِي مَطْعَمِنَا أَكْلٌ لَدِيدٌ دَائِمًا.
- 3) A da li je istovremeno i jeftino? (٣) وَهَلْ فِي نَفْسِ الْوَقْتِ رَخِيصٌ؟
- 4) Izvolite jelovnik! (٤) تَفَضَّلُوا كَشْفَ الطَّعَامِ!
- 5) Predjela: (٥) مُقْبَلَاتٌ:
- 6) juha od povrća (٦) شُرْبَةُ خَضِرَوَاتٍ

7) juha od leće	(٧) شُرْبَةُ عَدَسٍ
8) juha od gljiva	(٨) شُرْبَةُ فُطْرٍ
9) juha od špargla	(٩) شُرْبَةُ هَلْيُونٍ
10) pileća juha	(١٠) شُرْبَةُ دَجَاجٍ
11) tvrdo kuhana jaja	(١١) بَيْضٌ مَسْلُوقٌ
12) kajgana	(١٢) بَيْضٌ مَقْلِيٌّ
13) omlet	(١٣) عَجَّةٌ
14) jaja pržena s krompirom	(١٤) بَيْضٌ وَبَطَاطًا مَقْلِيَّةٌ

		بَابُ الْإِسْتِفْعَالِ مِنَ الْفِعْلِ إِسْتَخْبَرَ			
		الْمَاضِي		الْمُضَارِعُ	
		الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ
jednina	3. l. m. r.	إِسْتَخْبَرَ	أَسْتَخْبِرُ	يَسْتَخْبِرُ	يَسْتَخْبِرُ
	3. l. ž. r.	إِسْتَخْبِرَتْ	أَسْتَخْبِرْتِ	تَسْتَخْبِرُ	تَسْتَخْبِرُ
	2. l. m. r.	إِسْتَخْبِرْتَ	أَسْتَخْبِرْتَ	تَسْتَخْبِرُ	تَسْتَخْبِرُ
	2. l. ž. r.	إِسْتَخْبِرْتِ	أَسْتَخْبِرْتِ	تَسْتَخْبِرِينَ	تَسْتَخْبِرِينَ
	1. l. oba r.	إِسْتَخْبِرْتُمَا	أَسْتَخْبِرْتُمَا	أَسْتَخْبِرُ	أَسْتَخْبِرُ
dvojina	3. l. m. r.	إِسْتَخْبَرَا	أَسْتَخْبِرَا	يَسْتَخْبِرَانِ	يَسْتَخْبِرَانِ
	3. l. ž. r.	إِسْتَخْبِرْتَا	أَسْتَخْبِرْتَا	تَسْتَخْبِرَانِ	تَسْتَخْبِرَانِ
	2. l. oba r.	إِسْتَخْبِرْتُمَا	أَسْتَخْبِرْتُمَا	تَسْتَخْبِرَانِ	تَسْتَخْبِرَانِ
množina	3. l. m. r.	إِسْتَخْبَرُوا	أَسْتَخْبِرُوا	يَسْتَخْبِرُونَ	يَسْتَخْبِرُونَ
	3. l. ž. r.	إِسْتَخْبِرْنَ	أَسْتَخْبِرْنَ	يَسْتَخْبِرْنَ	يَسْتَخْبِرْنَ
	2. l. m. r.	إِسْتَخْبِرْتُمْ	أَسْتَخْبِرْتُمْ	تَسْتَخْبِرُونَ	تَسْتَخْبِرُونَ
	2. l. ž. r.	إِسْتَخْبِرْتُنَّ	أَسْتَخْبِرْتُنَّ	تَسْتَخْبِرْنَ	تَسْتَخْبِرْنَ
	1. l. oba r.	إِسْتَخْبِرْنَا	أَسْتَخْبِرْنَا	نَسْتَخْبِرُ	نَسْتَخْبِرُ

أَمْرُ الْحَاضِرِ - إِسْتَخْبِرْ	الْمَصْدَرُ - إِسْتِخْبَارٌ	إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُسْتَخْبِرٌ
نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تَسْتَخْبِرْ		إِسْمُ الْمَفْعُولِ - مُسْتَخْبَرٌ

11., 12. i 13. PROŠIRENA VRSTA

Jedanaesta, dvanaesta i trinaesta proširena vrsta glagola izražava neku radnju pojačanog značenja. Uvijek su neprelazni (pa od njih nemamo pasivnih oblika). Mogu biti i denominalni (mogu se izvoditi iz imena). Nema ih mnogo u upotrebi pa ćemo dati samo njihove osnovne oblike. Nismo ih mogli zaobići zato što i oni spadaju u vrstu kojoj se dodaju po tri konsonanta, o čemu smo na početku govorili. Kad je riječ o konjugaciji uopće, njihova pravila se ne razlikuju od onih koja vrijede za prvu vrstu.

Iz tabelarnih pregleda proširenih vrsta ustanovili smo da u tom pravcu (u odnosu na prvu vrstu) nema razlika ni u الماضي ni u المضارع. Razlika se javlja samo u prebacivanju vokala (حركات). Što se tiče imperativa (الأمر), gradili smo ga na isti način kao i kod vrste s tim što smo ukidajući حرف المضارعة (اتيز) sa drugog i trećeg lica المضارع (تي) morali dodavati ا (elif) ako je فاء الفعل bio ساكن, tj. bez vokala (jer se sakinom u arapskom jeziku, rekli smo to, ne može početi riječ) i ukidali zadnji vokal (sa لام الفعل). Svaki ovako dodat elif (ا) bio je (همزة الوصل) onaj koji se u fleksiji (upotrijebi u rečenici npr.:) ne smije čuti ali ga valja označiti i na njega staviti znak (أصله). Razlikujemo samo takav (ا) na četvrtoj vrsti koji je همزة القطع i valja ga uvijek čitati (inače bi došlo do izjednačenja sa prvom vrstom).

Promjena je još kod oba participa koji se jednostavno dobiju kad se ukine (التنوين) a na mjesto njega stavi konsonant م i, razumljivo, završni حرف المضارعة pa će aktivni particip biti od aktivnog oblika vremena koje traje (neki to zovu prezent - što u arapskom jeziku nije baš adekvatan smisao) المضارع a pasivni particip od pasivnog oblika المضارع.

Oblik المصدر (koga neki zovu infinitivom, što on nije - u arapskoj gramatici to je ime glagolske radnje i tako se i ponaša) deklinira se, ima svoj nastavak za plural koji je uvijek nastavak pravilnog plurala imenice ž.r. (ات) on nije osnov konjugacije, nego je to treće lice الماضي (vremena koje je prošlo) u jedini muškog roda. U tom obliku se vidi i pravilnost i nepravilnost glagola. Rekli smo da se sva nepravilnost glagola, i ne samo glagola, ogleda u pojavi bolesnih

konsonanata ا - و - ي. Nepravilan je, dakle, oblik koji u svom korijenu ima jedan od ovih konsonanata.

JEDANAESTA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْأَفْعِلَالِ 'ilâli babu-l-if)

Ova vrsta nastaje kad se osnovnom obliku فعل doda na početku elif (ا) i kasra (-) i između drugog i trećeg konsonanta, također, elif (ا) a krajnji konsonant se pojača التَّشْدِيدُ (-), pa će oblici ove vrste biti:

الماضى - إِفْعَالٌ - يَفْعَالٌ المصدر - إِفْعِلَالٌ

إِبْيَاضٌ jako je pobijelio الماضى

يَبْيِضُ jako bijeli الْمَضَارِعُ

إِبْيَاضٌ ili إِبْيَاضُ! pobijeli jako أمر الحاضر

لَا تَبْيِضُ ili لَا تَبْيِضُ! nemoj jako pobijeliti نَهَى الحاضر

مُبْيِضٌ koji je jako pobijelio اسم الفاعل

إِبْيِضَاضٌ pobjeljivanje المصدر

Korijen: - بِيضٌ

DVANAESTA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِفْعِعَالِ 'î'âli babu-l-if'

Ako se prvoj temeljnoj vrsti doda s početka elif (ا) a između prvog i drugog konsonanta slog (عو) dobili smo dvanaestu proširenu vrstu koja ima oblike:

الماضى - إِفْعِعَالٌ - يَفْعِعَالٌ المصدر - إِفْعِعَالٌ

إِحْدَوْدَبٌ jako se pogurio الماضى

يَحْدَوْدِبُ jako se zguri ili jako će se poguriti المضارع

إِحْدَوْدِبُ! jako se poguri! أمر الحاضر

لَا تَحْدَوْدِبُ! nemoj se jako zguriti! نَهَى الحاضر

مُحْدَوْدِبٌ onaj koji se jako zgrbio اسم الفاعل

إِحْدِيدَابٌ jako zgrbljivanje المصدر

Korijen: - حَدَبٌ

TRINAESTA PROŠIRENA VRSTA

(بَابُ الْإِفْعَالِ - 'iwwāli - if - l - babu)

Kad se prvoj temeljnoj vrsti na početku doda alif (ا) a između عَيْنُ الْفِعْلِ i عَوُ slog مُشَدَّدٌ - عَوُ tj. عَوُ dobivamo onu vrstu čiji su oblici:

الماضى - إِفْعَوْلٌ - المضارع - يَفْعَوْلُ - المصدر - إِفْعَوَالٌ

npr.:

velika žurba - إِجْلَوَاذٌ

jako se žuri - يَجْلُوذٌ

jako se žurio - إِجْلُوذٌ

onaj koji se jako žuri - مُجْلُوذٌ

ne žuri se jako! - لَا تَجْلُوذٌ

jako se žuri! - إِجْلُوذٌ

Korijen: - جَلَدٌ

Trinaesta vrsta je i reflektivna, a također i sa pojačanim smislom. Ipak, ove vrste se rijetko upotrebljavaju.

Važno je napomenuti da bi bilo pogrešno svhatiti da se svaki korijen glagola pojačan na ovaj način može dovesti u jednu od ovih vrsta.

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

سَيِّدُنَا عُمَرُ وَعَامِلُهُ

دَخَلَ عَامِلٌ عَلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَوَجَدَهُ مُسْتَلْقِيًا وَصَبِيَانَهُ يَلْعَبُونَ عَلَى بَطْنِهِ. فَأَنْكَرَ ذَلِكَ فَقَالَ عُمَرُ: كَيْفَ أَنْتَ مَعَ أَهْلِكَ؟ قَالَ: إِذَا دَخَلْتُ سَكَتَ السَّنَاطِقُ. فَقَالَ اعْتَرَلْ فَإِنَّكَ لَا تَرْفُقُ بِأَهْلِكَ وَوَلَدِكَ فَكَيْفَ تَرْفُقُ بِأُمَّةٍ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ!

Gospodin naš Omer i njegov namjesnik.

Došao jedan namjesnik kod Omera, Allah s njim bio zadovoljan, i našao ga kako leži na leđima a njegova djeca se igraju njemu na trbuhu. Namjesnik to ne odobri a Omer ga upita: „Kako ti sa svojom porodicom postupaš?“ Ovaj odgovori: „Kad ja uđem, zašuti onaj koji govori.“

Na to će halifa: „Otpušten si! Ti ne postupaš blago sa svojom porodicom i svojom djecom, pa kako ćeš biti blag prema sljedbenicima (narodu) Muhammedovim, Allahov spas na njega.

2. Zajedno smo preveli ovu anegdotu o jednom od četvorice halifa, koji su upravljali arapskim narodom poslije preseljenja Muhammeda, a.s. Bili su birani jedan po jedan i zato su nazvani **الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ**. Među njima **عُمَرُ بْنُ الْحَطَّابِ** poznat je po svojoj plemenitosti, poštenju i skromnosti pa je dobio naziv **الْفَارُوقُ**, što znači - onaj koji strogo razdvaja istinu od neistine.

Ispričaj ćemo još jednu od mnogih anegdota u vezi s njim. Ti je prevedi i analiziraj svaku riječ posebno - pismeno. Zatim je prepričaj i daj svoj komentar.

شَفَقَةُ عُمَرَ بْنِ الْحَطَّابِ

عُمَرُ بْنُ الْحَطَّابِ هُوَ ثَانِي الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ وَقَدْ كَانَ عَادِلًا شَدِيدًا فِي تَنْفِيدِ الْأَحْكَامِ. وَلَكِنَّهُ مَعَ ذَلِكَ كَانَ رَقِيقَ الْقَلْبِ مُتَوَاضِعًا رَحِيمًا.

فَقَدْ خَرَجَ ذَاتَ لَيْلَةٍ يَتَفَقَّدُ أَحْوَالَ رَعِيَّتِهِ وَكَانَ الْجَوُّ بَارِدًا فَرَأَى نَارًا تُضِيءُ فِي أَحَدِ الْمَسَاكِينِ. فَلَمَّا اقْتَرَبَ مِنْهَا وَجَدَ امْرَأَةً تَوْقِدُ تَحْتَ قِدْرِ وَبِجَانِبِهَا أَوْلَادُهَا وَهُمْ يَبْكُونَ... فَسَأَلَهَا عَنْ حَالِهَا وَعَنْ سَبَبِ بُكَاءِ الْأَطْفَالِ فَقَالَتْ: إِنَّهُمْ يَصِيحُونَ مِنَ الْجُوعِ. فَقَالَ لَهَا: وَمَا الَّذِي فِي هَذِهِ الْقِدْرِ؟ قَالَتْ: فِيهَا مَاءٌ أُسَكَّتُهُمْ بِهِ وَأَوْهَمُهُمْ أَنَّ فِيهَا طَعَامًا حَتَّى يَنَامُوا...

... فَقَامَ عُمَرُ مِنْ فُورِهِ وَأَحْضَرَ سَمْنًا وَكَيْسًا مِنَ الدَّقِيقِ حَمَلَهَا بِنَفْسِهِ وَعَادَ إِلَى الْمَرْأَةِ وَوَضَعَهَا بَيْنَ يَدَيْهَا. ثُمَّ جَلَسَ وَوَضَعَ مِقْدَارًا مِنَ الدَّقِيقِ وَمِقْدَارًا مِنَ السَّمْنِ فِي الْقِدْرِ وَصَارَ يَحْرُكُهُمَا وَيَنْفُخُ فِي النَّارِ حَتَّى نَضِجَ الطَّعَامُ. ثُمَّ أَفْرَغَهُ فِي صَحْفَةٍ وَقَدَّمَهُ لِلْأَطْفَالِ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا وَفَرِحُوا. فَشَكَرَتْهُ الْمَرْأَةُ عَلَى حُسْنِ صَنِيعِهِ وَقَالَتْ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا... ثُمَّ خَرَجَ عُمَرُ وَجَلَسَ قَرِيبًا مِنَ الدَّارِ يَسْمَعُ الْأَطْفَالَ يَلْعَبُونَ وَيَضْحَكُونَ حَتَّى نَامُوا وَهَدَوْا. فَقَامَ مُطْمَئِنًّا وَهُوَ يَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى مَا فَعَلَ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

طَعَامٌ - hrana	وَضَعَ - staviti, ostaviti
مِنْ فُورِهِ - odmah	بَيْنَ يَدَيْ - pred, ispred
أَحْضَرَ - pribaviti	مِقْدَارٌ - količina
سَمْنٌ - maslo	حَرَكَ - miješati
كَيْسٌ - vreća, kesa	نَفَخَ - puhati (vatru)
دَقِيقٌ - brašno	نَضِجَ - skuhati, zgotoviti

lično donijeti - حَمَلَ بِنَفْسِهِ	vratiti se - عَادَ
izručiti - أفرغَ	ispitivati, pregledati - تَفَقَّدَ
sahan, posuda, zdjela - صَحْفَةٌ	stanje podanika - أَحْوَالُ رَعِيَّةٍ
ponuditi, staviti ispred - قَدَّمَ	svijetliti - أَضَاءَ - يُضِيءُ
najesti se, zasititi se - شَبِعَ	približiti se - اقْتَرَبَ مِنْ
radovati se - فَرِحَ	gorivo (drva) - وَقُودٌ
zahvaliti - شَكَرَ	lonac, posuda - قَدْرٌ
učinjeno djelo - صَنِيعٌ	plakati - بَكَى
igrati se - لَعِبَ	jaukati - صَاحَ
smijati se - ضَحِكَ	plač - بُكَاءٌ
učiniti, uraditi, raditi - فَعَلَ	glad - جُوعٌ
proizvođenje, provedba - تَنْفِيذٌ	ušutkivati - أَسَكَتَ
odredbe - الْأَحْكَامُ (الْحُكْمُ)	učiniti da povjeruje - أَوْهَمَ
uprkos tome - مَعَ ذَلِكَ	spavati - نَامَ
nježnog srca - رَقِيقُ الْقَلْبِ	smiriti se - هَدَأَ
skroman - مُتَوَاضِعٌ	miran - مُطْمَئِنٌّ
jedne noći - ذَاتَ لَيْلَةٍ	zahvaliti - حَمَدَ
(fraz) Allah ti dobrim platio! - جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا	

GLAGOLI SA ČETIRI KORJENITA SUGLASNIKA

(الرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ ar-ruba iyyu-l-mudžerredu)

Nekoliko puta smo ukazali na to da većina arapskih glagola ima u svojoj osnovi po tri konsonanta (فعل) pa smo ih nazvali اَلثَّلَاثِيُّ الْمُجَرَّدُ. Dodavali smo na ovu vrstu po jedan dva ili tri konsonanta i tako dobili trinaest vrsta. Arapska gramatika bilježi ih po njihovim glagolskim imenicama (u nas infinitivom).

Ako je temeljna vrsta sa četiri konsonanta, onda se ona zove اَلرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ ali moraš uočiti razliku ove od one koju smo nazvali اَلرُّبَاعِيُّ zato što smo onoj koja je bila اَلثَّلَاثِيُّ dodali jedan konsonant.

Ova vrsta se razlikuje od onih proširenih jer ima sva četiri korjenita konsonanta. I ova vrsta može se proširiti sa jednim ili sa dva konsonanta, tako da imamo još tri proširene vrste.

Imamo, zatim, od druge proširene vrste - pet oblika koji se njoj pribrajaju, a od treće još dva oblika.

Ima, na kraju, jedna kategorija glagola koje pribrajamo بَابَ دَحْرَجَ a nastaju tako da se ovoj temeljnoj vrsti doda ili između prvog i drugog, ili između drugog i trećeg korjenitog suglasnika, ili mu se zadnji konsonant ponovi. Takvih ima šest vrsta.

Ovi glagoli (svi navedeni اَلرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ) su ili prelazni ili neprelazni ili su onomatopeje ili su reflektivni a neki mogu biti i pasivni.

Već smo to istakli, ali da ponovimo: ni ovi od tri konsonanta اَلثَّلَاثِيُّ niti ovi od četiri konsonanta اَلرُّبَاعِيُّ nemaju uvijek sve proširene vrste. Isto tako proširena vrsta ne mora nastati od temeljne prve vrste pa bila ona sa tri ili sa četiri konsonanta. Glagoli kao npr.: اَدْرَكَ , shvatiti - اَرَادَ , htjeti - اَشْبَهَ , ličiti (na nekog) nemaju prvu vrstu.

Evo nekoliko primjera (premda su ovo glagoli koji se malo upotrebljavaju - a i nema ih mnogo):

(١) مَاتَ أَبُوهُ مِنْذُ شَهْرَيْنِ فَهُوَ كَانَ قَدْ وَلَّى (jaukati).

(٢) هُوَ مَا قَرَأَ كِتَابًا بَيْنَمَا تَفَلْسَفَ .

(٣) أَنْتَ تَغَافَلْتِ عِنْدَمَا حَصْحَصَ الْحَقُّ.

(٤) صَدِيقِي مُتَرْجِمٌ عَظِيمٌ.

1. Prevedi na arapski jezik:

Znaš li prevesti ovu vježbu na svoj jezik?

Nedavno je bio jak potres u Japanu - a zemlja se tresla desetak dana poslije toga.

Moj djed, koji je bio visoki oficir u turskoj vojsci, dobio je od sultana sablju iskićenu draguljima. Tu sablju opljačkala su srpske komite (هُونَة) poslije Prvog svjetskog rata.

KVADRILITERE - glagoli sa četiri korjenita konsonanta

(الرُّبَاعِيُّ الْمَجْرَدُ (ar-ruba iyyu-l-muđerredu)

Glagoli sa četiri korjenita konsonanta sa svojim proširenim vrstama glase:

I بَابُ دَحْرَجَ - kotrljati, valjati

Proširene su joj vrste:

1. تَدَحْرَجَ - valjati se - بَابُ تَفَعَّلَ
2. إِحْرَنْجَمَ - skupiti se, skutriti se - بَابُ إِفْعَنْلَلَّ
3. إِطْمَأَنَّ - smiriti se, primiriti se - بَابُ إِفْعَلَّلَّ

Kao što se vidi, značenje im je reflektivno.

II بَابُ تَدَحْرَجَ - valjati se

Proširene vrste تَفَعَّلَ su

1. تَجَوَّرَبَ - obući čarape - تَفَوَّعَلَ
2. تَشَيَّطَنَّ - postati kao vrag (pošejtanati se) - تَفَيْعَلَّ
3. تَرَهَّوَكَ - ponosno hodati - تَفَعَّوَلَ
4. تَسَلَّقَى - leći nauznak (ispružiti se na leđa) - تَفَعَّلَى
5. تَجَلَّبَبَ - ogrnuti se ogrtačem - تَفَعَّلَلَّ

III باب إِحْرَنْجَمَ 3. skupiti se, skutriti se

Proširene vrste su:

1. إِسْلَنْقَى - spavati na leđima - إِفْعَنْلَى
2. إِفْعَنْسَسَ - imati iskrivljen grudni koš - إِفْعَنْلَلَ

4.

Ovoj vrsti pribrajamo glagole koji imaju četiri korjenita suglasnika od kojih je jedan ili و ili ى ili je jedan konsonant ponovljen (obično zadnji). Evo tih oblika (ima ih samo šest):

1. حَوْقَلَ - يُحَوِّقِلُ - حَيْقَالَ - iznemoći - فَوَعَلَ - يُفَوِّعِلُ
2. بَيَّطَرَ - يُبَيِّطِرُ - بَيْطَارٌ - liječiti životinje - فَيَعَلَ - يُفَيِّعِلُ
3. جَهَّوَرَ - يُجَهَّوِرُ - جَهَّوَارٌ - glasno govoriti - فَعَوَلَ - يُفَعَّوِلُ
4. عَثِيرَ - يُعَثِيرُ - عَثِيرٌ - okliznuti se - فَعِيلَ - يُفَعِّيلُ
5. جَلَّبَ - يُجَلِّبُ - جَلَّبَابٌ - obući ogrtač - فَعَلَلَ - يُفَعَّلِلُ
6. سَلَّقَى - يُسَلِّقِي - سَلَّقَاءٌ - baciti nekoga na leđa - فَعَلَى - يُفَعَّلِي

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

سَيَّبَوِيَه

(١٢١ - ١٦١ هـ - ٧٤٠ - ٧٧٩ م)

هُوَ أَبُو بَشِيرٍ عَمْرُو^(١) الْحَارِثِيُّ وَسَيَّبَوِيَه لَقَبٌ^(٢) بِالْفَارِسِيَّةِ مَعْنَاهُ رَائِحَةُ التُّفَّاحِ . وَكَانَ مِنْ أَهْلِ فَارِسٍ وَمَنْشَأُهُ بِالْبَصْرَةِ . وَكَانَ أَعْلَمَ الْمُتَقَدِّمِينَ وَالْمُتَأَخِّرِينَ بِالنَّحْوِ . كَانَ أَخَذَهُ عَنِ الْخَلِيلِ وَلَمْ يَوْضِعْ فِيهِ مِثْلُ كِتَابِهِ . قَالَ الْجَاحِظُ: أَرَدْتُ الْخُرُوجَ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ فَفَكَّرْتُ فِي شَيْءٍ أَهْدِيهِ لَهُ فَلَمْ أَجِدْ شَيْئًا أَشْرَفَ مِنْ كِتَابِ سَيَّبَوِيَه . فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا أَهْدَيْتَ إِلَيَّ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُ . وَإِذَا كَانَ يُقَالُ بِالْبَصْرَةِ: قَرَأَ فُلَانٌ الْكِتَابَ فَيُعْلَمُ أَنَّهُ كِتَابُ سَيَّبَوِيَه . وَكَانَ أَبُو عَثْمَانَ الْمَازِنِيُّ يَقُولُ: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْمَلَ كِتَابًا كَبِيرًا فِي النَّحْوِ بَعْدَ كِتَابِ سَيَّبَوِيَه فَلْيَسْتَحْيِ - وَتُوفِّيَ سَيَّبَوِيَه بِقَرْيَةٍ مِنْ قُرَى شِيرَازَ .

(١) وَأَوْ عَمْرُو vl. ime Amr za razliku od عُمَرُ ima uza se و koji se zove عَمْرُو^(١)

(٢) لَقَبٌ je nadimak koji se često nalazi uz ime. To je samo jedan od načina određivanja vl. imena. Još češći naziv je po imenicama ابْنُ - ابْنٌ - ابْنَةٌ - أُمٌّ . Jedan je prema osobinama, npr.: الْفَارُوقُ .

RIJEČI الْكَلِمَاتُ

časniji - أَشْرَفُ	miris - رَائِحَةٌ
učeniji - أَعْلَمُ	odgojiti, odrasti - أَنْشَأَ
milije meni - أَحَبُّ إِلَيَّ	preci, oni koji su bili prije - مُتَقَدِّمُونَ
neko (nepoznata osoba) - فُلَانٌ	oni koji će doći - مُتَأَخِّرُونَ
stidjeti se - اسْتَحْيَى	gramatika - نَحْوٌ
preseliti na drugi svijet - تَوَفَّى	Džahiz (vl. ime) - الْجَاهِظُ
selo - قَرْيَةٌ	razmišljati - فَكَّرَ
perzijski jezik - الْفَارِسِيَّةُ	pokloniti - أَهْدَى

1. Prevedi tekst na bosanski jezik
2. Posebno iz teksta uzmi glagole i odredi kojoj vrsti pripadaju. Zatim uzmi po jedan glagol iz pojedinih vrsta i konjugiraj ga potpuno.
3. Od novodobivenih glagola sačini deset rečenica.
4. Prevedi na arapski jezik:
  - a. Kufa i Basra su bila dva znamenita grada u kojima se nauka razvijala i prenosila u druge krajeve arapskog svijeta.
  - b. Arapi su poznavali mnogo prirodnih nauka kad u Evropi o njima nisu znali ništa.
  - c. Države kao što su Engleska i Francuska zaustavile su napredak u arapskom svijetu jer su izvršile okupaciju tih krajeva.
  - d. Tek na početku dvadesetog stoljeća arapski narod uspjeh će da se oslobodi kolonijalizma.
  - e. Narod Palestine i u našem stoljeću je bio žrtva cionizma.

Tabela1.

		بابُ فَعَلَّةٍ مَعْلُومٍ مِنْ فِعْلِ هَمَّهِمْ = hrzati	
		الْمَاضِي	الْمُضَارِع
jednina	3. l. m. r.	هَمَّهِمْ	يَهْمَهُمْ
	3. l. ž. r.	هَمَّهُتْ	تَهْمَهُمْ
	2. l. m. r.	هَمَّهُتَ	تَهْمَهُمْ
	2. l. ž. r.	هَمَّهُتِ	تُهْمَهُمِينَ
	1. l. oba r.	هَمَّهُتُ	أُهْمَهُمْ
dvojina	3. l. m. r.	هَمَّهُمَا	يُهْمَهُمَا
	3. l. ž. r.	هَمَّهُمَا	تُهْمَهُمَا
	2. l. oba r.	هَمَّهُمَا	تُهْمَهُمَا
množina	3. l. m. r.	هَمَّهُمُوا	يُهْمَهُمُونَ
	3. l. ž. r.	هَمَّهُنَّ	يُهْمَهُنَّ
	2. l. m. r.	هَمَّهُتُمْ	تُهْمَهُمُونَ
	2. l. ž. r.	هَمَّهُتُنَّ	تُهْمَهُنَّ
	1. l. oba r.	هَمَّهُمَا	نُهْمَهُمْ

الْمَاضِي الْمَجْهُولُ - هَمَّهِمْ
 الْمُضَارِعُ الْمَجْهُولُ - يَهْمَهُمْ
 أَمْرُ الْحَاضِرِ - هَمَّهُمْ
 نَهْيُ الْحَاضِرِ - لَا تُهْمَهُمْ
 إِسْمُ الْفَاعِلِ - مُهْمَهُمْ
 إِسْمُ الْمَفْعُولِ - مُهْمَهُمْ
 الْمَصْدَرُ - هَمِّمَةٌ ili هَمَّامٌ

Tabela 2.

Kvadrilitere - proširene vrste الرُّبَاعِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ

بَابُ تَدْحَرَجَ   بَابُ إِفْعَلَّلَ   بَابُ إِفْعَلَّلَ

تَفَلَّسَفَ	إِحْشَوْشَنَ	إِكْفَهَرَ	الْمَاضِي
يَتَفَلَّسَفُ	يَحْشَوْشِنُ	يَكْفَهَرُ	الْمُضَارِعُ
تَفَلَّسَفُ	إِحْشَوْشِنُ	إِكْفَهَرُ	أَمْرُ الْحَاضِرِ
لَا تَتَفَلَّسَفُ	لَا تَحْشَوْشِنُ	لَا تَكْفَهَرُ	نَهْيُ الْحَاضِرِ
مُتَفَلَّسِفٌ	مُحْشَوْشِنٌ	مُكْفَهَرٌ	إِسْمُ الْفَاعِلِ
			إِسْمُ الْمَفْعُولِ
تَفَلَّسَفُ	إِحْشَوْشَانٌ	إِكْفَهَرَارٌ	الْمَصْدَرُ

تَفَلَّسَفَ - praviti se filozofom, filozofirati

إِحْشَوْشَنَ - gusto obrasti travom

إِكْفَهَرَ - namršiti se, smrknuti se

NEPRAVILNI GLAGOLI

U arapskom jeziku nepravilnim se smatra onaj glagol koji u korijenu nema tri „zdrava“ konsonanta (prisjetimo se da su svi konsonanti „zdravi“ osim ا – ي – و – ili im je jedan od tri konsonanta ء , ili su u korijenu dva ista „zdrava“ konsonanta).

Sve ostalo u pogledu konjugacije i mogućih glagolskih oblika, te upotrebe ne razlikuje se ni po čemu od pravilnih glagola. Prema tome, i nepravilni glagoli imaju svoje proširene vrste isto kao i oni koje smo nazivali الثلاثي المجرد tj. tri korjenita konsonanta - zdrava. Već sad, kad smo još daleko od upoznavanja sa nepravilnim glagolima- napominjemo da ni kod pravilnih ni kod nepravilnih glagola svaki onaj kojeg smo sreli u prvoj vrsti ne mora imati sve proširene vrste. Često je to nemoguće već i zbog smisla koji taj glagol u prvoj vrsti ima (jer su značenja proširenih vrsta veoma specifične).

Nepravilni glagoli, prema tome što smo već rekli, jesu:

1. المضاعف - podvostručeni
2. المهموز - sa hamzetom u korijenu polunepravilni

Nepravilni (pravi nepravilni) glagoli

1. المثل - sličan po konjugaciji onim koji su pravilni
2. الأجوف - šupalj (koji ima u sredini W ili j)
2. الناقص - krnjavi (koji ima na kraju W ili j)
4. اللّيف - mješovit (dvostruko slab, tj. onaj kod koga je 1 i 3. konsonant slab ili 2 i 3)

U arapskom jeziku ima nekoliko glagola koji su u pogledu konjugacije nepotpuni - krnji, ili se upotrebljavaju samo kao uzvici, ili su samo djelomično promjenljivi. To su:

1. glagolski oblik ليسَ koji ima značenje negativnog oblika biti:
2. glagoli kojima se hvali ili kudi أفعال المدح والذم
3. glagoli koji izražavaju čuđenje أفعال التعجب

Glagolskim oblicima pribrajamo i imenske oblike glagola, i to:

1. imena koja su izvedena iz infinitiva

a) oblici koji su slični pridjevima **الصِّفَةُ الْمُشَبَّهَةُ**

b) participijalni oblici aktivni **إِسْمُ الْفَاعِلِ**

c) participijalni oblici pasivni **إِسْمُ الْمَفْعُولِ**

d) imenice mjesta i vremena **إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ**

e) imenice oruđa **إِسْمُ الْأَلَةِ**

f) vrste infinitiva kao imena glagolske radnje **نَوْعُ الْمَصْدَرِ**

NEPRAVILNI GLAGOLI

(**الْفِعْلُ غَيْرُ السَّالِمِ** al-fi'lu gayru-s-sâlimi)

U uvodnom dijelu glagolskih vrsta rekli smo kako se dijele i kako se zovu.

Počnimo sa prvim nepravilnim glagolom i ponovimo šta smo naučili o tome do sada. Dakle, podjela na pravilne i nepravilne glagole u arapskom jeziku nije zasnovana na konjugaciji kao takvoj, nego narposto - nepravilni su oni koji nemaju u osnovi tri zdrava konsonanta. Sve ostalo: vremena, lica, broj jednaki su i kod jednih i kod drugih. Upravo zbog svoje osnove (a ona je, rekli smo to, najčistija u trećem licu **الْمَاضِي** za muški rod u jednini). Nepravilni glagoli dijele se u dvije kategorije: oni koji imaju 3 konsonanta u osnovi ali su, ipak, u konjugaciji nešto drugačiji i oni koji u svom korijenu imaju jedan od, bolesnih, glasova (ا - و - ي).

Prvi predstavnik polunepravilnih glagola zove se (**الْفِعْلُ الْمُضَاعَفُ** al-mudâ'afu geminirani gl.) „podvostručen“ i slijedi ova pravila:

1) Najprije, ime ovog glagola dolazi od toga što se u korijenu nalaze dva ista konsonanta koji se slijevaju u jedan podvostručen nad koji se obavezno stavlja znak za pojačanje **التَّشْدِيدُ** i znak vokala koji je u **الْمَاضِي** (fetha -).

Ovakvo podvostručavanje se zove **إِدْغَامٌ وَاجِبٌ**

Od: **دَلَّ** - upućivati, dobili smo **دَكَّلَ**

عَضَّ - ugristi, dobili smo **عَضَضَ**

عَدَّ - izbrojiti, dobili smo **عَدَدَ**

2) Slivanje je obavezno i u الْمُضَارِعُ stoga što, prvi konsonant nije sakin. U ovakvoj situaciji vokal se prenosi sa prvog konzonanta na onaj koji je pred njim ako je ovaj sakin, npr.:

on pruža - يَمُدُّ ← يَمُدُّ ← يَمُدُّ
 on broji - يَعُدُّ ← يَعُدُّ ← يَعُدُّ
 on grize - يَعْضُّ ← يَعْضُّ ← يَعْضُّ

3) Dakle, kad su dva ista konsonanta jedan do drugog ili kad je prvi سَاكِنٌ a drugi مُتَحَرِّكٌ, slijevanje je obavezno. Ali, ako je situacija obrnuta pa prvi bude مُتَحَرِّكٌ, a drugi سَاكِنٌ (ili sam po sebi ili zbog oblikoslovlja) nema podvostručavanja, npr.:

مَدَدْتُ pružila sam
 عَدَدْتُ izbrojila sam
 فَرَرْنَا pobjegli smo

4) Ako se radi o obliku الْمُضَارِعُ u 2. i 3. lica množine ženskog roda, nema podvostručavanja, npr.:

تَمُدُّنَّ vi pružate
 يَقْضُصْنَ one pripovijedaju

5) Kad se u obliku jusiva sliju dva ista konsonanta, zadnji konsonant može se čitati sa sva tri vokala ako je na srednjem bio vokal -

يَمُدُّ ← لَمْ يَمُدُّ - لَمْ يَمُدُّ - لَمْ يَمُدُّ

Ako je na srednjem konsonantu bio vokal a - ili i -, onda će se i zadnji konsonant čitati sa - ili - .

6) Ovo pravilo vrijedi i za imperativ 2. lica muškog roda. Pošto ovaj oblik nije na samom početku bio سَاكِنٌ suvišno bi bilo dodavati ا (elif) pa tako imamo

مُدِّ - مَدِّ - مَدِّ

ili

فَرِّ - فَرِّ

Sva ova pravila vrijedi i za pasivne oblike ako se nađu u istom odnosu konsonanti o kojima je riječ.

Evo nekoliko primjera:

Ispruži noge prema (dužini) pokrivača. مَدَّ رِجْلَيْكَ عَلَى قَدْرِ لِحَافِكَ

Onaj ko upućuje na dobro je kao da ga čini. الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ

Raduje nas ono što čujemo. سَرَّنا اسْتِمَاعُ ذَلِكَ

VJEŽBE

التَّمْرِينَاتُ

1. Prevedi sa bosanskoga jezika:

Bježi od svakog zla!

Možeš li izbrojati zvijezde na nebu?

Vidjela sam neobičnu ljepotu u onoj zemlji i mislila da su svi ljudi tamo sretni.

Ja mislim da si ti dobar čovjek.

Ovaj put pruža se sve do mora.

Ja sam spremna da ti ispričam najljepšu priču.

On je prolazio svaki dan tim putem, a ja ga nikada nisam vidio (vidjela).

2. Prevedi sa arapskog jezika:

مَنْ سَبَّكَ فَلَا تَسُبَّهُ فَإِنَّ سَبَّهُ لَا يَضُرُّكَ - تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ - حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحَفَّتِ النَّارُ
بِالشَّهَوَاتِ - مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا - لَا يَحِلُّ فِي دِينِنَا شَرْبُ الْمُسْكِرَاتِ - إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا - قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَا لَا أَكْرُرُ عَلَى مَنْ يَفِرُّ وَلَا أَفِرُّ مِمَّنْ يَكْرُرُ - مَنْ حَجَّ
الْبَيْتَ يُسَمَّى حَاجًّا

hodočastiti - حَجَّ

neugodnost - مَكَارُهُ - مَكْرَهُ

imenovati - سَمَّى

strast (želja) - شَهْوَةٌ

varati - غَشَّنَا

opojno piće - مُسْكِرٌ

biti dozvoljeno - حَلَّ

psovati, grditi - سَبَّ

zlo - شَرٌّ

štetiti - ضَرَّ

spreman - مُسْتَعِدٌّ

urediti - صَفَّ

upropastiti, prokleti - صَدَّ - odvracati

opkoliti, okružiti - حَفَّ - zalutati

navaljivati - كَرَّ

3. Od ovih deset glagola napiši deset rečenica ali tako da glagole upotrijebiš u svim oblicima konjugacije:

misliti, držati,

smatrati - ظَنَّ

zvučati - طَنَّ

pobijediti - عَزَّ

biti malo - قَلَّ

biti uporan, ustrajati - لَجَّ

voljeti - وَدَّ

rascijepiti se - شَقَّ

sumnjati - شَكَّ

kucati, lupati, zvoniti - دَقَّ

dodirnuti - مَسَّ

radovati se - سَرَّ

NA POŠTI فِي الْبَرِيدِ

- 1) Na kojem se šalteru predaju telegrami? (١) أَيْنَ يُوْجَدُ شَبَّاكُ لِلْبَرْقِيَّاتِ ؟
- 2) Hoću da pošaljem telegram. (٢) أُرِيدُ أَنْ أُرْسِلَ بَرْقِيَّةً .
- 3) Izvolite popuniti telegrafski formular. (٣) تَفَضَّلُوا إِمْلِئُوا إِسْتِمَارَةَ الْبَرْقِيَّةِ .
- 4) Kolika je taksa za telegram? (٤) كَمْ يَجِبُ أَنْ أُدْفَعَ لِلْبَرْقِيَّةِ ؟
- 5) Telegram od deset riječi je 15 pjastera. (٥) الْبَرْقِيَّةُ مِنْ عَشْرِ كَلِمَاتٍ خَمْسَةَ عَشْرَ قَرَشًا .
- 6) Koliko se plaća riječ u telegramu za Bosnu? (٦) بِكَمْ الْكَلِمَةُ فِي الْبَرْقِيَّةِ إِلَى بُوْسْنَهْ ؟
- 7) Molim, dajte mi jedan formular za telegram. (٧) مِنْ فَضْلِكُمْ أَعْطُونِي إِسْتِمَارَةَ الْبَرْقِيَّةِ !

Tabela 1.

Primjer glagola عَضُّ - يَعِضُّ - عَضَّ - ugristi

الْمَاضِي		الْمُضَارِعُ		الْمُضَارِعُ	
الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	الْمَجْزُومُ	
					3. 1. الْغَائِبُ
عَضَّ	عَضَّ	يَعِضُّ	يَعِضُّ	لَمْ يَعِضْ - يَعِضُّ	jed. m. r.
عَضَّا	عَضَّا	يَعِضَّانَ	يَعِضَّانَ	يَعِضَّا	dvo. m. r.
عَضُّوا	عَضُّوا	يَعِضُّونَ	يَعِضُّونَ	يَعِضُّوا	mn. m. r.
عَضَّتْ	عَضَّتْ	تَعِضُّ	تَعِضُّ	تَعِضْ - تَعِضُّ	jed. ž. r.
عَضَّتَا	عَضَّتَا	تَعِضَّانِ	تَعِضَّانِ	تَعِضَّا	dvo. ž. r.
عَضَّتْنَ	عَضَّتْنَ	يَعِضُّنَ	يَعِضُّنَ	يَعِضُّنَ	mn. ž. r.
					2. 1. الْمُخَاطَبُ
عَضِضْتَ	عَضِضْتَ	تَعِضُّ	تَعِضُّ	لَمْ تَعِضْ - تَعِضُّ	jed. m. r.
عَضِضْتَا	عَضِضْتَا	تَعِضَّانِ	تَعِضَّانِ	تَعِضَّا	dvo. m. r.
عَضِضْتُمْ	عَضِضْتُمْ	تَعِضُّونَ	تَعِضُّونَ	تَعِضُّوا	mn. m. r.
عَضِضْتِ	عَضِضْتِ	تَعِضِّينَ	تَعِضِّينَ	تَعِضِّي	jed. ž. r.
عَضِضْتُمَا	عَضِضْتُمَا	تَعِضَّانِ	تَعِضَّانِ	تَعِضَّا	dvo. ž. r.
عَضِضْتُنَّ	عَضِضْتُنَّ	تَعِضُّنَ	تَعِضُّنَ	تَعِضُّنَ	mn. ž. r.
					1. 1. الْمُتَكَلِّمُ
عَضِضْتُ	عَضِضْتُ	أَعِضُّ	أَعِضُّ	لَمْ أَعِضْ - أَعِضُّ	jed. oba roda
عَضِضْنَا	عَضِضْنَا	نَعِضُّ	نَعِضُّ	نَعِضْ - نَعِضُّ	mn. oba roda

Napomene:

a) Glagoli الْمُضَافُ su prvog, drugog i četvrtog razreda prve vrste

b) Ako između dva ista konsonanta dođe dužina, nema slivanja,

npr.: - شَدِيدٌ jak, oštar

Tabela 2. Glagolsko vrijeme kojim se zapovijeda ili zabranjuje
 فعل الأمر والنهي

aktiv 3. l. المعلوم	pasiv 3. l. المجهول	aktiv 2. lice المعلوم	pasiv 2. lice المجهول	
أمر الغائب	نهى الغائب	أمر الحاضر	أمر الحاضر	
ليعض - ليعضن	لا يعض - لا يعضن	عض - عضا	ليعض - ليعضن	jednina m. r.
ليعضوا	لا يعضوا	عضوا	ليعضوا	dvojina m. r.
ليعضن - ليعضن	لا تعضن - لا تعضن	عضي	ليعضني	jednina ž. r.
ليعضنا	لا تعضنا	عضنا	ليعضنا	jednina ž. r.
ليعضن	لا يعضن	ليعضن	ليعضن	dvojina ž. r.
لا يعض - لا يعضن	لا أعض - لا أعضن	أعضن	لا تعضن	množina ž. r.
لا يعضن	لا أعضن	أعضن	لا تعضن	množina ž. r.
لا يعضن	لا أعضن	أعضن	لا تعضن	1. l. jed. oba r.
لا يعضن	لا أعضن	أعضن	لا تعضن	1. l. mn. oba r.

Tabela 3. Proširene vrste glagola الْمُضَاعَفُ i njihova značenja

Vrsta	الْمَاضِي	المضارع	الأمر	المصدر	Značenje	
	معلوم	مجهول	أمر الحاضر	نهي الحاضر	إِسْمُ الْمَفْعُولِ إِسْمُ الْفَاعِلِ	
II	شَقِقَ	يَشَقِقُ	شَقِّقْ	لا تَشَقِّقْ	تَشَقِّقُ	isjeckati, cijepati
III	شَاقَ	يُشَاقُ	شَاقْ - شَاقِقْ	لا تُشَاقِقْ	مَشَاقِقُ	odvojiti se; opirati se
IV	أَشَقَّ	يَشَقُّ	أَشَقِّ - أَشَقِّقْ	لا تُشَقِّقْ	مَشَقِّقُ	dati drugi cvat
V	تَشَقَّقَ	يَتَشَقَّقُ	تَشَقَّقْ	لا تَتَشَقَّقْ	مَتَشَقَّقُ	biti rascijepljen
VI	تَشَاقَّ	يَتَشَاقَّقُ	تَشَاقِّقْ - تَشَاقِّقْ	لا تَتَشَاقَّقْ	مَتَشَاقَّقُ	razići se, zavaditi se
VII	إِنْشَقَّ	يَنْشَقُّ	إِنْشَقِّ - إِنْشَقِّقْ	لا تَنْشَقِّقْ	مَنْشَقِّقُ	razdvojiti se
VIII	إِشْتَقَّ	يَشْتَقُّ	إِشْتَقِّ - إِشْتَقِّقْ	لا تَشْتَقِّقْ	مَشْتَقِّقُ	izvoditi, derivirati
IX	-	-	-	-	-	-
X	إِسْتَشَقَّ	يَسْتَشَقُّ	إِسْتَشَقِّقْ - إِسْتَشَقِّقْ	لا تَسْتَشَقِّقْ	مَسْتَشَقِّقُ	nageći se na jednu stranu

Tabela 4.

PARTICIPI

إِسْمُ الْفَاعِلِ	إِسْمُ الْمَفْعُولِ	Broj i rod
عَاضٌ	مَعْمُوضٌ	jednina m. r.
عَاضَانِ	مَعْمُوضَانِ	dvojina m. r.
عَاضُونَ	مَعْمُوضُونَ	množina m. r.
عَاضَةٌ	مَعْمُوضَةٌ	jednina ž. r.
عَاضَتَانِ	مَعْمُوضَتَانِ	dvojina ž. r.
عَاضَاتٌ	مَعْمُوضَاتٌ	množina ž. r.

Infinitiv (الْمَصْدَرُ) - عَضٌّ

Napomena: Za sve proširene vrste ovih kao, uostalom, i drugih glagola važe ova ista pravila. Izuzetak su druga i peta proširena vrsta u kojima nema podvostručavanja dva ista konsonanta. To je stoga što u obliku tih vrsta već imamo podvostručavanje, npr.:

Druga proširena vrsta od glagola مَدَّ glasi مَدَّدَ

Peta proširena vrsta od glagola مَدَّ glasi تَمَدَّدَ

I još nešto: Poznato vam je da se u svakodnevnom životu - štampi, književnim djelima i sl. ne pišu vokali. Mi smatramo da ste vi već toliko uznapredovali da se u običnim izrazima već mogu pomalo izostavljati vokali.

Zato, kad u vježbama naiđe i izraz „vokaliziraj“, to će značiti da je tebi ostavljeno da ispišeš odgovarajuće vokale!

HEMZIRANI GLAGOLI

(el mehmuzu ^{هَمْزُ}المَهْمُوزُ)

Već iz naziva vidimo da je riječ o glagolima koji imaju u korijenu riječi ء (hemzetun), koji može biti prvi ili srednji ili krajnji konsonant. Prema paradigmi فعل ovi glagoli će se tako i nazivati.

Imamo, dakle

أَمَرَ kao مَهْمُوزُ الْفَاءِ
سَأَلَ kao مَهْمُوزُ الْعَيْنِ
قَرَأَ kao مَهْمُوزُ اللَّامِ

Sada treba da se prisjetimo što smo na samom početku izučavanja arapskog jezika rekli o nosiocima hemzeta (ء) a to su ا – و – ي. To nam je ovdje potrebno kako bismo znali prilikom pisanja مَهْمُوزُ pravilno odrediti toga nosioca. Osim toga, sad nam valja ponoviti i ono što smo o vokalima rekli kad je riječ i o dugim i kratkim vokalima. Najjači vokal je — (kasratun), poslije dolazi – (dammatun) i na kraju – (fathatun).

Uz uvjet da si ponovio(la) sve o hemzetu (što se nalazi na početku gramatike za prvi razred), ukratko ćemo te podsjetiti da se hemze na početku uvijek nalazi nad alifom, dok će se onaj u sredini vezati za vokale na prethodnom konsonantu. Ono ء koje se nađe na kraju zavisit će od dužine vokala na konsonantu koji se nalazi ispred njega.

Pravila koja važe za konjugaciju mahmuz glagola su:

1. Ako ء (hemzetun) u konstrukciji glagola bude – (sakinun), onda se ili ostavi kako i jeste, ili se pretvara u dugi vokal a nosilac će mu biti u zavisnosti od vokala koji je na konsonantu ispred hemzeta. Sad ono što ti sigurno znaš, a to je da se fetha slaže sa elifom ا, kesra sa yetom ي i damma sa wawom و - pa će tako biti

يَأْكُلُ ← يَأْكُلُ jesti, jede
يُؤْمِنُ ← يُؤْمِنُ vjerovati, vjeruje
إِذْنًا ← إِذْنًا dozvoliti, dozvoli!

2. Ako situacija bude obrnuta pa hemzetun bude مُتَحَرِّكٌ (sa vokalom) a ispred njega bude konsonant bez vokala سَاكِنٌ, u tom slučaju vokal sa hemzeta se može prenijeti na taj zdrav konsonant, a može ostati nepromijenjen. Tako će biti, npr.:

يَسْأَلُ ← يسألُ On pita

اسْأَلْ ← سَلْ Pitaj!

Da pojasnimo kako smo dobili izraz سَلْ. Sjećate li se da smo kod imperativa i njegove konstrukcije kazali da se u drugom licu od koga pravimo imperativ mora na početak staviti ا (elif) هَمْزَةُ الْوَصْلِ jer smo ukinuli حَرْفُ الْمُضَارَعَةِ. Pošto se riječ u arapskom jeziku ne može početi bez vokala, u ovom slučaju kad smo prenijeli vokal sa ء na س, nemamo više potreba za alifom pa smo ga uklonili. Vokal sada nije na hamzatu i to je dovelo do dva sakina jednog do drugog a to nije dozvoljeno pa smo i hemze uklonili i tako dobili izraz سَلْ pitaj!

Ovakav oblik imperativa susrećemo još kod glagola:

أَخَذَ (ž. r.) خَذَى uzeti أَخَذَ ← خَذَ umjesto أُخِذَ

كَلَى jesti أَكَلَ ← كُلْ umjesto أُكَلْ

مَرَى narediti أَمَرَ ← مَرَّ umjesto أُؤْمَرُ

Evo nekoliko primjera:

Svaka rečenica ima subjekat i predikat.

لِكُلِّ جُمْلَةٍ مُبْتَدَأٌ وَخَبَرٌ

Ovu knjigu sam čitala od početka do kraja.

قَرَأْتُ هَذَا الْكِتَابَ مِنَ الْإِبْتِدَاءِ إِلَى الْإِنْتِهَاءِ

Ako ne vjeruješ, pitaj Alija za njegovo mišljenje.

إِنْ لَمْ تَوْمِنْ فَسْأَلْ عَلِيًّا عَنْ رَأْيِهِ.

Uzmi ove stvari i pojedi svoju jabuku!

خُذْ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ وَكُلْ تَفَاحَتَكَ!

Učenice, pročitaj nam svoju zadaću!

يَا تَلْمِيذَةٌ اقْرَأِي لَنَا دَرْسَكَ!

Tabela 1. الماضي

biti vaspitan - أدب - ustrajati - دأب - početi - بدأ - od: المهموز

المعلاوم			المجهول			
						3. 1. الغائب
أدب	دأب	بدأ	أدب	دئب	بدىء	jednina m. r.
أدبا	دأبا	بدأ	أدبا	دئبا	بدأ	dvojina m. r.
أدبوا	دأبوا	بدأوا	أدبوا	دئبوا	بدأوا	množina m. r.
أدبت	دأبت	بدأت	أدبت	دئبت	بدأت	jednina ž. r.
أدبتا	دأبتا	بدأتا	أدبتا	دئبتا	بدأتا	dvojina ž. r.
أدبن	دأبن	بدأن	أدبن	دئبن	بدأن	množina ž. r.
						2. 1. المخاطب
أدبت	دأبت	بدأت	أدبت	دئبت	بدأت	jednina m. r.
أدبتما	دأبتما	بدأتما	أدبتما	دئبتما	بدأتما	dvojina m. r.
أدبتم	دأبتم	بدأتم	أدبتم	دئبتم	بدأتم	množina m. r.
أدبت	دأبت	بدأت	أدبت	دئبت	بدأت	jednina ž. r.
أدبتما	دأبتما	بدأتما	أدبتما	دئبتما	بدأتما	dvojina ž. r.
أدبتن	دأبتن	بدأتن	أدبتن	دئبتن	بدأتن	množina ž. r.
						1. 1. المتكلم
أدبت	دأبت	بدأت	أدبت	دئبت	بدأت	jednina oba roda
أدبنا	دأبنا	بدأنا	أدبنا	دئبنا	بدأنا	množina oba roda

Tabela 2. المضارع

بَدَأَ	دُئِبَ	أُدِبَ	بَدَأَ	دَأَبَ	أَدَبَ
الْمَجْهُ			الْمَعْدُومُ		
3. 1. الْغَائِبُ					
يُبْدَأُ	يُدْأَبُ	يُؤَدَّبُ	يَبْدَأُ	يَدْأَبُ	يَأْدُبُ
يُبْدَآنَ	يُدْأَبَانِ	يُؤَدَّبَانِ	يَبْدَآنَ	يَدْأَبَانِ	يَأْدُبَانِ
يُبْدَوُونَ	يُدْأَبُونَ	يُؤَدَّبُونَ	يَبْدَوُونَ	يَدْأَبُونَ	يَأْدُبُونَ
تُبْدَأُ	تُدْأَبُ	تُؤَدَّبُ	تَبْدَأُ	تَدْأَبُ	تَأْدُبُ
تُبْدَآنَ	تُدْأَبَانِ	تُؤَدَّبَانِ	تَبْدَآنَ	تَدْأَبَانِ	تَأْدُبَانِ
يُبْدَآنَ	يُدْأَبِنَ	يُؤَدَّبِنَ	يَبْدَآنَ	يَدْأَبِنَ	يَأْدُبِنَ
2. 1. الْمُخَاطَبُ					
تُبْدَأُ	تُدْأَبُ	تُؤَدَّبُ	تَبْدَأُ	تَدْأَبُ	تَأْدُبُ
تُبْدَآنَ	تُدْأَبَانِ	تُؤَدَّبَانِ	تَبْدَآنَ	تَدْأَبَانِ	تَأْدُبَانِ
تُبْدَوُونَ	تُدْأَبُونَ	تُؤَدَّبُونَ	تَبْدَوُونَ	تَدْأَبُونَ	تَأْدُبُونَ
تُبْدَئِينَ	تُدْأَبِينَ	تُؤَدَّبِينَ	تَبْدَئِينَ	تَدْأَبِينَ	تَأْدُبِينَ
تُبْدَآنَ	تُدْأَبَانِ	تُؤَدَّبَانِ	تَبْدَآنَ	تَدْأَبَانِ	تَأْدُبَانِ
تُبْدَآنَ	تُدْأَبِنَ	تُؤَدَّبِنَ	تَبْدَآنَ	تَدْأَبِنَ	تَأْدُبِنَ
1. 1. الْمُتَكَلِّمُ					
أُبْدَأُ	أُدْأَبُ	أُؤَدَّبُ	أَبْدَأُ	أَدْأَبُ	أَأْدُبُ
نُبْدَأُ	نُدْأَبُ	نُؤَدَّبُ	نَبْدَأُ	نَدْأَبُ	نَأْدُبُ

Prema pravilima المهموز glagola, ovdje bi moglo doći do produžavanja pa bi umjesto يُؤَدَّبُ moglo biti يُؤَدَّبُ, umjesto تُؤَدَّبُ došlo bi تُؤَدَّبُ umjesto أُؤَدَّبُ moglo bi se reći أُؤَدَّبُ.

فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ - بَدَأَ - دَأَبَ - أَدَبَ

أَمْرُ الْحَاضِرِ			نَهْيُ الْحَاضِرِ			
أُؤَدِّبُ	إِدَّابُ	إِبْدَأُ	لَا تُؤَدِّبُ	لَا تَدَّابُ	لَا تَبْدَأُ	jednina m. r.
أُؤَدِّبَا	إِدَّابَا	إِبْدِآ	لَا تُؤَدِّبَا	لَا تَدَّابَا	لَا تَبْدِآ	dvojina m. r.
أُؤَدِّبُوا	إِدَّابُوا	إِبْدِؤُوا	لَا تُؤَدِّبُوا	لَا تَدَّابُوا	لَا تَبْدِؤُوا	množina m. r.
أُؤَدِّبِي	إِدَّابِي	إِبْدِئِي	لَا تُؤَدِّبِي	لَا تَدَّابِي	لَا تَبْدِئِي	jednina ž. r.
أُؤَدِّبَا	إِدَّابَا	إِبْدِآ	لَا تُؤَدِّبَا	لَا تَدَّابَا	لَا تَبْدِآ	dvojina ž. r.
أُؤَدِّبْنَ	إِدَّابْنَ	إِبْدِئْنَ	لَا تُؤَدِّبْنَ	لَا تَدَّابْنَ	لَا تَبْدِئْنَ	množina ž. r.

أَمْرُ الْغَائِبِ			نَهْيُ الْغَائِبِ			
لِيُؤَدِّبُ	لِيَدَّابُ	لِيَبْدَأُ	لَا يَأْدَبُ	لَا يَدَّابُ	لَا يَبْدَأُ	jednina m. r.
لِيُؤَدِّبَا	لِيَدَّابَا	لِيَبْدِآ	لَا يَأْدَبَا	لَا يَدَّابَا	لَا يَبْدِآ	dvojina m. r.
لِيُؤَدِّبُوا	لِيَدَّابُوا	لِيَبْدِؤُوا	لَا يَأْدَبُوا	لَا يَدَّابُوا	لَا يَبْدِؤُوا	množina m. r.
لَتَأْدُبُ	لَتَدَّابُ	لَتَبْدَأُ	لَا تَأْدُبُ	لَا تَدَّابُ	لَا تَبْدَأُ	jednina ž. r.
لَتَأْدُبَا	لَتَدَّابَا	لَتَبْدِآ	لَا تَأْدُبَا	لَا تَدَّابَا	لَا تَبْدِآ	dvojina ž. r.
لِيَأْدُبْنَ	لِيَدَّابْنَ	لِيَبْدِئْنَ	لَا يَأْدُبْنَ	لَا يَدَّابْنَ	لَا يَبْدِئْنَ	množina ž. r.

بدءٌ - دأبٌ - أدبٌ = المصدر - Infinitiv

إِسْمُ الْفَاعِلِ			إِسْمُ الْمَفْعُولِ			
آدِبٌ	دَائِبٌ	بَادِعٌ	مَادُوبٌ	مَدْوُوبٌ	مَبْدُوءٌ	jednina
آدِبَانِ	دَائِبَانِ	بَادِآنِ	مَادُوبَانِ	مَدْوُوبَانِ	مَبْدُوَانِ	dvojina
آدِبُونَ	دَائِبُونَ	بَادِثُونَ	مَادُوبُونَ	مَدْوُوبُونَ	مَبْدُوُونَ	množina
أَدَابٌ	دَائِبٌ	بِدَاءٌ	مَادِيبٌ	مَدَائِيبٌ	مَبَادِيبٌ	nepravilna mn.
أَدَبٌ	—	بِدَاءٌ				nepravilna mn.
أَدَبَةٌ	دَائِبَةٌ	بِدَاءَةٌ				nepravilna mn.

آدِيبَةٌ	دَائِبَةٌ	بَادِئَةٌ	مَادُوبَةٌ	مَدْوُوبَةٌ	مَبْدُوءَةٌ	jednina
آدِيبَتَانِ	دَائِبَتَانِ	بَادِئَتَانِ	مَادُوبَتَانِ	مَدْوُوبَتَانِ	مَبْدُوءَتَانِ	dvojina
آدِيبَاتٌ	دَائِبَاتٌ	بَادِئَاتٌ	مَادُوبَاتٌ	مَدْوُوبَاتٌ	مَبْدُوءَاتٌ	pravilna mn.
أَدَائِبٌ	دَائِبٌ					nepravilna mn.

بَدَاءٌ - دَائِبٌ - آدِبٌ = الْمَصْدَرُ - Infinitiv

Tabela 4.

Proširene vrste glagola المَهْمُوزُ i njihova značenja

Vrsta	الْمَاضِي	المضارع	الأمر	المصدر	Značenje	
	معلوم	معلوم	أمر الحاضر	إسم المفعول		
	مجهول	مجهول	نهى الحاضر	إسم الفاعل		
II	أدب	يؤدب	لا تؤدب	مؤدب	تأديب	odgojiti nekog
III						
IV	آدب	يؤدب	لا تؤدب	مؤدب	إيداب	biti lijepo odgojen
V	تأدب	يتأدب	لا تتأدب	متأدب	تأدب	odgojiti se, biti vaspitan
VI						
VII						
VIII	إئتدب	يأتدب	لا تأتدب	مؤتدب	إئتداب	odgajati se
IX						
X	إستأدب	يستأدب	لا تستأدب	مستأدب	إستأداب	biti odgojen, biti vaspitan

VJEŽBE

التَّمْرِينَاتُ

إِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ - كُلُّ رَاعٍ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ
وَالْعَافِيَةَ - سَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّ فَضْلَهُ لَا حُدَّ لَهُ - أَكَلْتُمْ تَمْرِي وَعَصَيْتُمْ أَمْرِي - لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى
يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ - لَا تُؤَخِّرْ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ - لَا تَأْمَنُ لِمَنْ يَكْذِبُ لَكَ لِأَنَّهُ يَكْذِبُ عَلَيْكَ -
خُذْ مَا سَمِعْتَ وَلَا تَسْأَلْ عَمَّنْ (عَنْ مَنْ) قَالَهُ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

porasti - كَبُرَ	dozvoliti - أَدْنَى
napuniti - مَلَأَ	moliti za dozvolu - اسْتَأْذَنَ
jabuka - تَفَّاحَةٌ	čitati - قَرَأَ
dunja - سَفْرَجَلٌ	početak - اِبْتِدَاءٌ
kolači - حَلَوِيَّاتٌ	svršetak, kraj - اِنْتِهَاءٌ
umor - تَعَبٌ	smiriti se - هَدَأَ
temperatura - حَرَارَةٌ	zdravlje - عَافِيَةٌ
hurme - تَمْرٌ	dobročinstvo - فَضْلٌ
vjerovati - آمَنَ	granica - حَدٌّ
odgađati - أَخَّرَ	vuk - ذئْبٌ
zakasniti - تَأَخَّرَ	pas - كَلْبٌ
nadati se - أَمَلَ	ožednjeti - ظَمِيَءٌ - ظَمًا
sresti se - التَّقَى	pastir - رَاعٍ
misliti - فَكَّرَ	stado - رَعِيَّةٌ
tema - مَوْضُوعٌ	oprost - عَفْوٌ
	buniti se, biti objestan - عَصَى

1. Iz datog teksta izvadi sve glagole i upotrijebi ih u drugim rečenicama sa drugim smislom i u drugom obliku.

2. Odaberi jedan glagol مهموز pa ispiši njegovu konjugaciju i u aktivnom i u pasivnom obliku i za:

الماضى - المضارع - فعل الأمر والنهى - إسم الفاعل - إسم المفعول

3. Prevedi na arapski jezik:

Kad ožedniš, uzmi vode sa ovog izvora. Dijete se odgaja u porodici, u školi i na ulici. Mladić će se smiriti kad odraste. Napuni mi ovu torbu jabukama, dunjama i slatkišima. Došla sam polahko jer sam bila bolesna pa se brzo umorim a možda imam i temperaturu. Ja se nadam da ćemo se vidjeti uskoro i tada ću ti reći šta mislim o toj temi. dozvoli mi da ti pročitam ovu priču od početka do kraja. Dozvoljava ti se.

Razgovor

المُحَادَثَةُ

1. Drago mi je što smo se upoznali. (١) يَسُرُّنِي التَّعَارُفُ بِكُمْ.
2. Kad opet dođem u Kairo, iskoristit ću priliku da vas posjetim. (٢) عِنْدَمَا أَصِلُ ثَانِيَةً إِلَى الْقَاهِرَةِ سَوْفَ أَنْتَهِيُ الْفُرْصَةَ أَنْ أَزُورَكُمْ.
3. Žao mi je, nemam više vremena, pa vas molim da mi dozvolite da krenem. (٣) أَنَا مُتَأَسِّفٌ لِأَنَّيَ مَا لِي وَقْتُ كَثِيرٌ. فَارْجُوا أَنْ تَأْذِنُوا لِي أَنْ أَذْهَبَ الْآنَ.
4. Želim vam svako dobro. (٤) أَتَمَنِّيَ لَكُمْ كُلَّ خَيْرٍ!
5. Dođite nam opet! (٥) أَحْضَرُوا عِنْدَنَا مَرَّةً أُخْرَى!
6. Pazite na zdravlje, mnogo sreće i sretan put!. (٦) إِحْتَرِسُوا صِحَّتِكُمْ، حَظًّا عَظِيمًا وَسَفَرًا سَعِيدًا!

المثال EL-MISAL

Glagoli المثال imaju u korijenu و ili ي to uvijek na prvom mjestu (dakle na mjestu فاء الفعل) pa se oni koji imaju و u gramatici zovu المثال اليبائي a oni koji imaju ي المثال الواوي - و.

Da biste pravilno upotrebljavali ove glagole, evo nekih pravila koja se moraju naučiti - a kad budu usvojena, neće biti teško upotrijebiti ih na pravi način i na pravom mjestu.

Treba posebno upozoriti da ćemo naići na glagole koji će prema paradigmi pripadati ovoj vrsti ali će se ponašati kao da su pravilni, npr.: وَجَعٌ osjećati bol.

Zašto se ova vrsta zove المثال sličan? Zato jer njihov الماضي ima pravilnu konjugaciju a المضارع i فعل الأمر والنهي (vrijeme koje traje i vrijeme kojim se zapovijeda i zabranjuje) trpi određene promjene. Ove promjene kod nepravilnih glagola zovu se إعلالٌ

1. Dakle, kao prvo و ili ي u oblicima الماضي ostaje nepromijenjen, npr.:

staviti وَضَعَ

roditi وَكَّدَ

naslijediti وَرِثَ

kockati يَسَّرَ

očajavati يَيْسَسُ

pokloniti وَهَبَ

2. Ako na drugom korjenitom suglasniku u المضارع i فعل الأمر bude fetha َ ili damma ُ, što znači da je glagol 3., 4. i 5. razreda prve vrste - kod takvih glagola و se ne gubi, npr.:

ugledan biti - وَجَهُ - يَوْجَهُ - وَجَاهَهُ

bojati se - وَجَلَ - يَوْجَلُ - وَجَلُّ

I u ovom slučaju ima odstupanja pa dolazi do gubljenja konsonanta و i u المضارع i u فعل الأمر والنهي mada se iza nalazi konsonant sa fethom َ..

To su ovi glagoli:

	وَدَعَ - يَدَعُ - دَعٌ	- pustiti
	وَذَرَ - يَذَرُ - ذَرٌ	- pustiti
infinitiv	وَزَعٌ - يَزَعُ - زَعٌ - وَزَعٌ	- rasporediti, postrojiti
	وَسَعٌ - يَسَعُ - سَعٌ - سَعَةٌ	- biti prostran
	وَضَعٌ - يَضَعُ - ضَعٌ - وَضَعٌ	- postaviti
	وَطَىءٌ - يَطِئُ - طَأٌ - وَطُؤٌ	- gaziti
	وَقَعٌ - يَقَعُ - قَعٌ - وَقُوعٌ	- pasti, dogoditi se
	وَهَبٌ - يَهَبُ - هَبٌ - وَهَبٌ - هَبَةٌ	- pokloniti

Od prva dva glagola وَذَرَ i وَدَعَ ne upotrebljava se nikad pefekt, particip aktivni i infinitiv. Za te oblike u ovom značenju koristimo glagol تَرَكَ napustiti, ostaviti, npr. يَدَعُ كِتَابَهُ فِي كُلِّ مَكَانٍ وَتَرَكَتُ كِتَابِي عِنْدَكَ .

On spušta svoju knjigu svuda, a ja sam ostavila svoju knjigu kod tebe.

3. Ako je glagol drugog ili šestog razreda prve vrste, što znači da mu je drugi konsonant na kesru – gubi tada و i u المضارع i u فعل الأمر والنهي npr.:

naći će, nalazi (umjesto يَجِدُ) وَجَدَ - يَجِدُ (يُوجِدُ)

nađi! (umjesto إِوْجِدُ) جِدْ

Zapamtit ćemo da od prvog razreda prve vrste nema المثال glagola!

4. Ako و bude ساكن a prije njega stoji kasra – taj se و najprije pretvara u ى a onda u dugo i, npr. boj se! إِوْجَلْ ← إِيْجَلْ ← إِيْجَلْ

Ako و bude ساكن a prije njega na konsonantu bude damma – taj se و pretvara u dugo u, npr.: zahtijevati أَوْجَبَ - يُوجِبُ ← يُوجِبُ

5. Ako ى bude bez vokala (sakin) a prije njega konsonant sa vokalom ُ, pretvara se ى u dugo u و , npr.: uvjeriti se أَيْقَنَ - يُيَقِنُ ← يُوقِنُ

6. Ako ى bude ساكن a prije njega konsonant sa vokalom – on postaje dugo ى, npr.: probuditi se أَيْقَظَ - يُيَقِظُ ← يُوقِظُ

Osim u ova dva slučaja kad trpi promjene, ى se inače ne mijenja, npr.:

kockati se يَسِرُّ - يَيْسِرُ - يَسِرُّ

A sad evo prije vježbanja jedan mali odlomak teksta iz romana *Dani* od Taha Husejna, jednog od velikana arapske misli uopće (vokaliziraj i prevedi):

... كان مُطمئنًا الى أن الدنيا تَنْتَهِي عَنْ يمينه بهذا القناة التي لم يكن بينه وبينها إلا خطوات معدودة ... ولم لا وهو لم يكن يرى عرض هذه القناة ولم يكن يُقدِّر أن هذا العرض ضئيل بحيث يستطيع الشاب النشيط أن يثب من إحدى الحافتين فيبلغ الأخرى ولم يكن يُقدِّر أن حياة الناس والحيوان والنبات تتصل من وراء هذه القناة على نحو ما هي من دونها ...

الكلمات RIJEČI

on vidi - يرى

malen, sitan - ضئيل

preskočiti - وثب - يثب

prema - نحو

kanal - قناة

odrediti - يُقدِّر

živahan - نشيط

mladić - شاب

završiti se - انتهى

širina - عرض

moći - يستطيع

prispjeti - بلغ

Tabela 1.

Primjer وَصَلَ - يَصِلُ - وَصُولٌ - stići, doći

الْأَمْرُ		الْمُضَارِعُ		الْمَاضِي		
الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ	3. 1. الْغَائِبُ
وَصَلَ	وَصِلَ	يُوصِلُ	يَصِلُ	وَصَلَ	وَصِلَ	jednina m. r.
وَصَلَا	وَصَلَا	يُوصِلَانِ	يَصِلَانِ	وَصَلَا	وَصَلَا	dvojina m. r.
وَصَلُوا	وَصَلُوا	يُوصِلُونَ	يَصِلُونَ	وَصَلُوا	وَصَلُوا	množina m. r.
وَصَلْتُ	وَصَلْتُ	تُوصِلُ	تَصِلُ	وَصَلْتُ	وَصَلْتُ	jednina ž. r.
وَصَلْنَا	وَصَلْنَا	تُوصِلَانِ	تَصِلَانِ	وَصَلْنَا	وَصَلْنَا	dvojina ž. r.
وَصَلْتُمْ	وَصَلْتُمْ	يُوصِلْنَ	يَصِلْنَ	وَصَلْتُمْ	وَصَلْتُمْ	množina ž. r.
						2. 1. الْمُخَاطَبُ
وَصَلْتُ	وَصَلْتُ	تُوصِلُ	تَصِلُ	وَصَلْتُ	وَصَلْتُ	jednina m. r.
وَصَلْتُمَا	وَصَلْتُمَا	تُوصِلَانِ	تَصِلَانِ	وَصَلْتُمَا	وَصَلْتُمَا	dvojina m. r.
وَصَلْتُمْ	وَصَلْتُمْ	تُوصِلُونَ	تَصِلُونَ	وَصَلْتُمْ	وَصَلْتُمْ	množina m. r.
وَصَلْتِ	وَصَلْتِ	تُوصِلِينَ	تَصِلِينَ	وَصَلْتِ	وَصَلْتِ	jednina ž. r.
وَصَلْتُمَا	وَصَلْتُمَا	تُوصِلَانِ	تَصِلَانِ	وَصَلْتُمَا	وَصَلْتُمَا	dvojina ž. r.
وَصَلْتُنَّ	وَصَلْتُنَّ	تُوصِلْنَ	تَصِلْنَ	وَصَلْتُنَّ	وَصَلْتُنَّ	množina ž. r.
						1. 1. الْمُتَكَلِّمُ
وَصَلْتُ	وَصَلْتُ	أُوصِلُ	أَصِلُ	وَصَلْتُ	وَصَلْتُ	jednina oba roda
وَصَلْنَا	وَصَلْنَا	نُوصِلُ	نَصِلُ	وَصَلْنَا	وَصَلْنَا	množina oba roda

Tabela 2.

Proširene vrste الأمثال i njihova značenja

Vrsta	الماضي	المضارع	الأمر	الأمر	الأمر	الأمر	الأمر	الأمر	الأمر	Značenje
	معلوم	مجهول	معلوم	مجهول	الأمر	الأمر	الأمر	الأمر	الأمر	
					الأمر	الأمر	الأمر	الأمر	الأمر	
II	وَصَلَ	وَصَلَ	يُوصَلُ	يُوصَلُ	وَصَلْ	لَا تُوصَلْ	مُوصَلٌ	مُوصَلٌ	تَوْصِيلٌ	odvesti, prevesti
III	وَأَصَلَ	وَوَصَلَ	يُؤَاصِلُ	يُؤَاصِلُ	وَأَصَلْ	لَا تُؤَاصِلْ	مُؤَاصِلٌ	مُؤَاصِلٌ	مُؤَاصِلَةٌ	nastaviti
IV	أَوْصَلَ	أَوْصَلَ	يُؤَاصِلُ	يُؤَاصِلُ	أَوْصَلْ	لَا تُؤَاصِلْ	مُؤَاصِلٌ	مُؤَاصِلٌ	إِيصَالٌ	dopremiti, prevuci
V	تَوَصَّلَ	تَوَصَّلَ	يَتَوَصَّلُ	يَتَوَصَّلُ	تَوَصَّلْ	لَا تُتَوَصَّلْ	مُتَوَصِّلٌ	مُتَوَصِّلٌ	تَوَصُّلٌ	docí, stíci
VI	تَوَاصَلَ	تَوَاصَلَ	يَتَوَاصَلُ	يَتَوَاصَلُ	تَوَاصَلْ	لَا تُتَوَاصَلْ	مُتَوَاصِلٌ	مُتَوَاصِلٌ	تَوَاصُلٌ	biti neprekidan
VII	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VIII	إِتَّصَلَ	إِتَّصَلَ	يَتَّصِلُ	يَتَّصِلُ	إِتَّصَلْ	لَا تُتَّصِلْ	مُتَّصِلٌ	مُتَّصِلٌ	إِتِّصَالٌ	uspostaviti vezu
IX	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X	إِسْتَوَصَّلَ	إِسْتَوَصَّلَ	يَسْتَوَصِّلُ	يَسْتَوَصِّلُ	إِسْتَوَصِّلْ	لَا تَسْتَوَصِّلْ	مَسْتَوَصِّلٌ	مَسْتَوَصِّلٌ	إِسْتِصَالٌ	nastojati da se poveže

Tabela 3.

PARTICIPI مِنْ فِعْلٍ - وَصَلٍ

إِسْمُ الْفَاعِلِ (الْمَعْلُومُ)		Broj i rod
مَوْصُولٌ	وَاصِلٌ	jednina m. r.
مَوْصُولَانِ	وَاصِلَانِ	dvojina m. r.
مَوْصُولُونَ	وَاصِلُونَ	množina m.r.
مَوْصُولَةٌ	وَاصِلَةٌ	jednina ž. r.
مَوْصُولَتَانِ	وَاصِلَتَانِ	dvojina ž. r.
مَوْصُولَاتٌ	وَاصِلَاتٌ	množina ž. r.

Infinitiv وَصَلٌ - وَصُولٌ - صِلَةٌ

VJEŽBANJA

التَّمْرِينَاتُ

حَدَادٌ كَانَ لَهُ كَلْبٌ. وَكَانَ يَنَامُ مَا دَامَ الْحَدَادُ يَعْمَلُ. فَإِذَا رُفِعَ الْعَمَلُ وَجَلَسَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ لِيَأْكُلُوا خُبْزًا اسْتَيْقَظَ الْكَلْبُ فَقَالَ الْحَدَادُ: يَا كَلْبَ السَّوِّءِ لَأَيِّ سَبَبٍ صَوْتُ الْمِرْزَبَةِ الَّتِي تُزَعِّعُ الْأَرْضَ لَا يَوْقِظُكَ وَصَوْتُ الْمَضْغِ يَوْقِظُكَ؟!

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

kovač - حَدَادٌ	pouzdati se - وَثَقَ
dok traje - مَا دَامَ	sposobnost, spretnost - نَشَاطٌ
podignuti (prekinuti) -	إِتَّكَلَ عَلَى - oslanjati se na nekog - رُفِعَ
probuditi se - اسْتَيْقَظَ	udružiti se - تَشَارَكَ
čekić - مِرْزَبَةٌ	rezultat - نَتِيجَةٌ
tresti, drmati - زَعَزَعَ	siguran - مُتَأَكِّدٌ
žvakati - مَضَغَ - مَضْغٌ	ljiljan - زَنْبَقٌ

- Od datih riječi napravi nove rečenice.
- Potraži u oba teksta glagole المثل pa ih konjugiraj i ispiši sve njihove oblike.
- Prepričaj datu basnu - ili ispričaj neku novu!

Prevedi na arapski jezik

Naš narod se bori za svoju nezavisnost (إِسْتِقْلَالٌ). Zlikovci (شَرِيرُونَ) su pobili mnogo naših sunarodnjaka (مُؤَاطِنُونَ). Hrabrost vojske Bosne i Hercegovine još nije viđena i nije u historiji (تَارِيخٌ) zapisana. Najgori ljudi (أَشْرَارُ النَّاسِ) su se urotili (تَأَمَّرَ) protiv nas. Znak (شَعَارٌ) na našoj zastavi (عَلَمٌ) je zlatni (ذَهَبٌ) ljiljan. Politika (سِيَاسَةٌ) između dva prošla rata ostavila nam je u naslijeđe (أُورَثَ) jaku mržnju (بَغْضَاءٌ). Najgora nesreća (شَرُّ الْمَصَائِبِ) za jedan narod je kad ne valjaju njegove vođe. Ljudi imaju povjerenja (ثِقَةٌ) u čovjeka koji je pošten i iskren (شَرِيفٌ صَادِقٌ).

Evo i jedna poslovice (nije naodmet naučiti nešto od narodne mudrosti) !

لَقَدْ رَبَّيْتُ جِرْوًا طَوَّلَ عُمُرِي فَلَمَّا صَارَ كَلْبًا عَضَّ رِجْلِي!

Odgajao sam štene cijelog života pa kad je postalo pas, ugrizlo me za nogu.

(Obično se kaže u slučaju kad dobro bude uzvraćeno zlim.)

EL-EDŽVEF الْأَجُوفُ

I ovaj glagol spada u nepravilne jer u svom korijenu ima عين الفعل (srednjem) ili و ili ي. Ako je و zove se الْأَجُوفُ الْوَاوِيُّ a ako je ي zove se الْأَجُوفُ الْيَائِيُّ. Da li je jedan ili drugi vidjet ćemo iz المصدر infinitiva ili المضارع (vremena koje traje).

Za glagole الْأَجُوفُ vrijede sljedeća pravila:

1. Kad je prvi konsonant (ispred slabih glasova و ili ي) sa fethom (مَفْتُوحٌ) ma koji vokal da je nad slabim konsonantom, ovaj, pa bio و ili ي prelazi u elif (ا) pa imamo, npr.:

bojao se - هَيَّبَ ← هَابَ	rekao je - قَوْلَ ← قَالَ
išao je - سِيرَ ← سَارَ	uvjerio je - كَيْلَ ← كَالَ
postao je - صَيْرَ ← صَارَ	vodio je - قَوْدَ ← قَادَ
htio je - شِيءَ ← شَاءَ	bojao se - خَوْفَ ← خَافَ

2. U obliku المضارع da pred slabim konsonantom (و ili ي) zdrav konzonant bit će ساكنٌ pa će se vokal sa slabog konzonanta prenijeti na zdravi konzonant a tada se taj zdravi konsonant čuje kao duže ū - ā - ī, npr.:

govori se - يُقَالُ ← يُقَوْلُ ← يَقُولُ	reče (govori) - يَقُولُ ← يَقَوْلُ
mjeri - يَكِيلُ ← يَكِيلُ ← يَكِيلُ	vidi (gleda) - يَقْوُدُ ← يَقْوُدُ
hoće - يَشِيءُ ← يَشِيءُ ← يَشِيءُ	boravi - أَقَوْمَ ← أَقَوْمَ ← أَقَامَ
ide - يَسِيرُ ← يَسِيرُ ← يَسِيرُ	boji se - يَخَوْفُ ← يَخَوْفُ ← يَخَافُ

3. Ako se slabi konsonanti و ili ي nađu bez vokala a zdrav konsonant iza njih bude također ساكنٌ (a to je u jusivu ili imperativu), onda se zbog zabrane dva ساكنٌ jedan do drugog izvrši prvo promjena vokala a onda i ukidanje slabog konsonanta.

Važno je pravilo u ovom slučaju da dva sakina jedan do drugog ne mogu nikako stajati: إلتقاء الساكنين لا يمكن إطلاقاً

Pri tome se prisjetimo da svaki dugi vokal smatramo ساكنٌ

Evo primjera:

Reci! أقولُ ← أقولُ ← قل!

Prema već rečenom pravilu, vokal sa slabog konsonanata – prešao je na zdrav, zatim smo dobili dva sakina zajedno pa smo morali ukinuti slabi konsonant. Ali i: قولوا – قولاً – قولِي (ovdje se dugi konsonant ne ukida zbog oblika koji bi se u tom slučaju izgubio!)

Prije smo naučili pravila da se u imperativu početka doda ا jer se ukidanjem حَرْفُ الْمُضَارَعَةِ pojavio sakin a sad kad smo izvršili sve ove promjene, više nemamo potrebe za tim elifom.

Pokažimo to na još nekoliko primjera!

Idi! إِسِيرْ ← إِسِيرْ ← إِسِرْ ← سِرْ!

ali: سِيرِي – سِيرَا – سِيرُوا

nije otišao - لَمْ يَسِيرْ ← لَمْ يَسِيرْ ← لَمْ يَسِرْ

ali: لَمْ يَسِيرُوا – لَمْ يَسِيرَا

nije ustao - لَمْ يَقُمْ ← لَمْ يَقُمْ ← لَمْ يَقُمْ

ali i: لَمْ يَقُومَا – لَمْ يَقُومُوا

4. Kao što je iz primjera vidljivo, u oblicima imperativa odbacujemo ا (elif) jer za njim nema više potrebe kad smo na zdravi konsonant prenijeli vokal. Međutim, upravo u vezi s tim pravilom u trećem licu oblika الماضي za množinu ženskog roda, te u drugom i prvom licu oblika الماضي za oba roda i u sva tri broja čitat ćemo vokal prvog konsonanta dammom – ako je odbačeni ا (elif) postao od konsonanta و ako je odbačeni ا (elif) postao od konsonanta ي čitat ćemo ga kesrom – npr.:

rekao si - قَوْلْتَ ← قَالَتْ ← قُلْتَ ← قُلْتَ

išao si - سَيْرْتِ ← سَارَتْ ← سَرْتِ ← سَرْتِ

one su rekle - قَوْلْنَ ← قَالْنَ ← قُلْنَ ← قُلْنَ

one su išle - سَيْرْنَ ← سَارْنَ ← سَرْنَ ← سَرْنَ

Tako bi isto bilo:

vas dvojica (dvije) ste ustali (ustale) - قَوْمَتُمَا ← قَمْتُمَا ← قَمْتُمَا

mi smo išli - سَيْرْنَا ← سَارْنَا ← سَرْنَا ← سَرْنَا

spavao (spavala) sam - نَوْمْتُ ← نَمْتُ ← نَمْتُ

5. Ako je na srednjem konsonantu, bio on و ili ى, vokal – a na konsonantu koji je prije njega bio vokal – taj će se vokal – ukinuti i prenijeti vokal slabog konsonanta na njegovo mjesto. Zbog te promjene konsonant و pretvara se u ى jer و ne trpi na sebi – a potom u dugo ى –. Ako se radi o konsonantu ى, on će jednostavno preći u dug vokal ى –. Evo oblika الماضى u pasivu u trećem licu, npr.:

rečeno je - قَوْلٌ ← قَوْلٌ ← قَوْلٌ ← قَوْلٌ ← قَوْلٌ

mjereno je - كَيْلٌ ← كَيْلٌ ← كَيْلٌ ← كَيْلٌ ← كَيْلٌ

Pasivni oblik u المضارع ne mijenja dugi vokal, npr.:

govori se - يُقَالُ

6) U oblicima participa aktivnog (الْفَاعِلُ) bilo da se radi o konsonantu و ili ى mijenjat će se u ء (hemze), npr.

قَائِلٌ → قَائِلٌ – onaj koji govori - govornik

سَائِرٌ → سَائِرٌ – onaj koji putuje - putnik

Ali, ako se radi o participu pasivnom, vokal sa konsonanta و prelazi na konsonant prije njega a zatim se و ukida zbog إلتقاء الساكنين pa imamo npr. prema paradigmi مَفْعُولٌ :

مَقْوُولٌ ← مَقْوُولٌ ← مَقْوُولٌ ← مَقْوُولٌ ← مَقْوُولٌ

Ako je srednji konsonant bio ى (الْأَجُوفُ الْيَائِيُّ) pa smo sa njega prenijeli vokal na zdravi konsonant, opet smo dobili dva sakina, te moramo ukinuti ى - a onda vokal prvog konsonanta (a on je damma – pretvaramo u kesru – jer moramo označiti da je ukinuto ى - zatim se konsonant و (iz paradigme) pretvara u ى jer و ne trpi kesre – koja se pred njim našla.

Tako imamo npr. od glagola - بَاعَ - يَبِيعُ - prodati; oblik

مَبِيعٌ ← مَبِيعٌ ← مَبِيعٌ ← مَبِيعٌ ← مَبِيعٌ

7. Na isti način će se و mijenjati u ى u infinitivu, pa će biti npr.:

صَوَانَةٌ ← صِيَانَةٌ - čuvati

صَوَامٌ ← صِيَامٌ - postati

زَوَارَةٌ ← زِيَارَةٌ - posjetiti

Ovakve se promjene, prema ovome što smo rekli, ne događaju se samo nepravilnim glagolima. One su prisutne svuda gdje se ovi slabi (bolesni) konsonanti pojavljuju. Npr. u komparaciji pridjeva na oblik أَفْعَلٌ kao kod:

أَسْوَدٌ - سَوَادًا - سَوَدٌ
 أَبْيَضٌ - بَيَاضًا - بَيَضٌ

ali i kod glagola kojima se divimo ili čudimo, imenica oruđa i nekih oblika infinitiva.

Na kraju jedna veoma važna napomena!

الأجوفُ se konjugiraju kao pravilni glagoli u svim proširenim vrstama osim prve, četvrte, sedme, osme i desete za koje vrijede data pravila.

Pravila treba usvajati postepeno, i to uvijek uz dobro odabran primjer, inače se u prvi mah čini i „zapatljano“ i „neobično“ - ali bilo kako bilo, vrlo je važno da to usvojimo.

Tabela 1.

الأجوف الواوي - زارَ (المعلوم) posjetiti

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ			مُخَفَّفَةٌ مُشَدَّدَةٌ		
	indikativ	konjuktiv	jusiv	نَ	نْ	
	مَرْفُوعٌ	مَنْصُوبٌ	مَجْزُومٌ			
						3. 1. الْغَائِبُ
زَارَ	يَزُورُ	(أَنْ) يَزُورُ	(لَمْ) يَزُرْ	يَزُورَنَّ	يَزُورُنْ	jednina m. r.
زَارَا	يَزُورَانِ	يَزُورَا	يَزُورَا	يَزُورَانَّ	—	dvojina m. r.
زَارُوا	يَزُورُونَ	يَزُورُوا	يَزُورُوا	يَزُورُنَّ	يَزُورُنْ	množina m. r.
زَارَتْ	تَزُورُ	تَزُورُ	تَزُرْ	تَزُورَنَّ	تَزُورُنْ	jednina ž. r.
زَارَتَا	تَزُورَانِ	تَزُورَا	تَزُورَا	تَزُورَانَّ	—	dvojina ž. r.
زُرْنَ	يَزُرْنَ	يَزُرْنَ	يَزُرْنَ	يَزُرْنَانَّ	—	množina ž. r.
						2. 1. الْمُخَاطَبُ
زُرْتُ	تَزُورُ	تَزُورُ	تَزُرْ	تَزُورَنَّ	تَزُورُنْ	jednina m. r.
زُرْتُمَا	تَزُورَانِ	تَزُورَا	تَزُورَا	تَزُورَانَّ	—	dvojina m. r.
زُرْتُمْ	تَزُورُونَ	تَزُورُوا	تَزُورُوا	تَزُورُنَّ	تَزُورُنْ	množina m. r.
زُرْتُ	تَزُورِينَ	تَزُورِي	تَزُورِي	تَزُورِنَّ	تَزُورِنْ	jednina ž. r.
زُرْتُمَا	تَزُورَانِ	تَزُورَا	تَزُورَا	تَزُورَانَّ	—	dvojina ž. r.
زُرْتُنَّ	تَزُرْنَ	تَزُرْنَ	تَزُرْنَ	تَزُرْنَانَّ	—	množina ž. r.
						1. 1. الْمُتَكَلِّمُ
زُرْتُ	أَزُورُ	أَزُورُ	أَزُرْ	أَزُورَنَّ	أَزُورُنْ	jednina oba roda
زُرْنَا	نَزُورُ	نَزُورُ	نَزُرْ	نَزُورُنَّ	نَزُورُنْ	množina oba roda

Tabela 2.

الْأَجُوفُ الْوَاوِيُّ - زَارَ (الْمَجْهُولُ)

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ			مُخَفَّفَةٌ		
	indikativ	konjuktiv	jusiv	ن	ن	
	مَرْفُوعٌ	مَنْصُوبٌ	مَجْزُومٌ	ن	ن	
						3. 1. الْغَائِبُ
زِيرَ	يُزَارُ	(أَنْ) يُزَارَ	(لَمْ) يُزِرْ	يُزَارَنَّ	يُزَارُ	jednina m. r.
زِيرَا	يُزَارَانِ	يُزَارَا	يُزَارَا	يُزَارَانَّ	—	dvojina m. r.
زِيرُوا	يُزَارُونَ	يُزَارُوا	يُزَارُوا	يُزَارُنَّ	يُزَارُونَ	množina m. r.
زِيرَتْ	تُزَارُ	تُزَارَ	تُزِرْ	تُزَارَنَّ	تُزَارُونَ	jednina ž. r.
زِيرَتَا	تُزَارَانِ	تُزَارَا	تُزَارَا	تُزَارَانَّ	—	dvojina ž. r.
زِيرْنَ	يُزِرْنَ	يُزِرْنَ	يُزِرْنَ	يُزِرْنَ	—	množina ž. r.
						2. 1. الْمُخَاطَبُ
زِرَتْ	تُزَارُ	تُزَارَ	تُزِرْ	تُزَارَنَّ	تُزَارُونَ	jednina m. r.
زِرْتَمَا	تُزَارَانِ	تُزَارَا	تُزَارَا	تُزَارَانَّ	—	dvojina m. r.
زِرْتُمْ	تُزَارُونَ	تُزَارُوا	تُزَارُوا	تُزَارُنَّ	تُزَارُونَ	množina m. r.
زِرْتِ	تُزَارِينَ	تُزَارِي	تُزَارِي	تُزَارِينَ	تُزَارُونَ	jednina ž. r.
زِرْتَمَا	تُزَارَانِ	تُزَارَا	تُزَارَا	تُزَارَانَّ	—	dvojina ž. r.
زِرْتِنَّ	تُزِرْنَ	تُزِرْنَ	تُزِرْنَ	تُزِرْنَ	—	množina ž. r.
						1. 1. الْمُتَكَلِّمُ
زِرْتُ	أُزَارُ	أُزَارَ	أُزِرْ	أُزَارَنَّ	أُزَارُونَ	jednina oba roda
زِرْنَا	نُزَارُ	نُزَارَ	نُزِرْ	نُزَارَنَّ	نُزَارُونَ	množina oba roda

Tabela 3.

فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ

أَمْرُ الْحَاضِرِ			imperativ	نَهْيُ الْحَاضِرِ			
زُرْ	زُورَنَّ	زُورَنَّ	posjetiti (svakako)	لَا تَزُرْ	لَا تَزُورَنَّ	لَا تَزُورَنَّ	jednina m. r.
زُورَا	زُورَانَّ	—		لَا تَزُورَا	لَا تَزُورَانَّ	—	dvojina m. r.
زُورُوا	زُورُونَّ	زُورُونَّ		لَا تَزُورُوا	لَا تَزُورُونَّ	لَا تَزُورُونَّ	množina m. r.
زُورِي	زُورِينَّ	زُورِينَّ		لَا تَزُورِي	لَا تَزُورِينَّ	لَا تَزُورِينَّ	jednina ž. r.
زُورَا	زُورَانَّ	—		لَا تَزُورَا	لَا تَزُورَانَّ	—	dvojina ž. r.
زُرْنَ	زُرْنَانَّ	—		لَا تَزُرْنَ	لَا تَزُرْنَانَّ	—	množina ž. r.

Tabela 4.

الاجوف اليلئى من الفعل بَانَ - biti jasan, rastati se - بَيْنٌ = المصدر

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ الْمَعْلُومُ			الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ الْمَجْهُولُ		
	مَرْفُوعٌ	مَنْصُوبٌ	مَجْزُومٌ		مَرْفُوعٌ	مَنْصُوبٌ	مَجْزُومٌ
							الْغَائِبُ
بَانَ	يَبِينُ	(أَنْ) يَبِينُ	(لَمْ) يَبِينُ	بَيْنَ	يُبَانُ	(أَنْ) يُبَانُ	(لَمْ) يَبِينُ
بَانَا	يَبِينَانِ	يَبِينَانَا	يَبِينَانَا	بَيْنَا	يُبَانَانِ	يُبَانَانَا	يُبَانَا
بَانُوا	يَبِينُونَ	يَبِينُونَا	يَبِينُونَا	بَيْنُوا	يُبَانُونَ	يُبَانُونَا	يُبَانُوا
بَانَتْ	تَبِينُ	تَبِينَانَا	تَبِينَانَا	بَيْنَتْ	تُبَانُ	تُبَانَانَا	تُبِينُ
بَانَتَا	تَبِينَانِ	تَبِينَانَا	تَبِينَانَا	بَيْنَتَا	تُبَانَانِ	تُبَانَانَا	تُبَانَا
بَانُوا	يَبِينُونَ	يَبِينُونَا	يَبِينُونَا	بَيْنُوا	يُبَانُونَ	يُبَانُونَا	تُبِينُ
							الْمُخَاطَبُ
بَانَتْ	تَبِينُ	تَبِينَانَا	تَبِينَانَا	بَانَتْ	تُبَانُ	تُبَانَانَا	تُبِينُ
بَانَتَا	تَبِينَانِ	تَبِينَانَا	تَبِينَانَا	بَانَتَا	تُبَانَانِ	تُبَانَانَا	تُبَانَا
بَانُوا	يَبِينُونَ	يَبِينُونَا	يَبِينُونَا	بَانُوا	يُبَانُونَ	يُبَانُونَا	تُبَانُوا
بَانَتْ	تَبِينُ	تَبِينَانَا	تَبِينَانَا	بَانَتْ	تُبَانُ	تُبَانَانَا	تُبَانِي
بَانَتَا	تَبِينَانِ	تَبِينَانَا	تَبِينَانَا	بَانَتَا	تُبَانَانِ	تُبَانَانَا	تُبَانَا
بَانُوا	يَبِينُونَ	يَبِينُونَا	يَبِينُونَا	بَانُوا	يُبَانُونَ	يُبَانُونَا	تُبِينُ
							الْمُتَكَلِّمُ
بَانَتْ	أَبِينُ	أَبِينَانَا	أَبِينَانَا	بَانَتْ	أُبَانُ	أُبَانَانَا	أَبِينُ
بَانَتَا	أَبِينَانِ	أَبِينَانَا	أَبِينَانَا	بَانَتَا	أُبَانَانِ	أُبَانَانَا	أَبِينُ

Tabela 5.

أَمْرُ الْحَاضِرِ	نَهْيُ الْحَاضِرِ	إِسْمُ الْفَاعِلِ	إِسْمُ الْمَفْعُولِ	rod i broj
بِنِ	لَا تَبِنِ	بَائِنٌ	مَبِينٌ	jednina m. r.
بَيْنَا	لَا تَبِينَا	بَائِنَانِ	مَبِينَانِ	dvojina m. r.
بَيْنَا	لَا تَبِينُوا	بَائِنُونَ	مَبِينُونَ	množina m. r.
بَيْنِي	لَا تَبِينِي	بَائِنَةٌ	مَبِينَةٌ	jednina ž. r.
بَيْنَا	لَا تَبِينَا	بَائِنَاتَانِ	مَبِينَاتَانِ	dvojina ž. r.
بِنِ (بِنِنِ)	لَا تَبِنِ	بَائِنَاتٌ	مَبِينَاتٌ	množina ž. r.

Napomena: Sjeti se da je imperativ kojim se zapovijeda ili zabranjuje jednak skraćenom načinu (jusivu) pa ga stoga tabelarno i ne donosimo.

Evo i nekoliko mudrih izreka:

سُرُورُ النَّاسِ فِي لُبْسِ اللَّبَاسِ وَ جَمْعُ الْعِلْمِ فِي تَرْكِ النَّعَاسِ
 الْقَلْبُ مَحَلُّ حِفْظِ الْأَسْرَارِ
 مَنْ تَأَنَّى نَالَ مَا تَمَنَّى
 تَنْظِيمُ الْعَمَلِ يُوفِّرُ نِصْفَ الْوَقْتِ
 مَنْ يَزْرَعُ يَحْصُدُ
 الْعَقْلُ السَّلِيمُ فِي الْجِسْمِ السَّلِيمِ

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

drijemež (pospanost) - نَعَاسٌ	sijati - زَرَعَ - يَزْرَعُ
tajna - سِرٌّ - أَسْرَارٌ	žnjeti - حَصَدَ - يَحْصُدُ
željeti - تَمَنَّى	razum - عَقْلٌ
štedjeti, sačuvati - وَفَّرَ - يُوفِّرُ	zdrav - سَلِيمٌ
organizacija - تَنْظِيمٌ	tijelo - جِسْمٌ
raditi polagahno i promišljeno - تَأَنَّى	postići - نَالَ

Tabela 6

Proširene vrste الأَجُوفِ قَالَ od glagola

Vrsta	الْمَاضِي	الْمَجْهُولُ	الْمَعْلُومُ	الْمُضَارِعُ	الْمَجْهُولُ	الْمَعْلُومُ	الأَمْرُ	الْمُضَارِعُ	المفعول	المفعول	المصدر	Značenje
II	قَالَ	قَالَ	يَقُولُ	يَقُولُ	يَقُولُ	يَقُولُ	قَالَ	يَقُولُ	مَقُولٌ	مَقُولٌ	تَقْوِيلٌ	objediti, potvriti
III	قَالَ	قَوْلٌ	يُقَالُ	يُقَالُ	يُقَالُ	يُقَالُ	قَالَ	يُقَالُ	مَقَاوِلٌ	مَقَاوِلٌ	مَقَاوِلَةٌ	pregovarati, sklopiti ugovor
IV	أَقَالَ	أَقِيلٌ	يُقِيلُ	يُقَالُ	يُقَالُ	يُقَالُ	أَقَالَ	يُقَالُ	مَقِيلٌ	مَقَالَ	أَقَالَةٌ	opozvati
V	تَعَوَّلَ	تَعَوَّلٌ	يَتَعَوَّلُ	يَتَعَوَّلُ	يَتَعَوَّلُ	يَتَعَوَّلُ	تَعَوَّلَ	يَتَعَوَّلُ	مَتَعَوَّلٌ	مَتَعَوَّلٌ	تَعَوَّلٌ	nalagati, širiti glasine
VI	تَقَاوَلَ	تَقَاوَلٌ	يَتَقَاوَلُ	يَتَقَاوَلُ	يَتَقَاوَلُ	يَتَقَاوَلُ	تَقَاوَلَ	يَتَقَاوَلُ	مَتَقَاوَلٌ	مَتَقَاوَلٌ	تَقَاوَلٌ	raspravljati, prepirati se
VII	إِنْقَالَ	—	يُنْقَالُ	—	—	—	إِنْقَلَ	يُنْقَالُ	مِنْقَالٌ	—	إِنْقِيَالٌ	biti rečen
VIII	إِقْتَالَ	إِقْتِيلٌ	يُقْتَالُ	يُقْتَالُ	يُقْتَالُ	يُقْتَالُ	إِقْتَالَ	يُقْتَالُ	مَقْتَالٌ	مَقْتَالٌ	إِقْتِيَالٌ	sebi pripisivati, tvrditi da je rekao
X	إِسْتَقَالَ	إِسْتَقِيلٌ	يَسْتَقِيلُ	يَسْتَقِيلُ	يَسْتَقِيلُ	يَسْتَقِيلُ	إِسْتَقَلَ	يَسْتَقِيلُ	مَسْتَقَالٌ	مَسْتَقَالٌ	إِسْتَقَالَةٌ	podnijeti ostavku

PARTICIPI مِنْ فَعَلٍ - زَارَ

aktivni إِسْمُ الْفَاعِلِ	pasivni إِسْمُ الْمَفْعُولِ
posjetilac, onaj koji posjećuje - زَائِرٌ	koji je posjećen - مَزُورٌ
dvojica koja posjećuju - زَائِرَانِ	مَزُورَانِ
oni koji posjećuju - زَائِرُونَ	مَزُورُونَ
posjetiteljica - زَائِرَةٌ	مَزُورَةٌ
(njih) dvije posjetiteljice - زَائِرَتَانِ	مَزُورَتَانِ
one koje posjećuju - زَائِرَاتٌ	مَزُورَاتٌ

الْمَصْدَرُ - زِيَارَةٌ

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

رُبَّ أَخٍ لَكَ لَمْ تَلِدْهُ أُمَّكَ - الْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا أَوْعَدَ عَفَا - مَنْ يَفِرُّ مِنْ خَوْفٍ يَسِيرٌ يَقَعُ فِي بَلَاءٍ عَظِيمٍ - الْمَرْءُ مِنْ حَيْثُ يُوجَدُ لَا مِنْ حَيْثُ يُولَدُ - الْمَأْمُولُ أَنْ يَقِفُوا بِالْإِسْكَندَرِيَّةِ إِلَى أَنْ تَصِلُوا إِلَى مِصْرَ - ضَعِي هَذِهِ الْأَشْيَاءَ عَلَى مَكَانِهَا! - ثَلَاثَةٌ تَوْرَثُ ثَلَاثَةً: النَّشَاطُ يُوْرِثُ الْغِنَى وَالْكَسَلُ يُوْرِثُ الْفَقْرَ وَالشَّرَاهَةُ تُوْرِثُ الْمَرَضَ - كَانَ ابْنُ بَطُوْطَةَ رَجُلًا سِيَاحًا سَاحَ فِي الْأَرْضِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً فَلَمَّا آبَ إِلَى وَطَنِهِ صَارَ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَى فِي سِيَاحَتِهِ فَأَلْفَ كِتَابَهُ الَّذِي اِشْتَهَرَ بِاسْمِ رِحْلَةِ ابْنِ بَطُوْطَةَ -

إِنَّ الْفَتَى مَنْ يَقُولُ هَا أَنَا ذَا وَلَيْسَ الْفَتَى مَنْ يَقُولُ كَانَ أَبِي (stih).

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

bogatstvo - غِنَى	vratiti se - آَبَ
lijenost - كَسَلٌ	postati - صَارَ
siromaštvo - فَقْرٌ	pitati - سَأَلَ
proždrljivost - شَرَاهَةٌ	o onom što - عَمَّا (عَنْ مَا)
bolest - مَرَضٌ	sačiniti - أَلْفَ
putovanje - سِيَاحَةٌ	postati čuven - اِشْتَهَرَ
putovati - سَاحَ	putovanje - رِحْلَةٌ

putnik, turist - سَيَّاحٌ	ići - سَارَ
vl. ime - ابْنُ بَطْوُطَةَ	dogoditi se, pasti - وَقَعَ
malo je (mnogo je) - رَبٌّ	nesreća - بَلَاءٌ
roditi (majka) - وَكَّدَ	čovjek - مَرءٌ
majka - أُمٌّ	odakle; gdje - مِنْ حَيْثُ
plemenit - كَرِيمٌ	naći - وَجَدَ
obećati - وَعَدَ	nada, očekivano - مَأْمُولٌ
ispuniti (obećanje) - وَفَى	zaustaviti (se) - وَقَفَ
mrziti - أَبْغَضَ	Aleksandrija - الإسْكَندَرِيَّةُ
zaprijetiti - أَوْعَدَ	Egipat - مِصْرٌ
oprostiti - عَفَا	postaviti, ostaviti - وَضَعَ
bježati - فَرَّ	naslijediti - وَرِثَ
strah - خَوْفٌ	okretnost, spretnost - نَشَاطٌ

Prevedi na arapski jezik:

Muslimani u ranijim epohama (قَرْنٌ – قُرُونٌ) nisu slikali živa bića, nego su slikali bilje i u tome su dostigli visok stepen. Kad te pogodi nesreća, ti se Bogu obrati. Bog nagrađuje za dobra djela obilnom nagradom. Putovala sam u Kairo avionom i nisam se bojala. Kad sam išla preko ovoga mosta, bilo me je strah. Htio sam da posjetim svoga brata koji živi u Mostaru ali mi putovanje nije bilo dopušteno. Nemoj me uzalud (عَبَثًا) pitati, ja ti neću odgovoriti. Daj mi tvoju knjigu pa makar (وَلَوْ) morala da ti je odmah sutra vratim.

1. Iz oba teksta izvadi sve do sada naučene nepravilne glagole pa ih konjugiraj.

2. Napiši deset rečenica u kojima ćeš upotrijebiti ove glagole.

Razgovor

المُحَادَثَةُ

- 1) Hoćeš li da idemo u kazalište? (١) هَلْ تُرِيدُ أَنْ نَذْهَبَ إِلَى الْمَسْرَحِ؟
- 2) Ja ne volim kazalište. (٢) أَنَا لَا أُحِبُّ الْمَسْرَحَ.
- 3) A šta misliš o kinu? (٣) وَمَا رَأْيُكَ فِي السَّيْنِمَا؟
- 4) Već sam gledao (la) ovaj film, ali gledat ću ga još jednom. (٤) شَاهَدْتُ هَذَا الْفِيلْمَ وَلَكِنْ سَأُشَاهِدُهُ مَرَّةً ثَانِيَةً.
- 5) A da idemo u posjetu zoo-vrtu? (٥) لَوْ زُرْنَا حَدِيقَةَ الْحَيَوَانَ؟
- 6) Bi li volio (la) vidjeti piramide? (٦) هَلْ تُحِبُّ أَنْ تَرَى الْأَهْرَامَ؟
- 7) Ja ne znam ko je taj ko je gradio piramide. (٧) أَنَا لَا أَعْلَمُ مَنْ هُوَ الَّذِي بَنَى هَذِهِ الْأَهْرَامَ.

النَّاقِصُ - EN-NAKIS

Ovako se zovu glagoli koji na mjestu لَامُ الْفِعْلِ imaju و ili ي pa onda imamo النَّاقِصُ الْوَاوِيُّ أَمْ الْيَائِيُّ. Kao što smo do sada rekli i naučili, pojava ova dva konsonanta u određenim situacijama i promjene koje oni izazivaju vrijede u svim nepravilnim glagolima. Stoga nije neobično da se na nekom glagolskom obliku pojave istovremeno i po dvije promjene, dva pravila.

1. Tako prema pravilima imamo الْأَجْوْفُ da se ي و i kad su مُتَحَرِّكٌ a konsonant ispred njih na - pretvaranju u elif (ا). Ako se dogodi التَّقَاءُ السَّاكِنِينَ otpada prvi konsonant ako je bio و ili ي. Da li je u osnovi ovih glagola bio و ili ي pokazat će nam vokal na srednjem عَيْنُ الْفِعْلِ konsonantu oblika المضارع pa ćemo, prema tome, ove slabe konsonante pretvarati u duge vokale „â“ ili „î“ - , npr.

فَجَوْ ← نَجَا ← نَجَوْتُ ← نَجَاتُ ← نَجَتْ
مَضَى ← مَضِيَ ← مَضَيْتُ ← مَضَاتُ ← مَضَتْ
دَعَوَ ← دَعَا ← دَعَوُوا ← دَعَاوُا ← دَعَوْا

2. Ako se prije و nađe vokal - na prethodnom konsonantu a prije ي u istoj situaciji bude vokal - neće biti promjene, npr.:

upravljati - وَكَّى

biti zadovoljan - رَضِيَ

biti prezren - خَزِيَ

biti velikodušan - سَرَّوْ

3. Promjena neće biti ni kod oblika dvojine u الماضي m.r. kao ni u ovim oblicima kod kojih na krajnjem konsonantu osnove ne bude vokala, npr.:

spasila su se njih dvojica نَجَوَا

pozvala su njih dvojica دَعَوَا

otišla su njih dvojica (prošla su) مَضَيَا

يَخْشِيَانِ - تَخْشِيَانِ - نَجَوْتُ - نَجَوْنَا - غَزَوْتُ - غَزَوْنَا - مَضَيْتُمَا - وَفَيْتُ - هَوَيْنَ

Kad se radi o oblicima 3. lica ž. r. u الماضي u tom slučaju و ili ی se pretvaraju u (l) koji se zbog التقاء الساكنين ukida jer nastavak تا prvobitno je bio ت, npr.:

غَزَوَاتَا ← غَزَاتَا ← غَزَاتَا
مَضِيَّتَا ← مَضَاتَا ← مَضَاتَا

4. Bude li ispred و kasra – on će se pretvoriti u ی, npr.:

رَضُو ← رَضِي
غَزُو ← غَزِي

Isto tako će se ponašati و i onda kada u riječi dođe poslije korjenitog konzonnanta a prije njega ne bude vokala damma ُ, npr.:

أَعْلُو ← أَعْلَى ← أَعْلَى
viši

Posebno ćemo se vratiti na ovo pravilo kad pređemo proširene vrste nepravilnih glagola.

5. Konsonanti و i ی, kad su na kraju riječi, ne podnose vokal (dammu) ُ pa se vokal ukine a و i ی postaju dugi vokali, npr.

يَرْجُو ← يَرْجُو
يَهْدِي ← يَهْدِي
يَعْصِي ← يَعْصِي
ali ostaje غَزُو
ili رَمَى

6. Evo sad svih slučajeva kad se u ovoj vrsti glagola događaju promjene koje su izazvane pojavom susreta dva sakina.

a) Konsonant ispred ی nosi vokal (i) iza ی bude dug vokal onda odbacimo vokal (i) i prenesemo mu vokal (u) sa ی a onda odbacimo ی zbog dva sakina, npr.

رَضِيُوا ← رَضِيُوا ← رَضِيُوا
يَمْضِيُونَ ← يَمْضِيُونَ ← يَمْضِيُونَ
عَاصِيُونَ ← عَاصِيُونَ ← عَاصِيُونَ

b) Nad و stoji (kesra) – a prije njega (damma) ُ koja se ukida i prenosi se (kesra) – a onda se ukida و npr.:

تَغْزُورِينَ ← تَغْزُورِينَ ← تَغْزُورِينَ ← تَغْزُورِينَ
 أُغْزُورِي ← أُغْزُورِي ← أُغْزُورِي ← أُغْزُورِي

c) Ni و ni ی ne podnose vokal – koji se ukida, a onda se ukida i ی, npr.:

تَرْمِيْنَ ← تَرْمِيْنَ ← تَرْمِيْنَ ← تَرْمِيْنَ
 تَنْفِيْنَ ← تَنْفِيْنَ ← تَنْفِيْنَ ← تَنْفِيْنَ

d) Kod oblika اسم الفاعل na konsonantima و ili ی budu vokali – (u) ili – (i) koji se ukidaju pa se onda ukidaju i nosioci tih vokala (tenwin) – se smatra kao ن (ali samo u nominativu i genitivu) هَادِي ← هَادِي (akuz.) هَادِي

وَاقِي ← وَاقِي ← وَاقِي ← وَاقِي
 قَاضِي ← قَاضِي ← قَاضِي ← قَاضِي
 عَاصِي ← عَاصِي ← عَاصِي ← عَاصِي

Odredimo li sa اْ ovakav oblik vraća mu se dugo ی pa makar je bilo ranije و kao kod اَلْغَازِي ali غَازِي → غَازُو

Kod oblika اسم المفعول dolazi do slijevanja participijalnog و sa و kao nosiocem tenwina, pa tako imamo:

مَغْزُورِي ← مَغْزُورِي

(jer su se našla dva ista konsonanta pa je slijevanje obavezno!)

Ako je krajnji konsonant ي، onda će se participijalni و pretvoriti najprije u ی a onda se dva ista konsonanta sliju. Vokal koji bude ispred ی pretavara se u – da sačuva ی od ponovnog vraćanja u و npr.:

ono što je zadovoljeno مَرْضُورِي ← مَرْضُورِي ← مَرْضُورِي ← مَرْضُورِي

ono što je izgrađeno مَبْنُورِي ← مَبْنُورِي ← مَبْنُورِي ← مَبْنُورِي

Evo i nekoliko interesantnih napomena:

1. Pravilo po kome se و ili ی kad se nađu pred – pretvaraju u ا (kao غَزَا ← غَزُو) vrijedi i za imena koja u svom korijenu imaju و ili ی npr.:

عَصُو ← عَصَا
 رَحِي ← رَحِي

2. Ponovimo pravila da se u prvoj vrsti glagola dugo â piše sa ا ako je postalo od و a sa ی ako je postalo od ی.

3. Infinitivi الناقص glagola iza dugog vokala i و i ی pišu se ء, npr.:

zadovoljstvo - رِضَاؤُ ← رِضَاءٌ

plata - جَزَايٌ ← جَزَاءٌ

4. Promjene koje smo naznačili uz oblik اسم الفاعل vrijede i za sve imenice koje imaju taj oblik, npr.:

dolina (N. i G.) وَادٍ

“ وَادِيًا (Ak.)

klub (N. i G.) نَادٍ

“ نَادِيًا (Ak.)

Ali odredimo li takvu riječ, imat ćemo:

الْوَادِي (N. i G.)

الْوَادِيَّ (Ak.)

النَّادِي (N. i G.)

النَّادِيَّ (Ak.)

Tabela 1. فَعْلُ النَّاقِصِ مِنْ فَعْلٍ - نَجَا (spasiti se) الْمَعْلُومُ

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	مُشَدَّدَةٌ	مُخَفَّفَةٌ		
	indikativ	konjunktiv	jusiv		
	مَرْفُوعٌ	مَنْصُوبٌ	مَجْزُومٌ	نَ نَ	
				3. 1. الْغَائِبُ	
نَجَا	يَنْجُو	(لَمْ) يَنْجُ (كُنْ) يَنْجُو	يَنْجُونَ	يَنْجُونَ	jednina m. r.
نَجَا	يَنْجُوَانِ	يَنْجُوا	يَنْجُوَانُ	—	dvojina m. r.
نَجَا	يَنْجُونَ	يَنْجُوا	يَنْجُونَ	يَنْجُونَ	množina m. r.
نَجَتْ	تَنْجُو	تَنْجُو	تَنْجُونَ	تَنْجُونَ	jednina ž. r.
نَجَّتَا	تَنْجُوَانِ	تَنْجُوا	تَنْجُوَانُ	—	dvojina ž. r.
نَجُونَ	يَنْجُونَ	يَنْجُونَ	يَنْجُونَ	—	množina ž. r.
				2. 1. الْمُخَاطَبُ	
نَجَوْتُ	تَنْجُو	تَنْجُو	تَنْجُونَ	تَنْجُونَ	jednina m. r.
نَجَوْتُمَا	تَنْجُوَانِ	تَنْجُوا	تَنْجُوَانُ	—	dvojina m. r.
نَجَوْتُمْ	تَنْجُونَ	تَنْجُوا	تَنْجُونَ	تَنْجُونَ	množina m. r.
نَجَوْتُ	تَنْجِينَ	تَنْجِي	تَنْجِينَ	تَنْجِينَ	jednina ž. r.
نَجَوْتُمَا	تَنْجُوَانِ	تَنْجُوا	تَنْجُوَانُ	—	dvojina ž. r.
نَجَوْتُنَّ	تَنْجُونَ	تَنْجُونَ	تَنْجُونَ	—	množina ž. r.
				1. 1. الْمُتَكَلِّمُ	
نَجَوْتُ	أَنْجُو	أَنْجُو	أَنْجُونَ	أَنْجُونَ	jednina oba roda
نَجَوْنَا	نَنْجُو	نَنْجُو	نَنْجُونَ	نَنْجُونَ	množina oba roda

Tabela 2.

فِعْلُ النَّاقِصِ مِنْ فِعْلِ - نَجَا (spasiti se) الْمَجْهُولُ

المَاضِي	المُضَارِعُ			مُشَدَّدَةٌ	مُخَفَّفَةٌ	
	indikativ	konjuktiv	jusiv	ن	ن	
	مَرْفُوعٌ	مَنْصُوبٌ	مَجْزُومٌ			
						3. 1. الْغَائِبُ
نُجِيَ	يُنَجِي	يُنَجِي (كُنْ) يُنَجِي	(لَمْ) يُنَجِ	يُنَجِيَنَّ	يُنَجِيَنَّ	jednina m. r.
نُجِيَا	يُنَجِيَانِ	يُنَجِيَا	يُنَجِيَا	يُنَجِيَانَّ	-	dvojina m. r.
نُجُوا	يُنَجُونَ	يُنَجُوا	يُنَجُوا	يُنَجُونَ	يُنَجُونَ	množina m. r.
نُجِيَتْ	تُنَجِي	تُنَجِي	تُنَجِ	تُنَجِيَنَّ	تُنَجِيَنَّ	jednina ž. r.
نُجِيَتَا	تُنَجِيَانِ	تُنَجِيَا	تُنَجِيَا	تُنَجِيَانَّ	-	dvojina ž. r.
نُجِيْنَ	يُنَجِينَ	تُنَجِينَ	يُنَجِينَ	تُنَجِيَانَّ	-	množina ž. r.
						2. 1. الْمُخَاطَبُ
نُجِيَتْ	تُنَجِي	تُنَجِي	تُنَجِ	تُنَجِيَنَّ	تُنَجِيَنَّ	jednina m. r.
نُجِيَتَا	تُنَجِيَانِ	تُنَجِيَا	تُنَجِيَا	تُنَجِيَانَّ	-	dvojina m. r.
نُجِيْتُمْ	تُنَجُونَ	تُنَجُوا	تُنَجُوا	تُنَجُونَ	تُنَجُونَ	množina m. r.
نُجِيَتْ	تُنَجِينَ	تُنَجِي	تُنَجِ	تُنَجِيَنَّ	تُنَجِيَنَّ	jednina ž. r.
نُجِيَتَا	تُنَجِيَانِ	تُنَجِيَا	تُنَجِيَا	تُنَجِيَانَّ	-	dvojina ž. r.
نُجِيْتُنَّ	تُنَجِينَ	تُنَجِينَ	تُنَجِينَ	تُنَجِيَانَّ	-	množina ž. r.
						1. 1. الْمُتَكَلِّمُ
نُجِيْتُ	أُنَجِي	أُنَجِي	أُنَجِ	أُنَجِيَنَّ	أُنَجِيَنَّ	jednina oba roda
نُجِينَا	نُنَجِي	نُنَجِي	نُنَجِ	نُنَجِيَنَّ	نُنَجِيَنَّ	množina oba roda

Tabela 3.

أَمْرُ الْحَاضِرِ		نَهْيُ الْحَاضِرِ			الْمُخَاطَبُ	
jednost.	pojačan ن	pojačan ن	jednost.	pojačan ن	pojačan ن	
أُنْجِ	أُنْجُونِ	أُنْجُونِ	لَا تَنْجُ	لَا تَنْجُونِ	لَا تَنْجُونِ	jednina m. r.
أُنْجُوا	أُنْجُونِ	—	لَا تَنْجُوا	لَا تَنْجُونِ	—	dvojina m. r.
أُنْجُوا	أُنْجِنِ	أُنْجِنِ	لَا تَنْجُوا	لَا تَنْجِنِ	لَا تَنْجِنِ	množina m. r.
أُنْجِي	أُنْجِنِ	أُنْجِنِ	لَا تَنْجِي	لَا تَنْجِنِ	لَا تَنْجِنِ	jednina ž. r.
أُنْجُوا	أُنْجُونِ	—	لَا تَنْجُوا	لَا تَنْجُونِ	—	dvojina ž. r.
أُنْجُونِ	أُنْجُونَانِ	—	لَا تَنْجُونِ	لَا تَنْجُونَانِ	—	množina ž. r.

إِسْمُ الْمَفْعُولِ	إِسْمُ الْفَاعِلِ
مَنْجُوٌّ	نَاجٍ
مَنْجُوَانِ	نَاجِيَانِ
مَنْجُوُونِ	نَاجُونِ
مَنْجُوَّةٌ	نَاجِيَةٌ
مَنْجُوَّتَانِ	نَاجِيَتَانِ
مَنْجُوَّاتِ	نَاجِيَاتِ

Nepravilan plural dolazi na oblik فَعَلَةٌ a ne na فَعَلَةٌ kao kod pravilnih glagola

نُجْوَةٌ ← نُجَاةٌ

قُضِيَةٌ ← قُضَاةٌ

Da vidimo razliku u oblicima u kojima je u korijenu ر pa zatim glagol kao što je npr. رَضِيَ i أَتَى koji ima na početku ء i na kraju - glagol kao što je رَأَى koji je dvostruko nepravilan - jer ima srednji konzont ء a krajnji ر i jedan pravi predstavnik النَّاقِص sa konsonantom ر u korijenu رَضِيَ npr: proći, proboraviti, izvršiti

Tabela 4.

	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ
	مَعْلُومٌ	مَرْفُوعٌ	مَجْزُومٌ	مَعْلُومٌ	مَرْفُوعٌ	مَجْزُومٌ
jednina 3. l. m. r.	رَضِيَ	يَرْضِي	يَرْضِي	رَضِيَ	يَرْضِي	يَرْضِي
jednina 3. l. ž. r.	رَضَتْ	تَرْضِي	تَرْضِي	رَضِيَتْ	تَرْضِي	تَرْضِي
jednina 2. l. m. r.	رَضَيْتَ	تَرْضِي	تَرْضِي	رَضَيْتَ	تَرْضِي	تَرْضِي
jednina 2. l. ž. r.	رَضَيْتِ	تَرْضِينَ	تَرْضِي	رَضَيْتِ	تَرْضِينَ	تَرْضِي
jednina 1. l. oba r.	رَضَيْتُمَا	أَرْضِي	أَرْضِي	رَضَيْتُمَا	أَرْضِي	أَرْضِي
dvojina 3. l. m. r.	رَضُوا	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَانِ	رَضُوا	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَانِ
dvojina 3. l. ž. r.	رَضَتَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَانِ	رَضَتَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَانِ
dvojina 2. l. oba r.	رَضَيْتُمَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَانِ	رَضَيْتُمَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَانِ
množina 3. l. m. r.	رَضُوا	يَرْضُونَ	يَرْضُونَ	رَضُوا	يَرْضُونَ	يَرْضُونَ
množina 3. l. ž. r.	رَضِينَ	يَرْضِينَ	يَرْضِينَ	رَضِينَ	يَرْضِينَ	يَرْضِينَ
množina 2. l. m. r.	رَضَيْتُمْ	تَرْضُونَ	تَرْضُونَ	رَضَيْتُمْ	تَرْضُونَ	تَرْضُونَ
množina 2. l. ž. r.	رَضَيْتُنَّ	تَرْضِينَ	تَرْضِينَ	رَضَيْتُنَّ	تَرْضِينَ	تَرْضِينَ
množina 1. l. oba r.	رَضِينَا	نَرْضِي	نَرْضِي	رَضِينَا	نَرْضِي	نَرْضِي

Particip aktivni će biti

رَاضٍ

Particip pasivni “

مَرْضِيٌّ

(ovo je oblik a značenje nije baš logično)

Pasivni perfekat “

رُضِيَ

“

Pasivni prezent “

يُرَضَى

“

Imperativ “

اِرْضُ

(dalji oblici su kao u الْمُضَارِعِ الْمَجْزُومِ)

Tabela 5.

Glagoli رَأَى - vidjeti, أتى ب - dovesti

	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي	الْمَاضِي	الْمَاضِي
	الْمَجْهُولُ الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ الْمَعْلُومُ	الْمَجْهُولُ الْمَعْلُومُ
jed.3.1.m.r.	رُئِيَ	رَأَى	يُرَى	يُرَى	يُرَى	يُرَى
jed.3.1.ž.r.	رُئِيَ	رَأَتْ	تُرَى	تُرَى	تُرَى	تُرَى
jed.2.1.m.r.	رُئِيَ	رَأَيْتَ	تُرَى	تُرَى	تُرَى	تُرَى
jed.2.1.ž.r.	رُئِيَ	رَأَيْتِ	تُرِينَ	تُرِينَ	تُرِينَ	تُرِينَ
jed.1.1.oba r.	رُئِيَ	رَأَيْتُ	أُرَى	أُرَى	أُرَى	أُرَى
dv.3.1.m.r.	رُئِيَ	رَأَيَا	يُرَيَانِ	يُرَيَانِ	يُرَيَانِ	يُرَيَانِ
dv.3.1.ž.r.	رُئِيْنَا	رَأَيْتَا	تُرَيَانِ	تُرَيَانِ	تُرَيَانِ	تُرَيَانِ
dv.2.1.oba r.	رُئِيْمَا	رَأَيْتُمَا	تُرَيَانِ	تُرَيَانِ	تُرَيَانِ	تُرَيَانِ
mn.3.1.m.r.	رُئُوا	رَأَوْا	يُرُونَ	يُرُونَ	يُرُونَ	يُرُونَ
mn.3.1.ž.r.	رُئِينَ	رَأَيْنَ	يُرِينَ	يُرِينَ	يُرِينَ	يُرِينَ
mn.2.1.m.r.	رُئِيْتُمْ	رَأَيْتُمْ	تُرُونَ	تُرُونَ	تُرُونَ	تُرُونَ
mn.2.1.ž.r.	رُئِيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	تُرِينَ	تُرِينَ	تُرِينَ	تُرِينَ
mn.1.1.oba r.	رُئِينَا	رَأَيْنَا	نُرَى	نُرَى	نُرَى	نُرَى

imperativ gl. - أتى ب -

zapovijed - إيت

zabrana - لا تأت

particip aktivni - آت

particip pasivni - مأتى

infinitiv - إتيان

imperativ gl. - رأى

zapovijed - [ره] ر

zabrana - لا تر

particip aktivni - راء

particip pasivni - مرئى

infinitiv - رؤية

[] Radi lakšeg izgovora dodali smo ه kao i قه - čuvaj!

Tabela 6.

Proširene vrste ⁹الناقص

Vrsta	⁹ الماضي	⁹ المضارع	⁹ الماضي	⁹ الماضي	⁹ الناقص	⁹ الفاعل	⁹ المفعول	⁹ المصدر	⁹ المعنى
II	بني	بنى	يبني	بن	لا تبني	مبن	مبنى	تبنيه	mnogo praviti natjecati se u gađanju
III	رأى	روى	يرأى	رأى	لا ترام	مرام	مرأى	مرامة	gađanju dati nekom da pravi
IV	أبنى	أبنى	يبني	أبن	لا تبني	مبن	مبنى	إبناه	posiniti
V	تبنى	تبنى	يتبنى	تبني	لا تبني	متبن	متبن	تبني	gađati se među- sobno, gomilati se
VI	ترأى	ترأى	يتراءى	ترأى	لا ترام	مترام	مترأى	ترام	rastupiti se, razici se
VII	إنجلى	—	ينجلى	إنجل	لا تنجلى	منجلى	—	إنجلاء	ukazati dobroćins- tvo, sagraditi
VIII	أبنتى	أبنتى	يبنتى	أبنت	لا تبنتى	مبنتى	مبنتى	إبنتاء	uzdignuti se
X	أستعلى	أستعلى	يستعلى	أستعل	لا تستعل	مستعل	مستعلى	أستعلاء	

VJEŽBE

الْتَمْرِينَاتُ

1. Dopiši ispuštene vokale i prevedi!

عَفَا اللَّهُ عَنَّا وَعَنْكُمْ وَرَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ - إِنْ سَ مَا جَرَى بَيْنَنَا - إِرْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ
 أَغْنَى النَّاسِ - يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ رَأَيْتُ النَّاسَ يَبْنُونَ الدُّورَ فِي الدُّنْيَا وَأَنْتَ بَنَيْتَ الدُّنْيَا فِي دَارِكَ - مَثَلُ الَّذِي
 يُعَلِّمُ النَّاسَ الْخَيْرَ وَلَا يَتَعَلَّمُ بِهِ كَمَثَلِ أَعْمَى بِيَدِهِ سِرَاجٌ يَسْتَضِيءُ بِهِ النَّاسَ وَهُوَ لَا يَرَاهُ - الْمَرْجُوُّ مِنْ فَضْلِكَ
 أَنْ تَقْضِيَ لِي هَذِهِ الْحَاجَةَ - هَلْ رَضُوا بِحُكْمِ الْقَاضِي - إِرْضُوا بِمَا أَعْطَاكُمْ اللَّهُ تَعَالَى.

2. Konstruiraj rečenicu od sljedećih glagola:

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

izbrisati - مَحَ -	pretrpjati - قَاسَى
ubrati - جَنَى - جَنَى	okretati se - جَلَا -
napasti stado - رَعَى -	oprostiti - عَفَا (عَنْ)
čuvati - وَقَى -	zaboraviti - نَسَى
sresti - لَقَى -	teći, događati se - جَرَى
nadati se - رَجَا -	zidati, graditi - بَنَى
željeti - تَمَنَّى	svijetliti - أَضَاءَ
shvatati, znati - دَرَى -	biti osvijetljen - اسْتَضَاءَ
završiti - أَنْهَى -	svjetiljka - سِرَاجٌ
nazvati, imenovati - سَمَّى	

3. Prevedi na arapski jezik:

Kad sam putovala na Istok, imala sam na tom putu mnogo poteškoća (مَشَاكِلُ) jer nisam znala ni običaja, ni jezik, ni ljude. Ali, već sam zaboravila šta mi se sve događalo. Obećala sam sebi da ću sve zapisivati, ali nisam. Pitala sam sve oko sebe: Kako vi u vašem jeziku zovete ovo? Jedan dan sam se uputila na trg da vidim šta se tamo događa. Tamo je bila neka priredba (حَفْلَةٌ) i svi su bili veseli. Igrali su i pjevali pa sam i ja tako provela jedan lijep dan.

4. Pošto prevedeš tekst, nađi u njemu sve nepravilne glagole, odredi kojoj vrsti pripadaju, izaberi neku nepravilnu vrstu, pa taj glagol izmijeni u oba vremena.

5. Prevedi na bosanski jezik:

... لا يَذْكُرُ لِهَذَا الْيَوْمِ إِسْمًا وَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَضَعَهُ حَيْثُ وَضَعَهُ اللَّهُ مِنَ الشَّهْرِ وَالسَّنَةِ، بَلْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَذْكُرَ مِنْ هَذَا الْيَوْمِ وَقْتًا بَعَيْنِهِ وَإِنَّمَا يُقَرِّبُ ذَلِكَ تَقْرِيْبًا.

وَأَكْبَرُ ظَنَّهُ أَنَّ هَذَا الْوَقْتَ كَانَ يَقَعُ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمِ فِي فَجْرِهِ أَوْ فِي عِشَائِهِ، يُرَجِّحُ ذَلِكَ لِأَنَّهُ يَذْكُرُ أَنَّ وَجْهَهُ تَلَقَّى فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ هَوَاءً فِيهِ شَيْءٌ مِنَ الْبَرْدِ الْخَفِيفِ الَّذِي لَمْ تَذْهَبْ بِهِ حَرَارَةُ الشَّمْسِ، وَيُرَجِّحُ ذَلِكَ لِأَنَّهُ عَلَى جَهْلِهِ حَقِيقَةَ النُّورِ وَالظُّلْمَةِ يَكَادُ يَذْكُرُ أَنَّهُ تَلَقَّى حِينَ خَرَجَ مِنَ الْبَيْتِ نُورًا هَادِيًّا خَفِيفًا لَطِيفًا كَأَنَّ الظُّلْمَةَ تَغْشَى بَعْضَ حَوَاشِيهِ - ثُمَّ يُرَجِّحُ ذَلِكَ لِأَنَّهُ يَكَادُ يَذْكُرُ أَنَّهُ حِينَ تَلَقَّى هَذَا الْهَوَاءَ وَهَذَا الضِّيَاءَ لَمْ يُؤْنَسْ مِنْ حَوْلِهِ حَرَكَةٌ يَقْظَةٌ قَوِيَّةٌ وَإِنَّمَا آنَسَ حَرَكَةَ مُسْتَيْقِظَةً مِنْ نَوْمٍ أَوْ مُقْبِلَةً عَلَيْهِ ...

مِنَ الْآيَامِ - طه حسين

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

stvarnost, istina - حَقِيقَةٌ	približiti - قَرَّبَ
skoro biti - كَادَ	otprilike - تَقْرِيْبًا
za vrijeme, kada - حِينَ	zora - فَجْرٌ
miran, tih - هَادِيٌّ	večer - عِشَاءٌ
lijep, ugodan - لَطِيفٌ	smatrati vjerojatnim - رَجَّحَ
prekriti - تَغْشَى	lice - وَجْهٌ
svjetlost - ضِيَاءٌ	naići na, sresti - تَلَقَّى
osjetiti, opaziti - آنَسَ	vazduh, zrak - هَوَاءٌ
pokret - حَرَكَةٌ	hladnoća - الْبَرْدُ
buđenje, (ustajanje) - يَقْظَةٌ	blâga - خَفِيفٌ
jâka - قَوِيَّةٌ	sunčeva toplota - حَرَارَةُ الشَّمْسِ
sjećati se - ذَكَرَ	budan, budna - مُسْتَيْقِظَةٌ
precizno, tačno - بَعَيْنُهُ	sresti - لَقِيَ -
ograden prostor (dvorište), margina na listu - حَاشِيَةٌ - حَوَاشٍ	

Napomena: Kad u rječniku naiđeš na ovakav znak   (na kojem može stajati bilo koji znak za vokal), to znači da će u tom glagolskom obliku srednji konsonant imati taj vokal. To je važno zbog toga što ćeš saznati kojem razredu prve vrste glagol pripada i pravilno ćeš ga upotrijebiti.

الَلْفِيفُ - EL-LEFIF

Ovo je glagolska vrsta koja je dvostruko nepravilna. U paradigmi svaki konsonant može biti و ili ى pa se zato javljaju dvije vrste takvih glagola, i to:

رَاسْتَاوِلْجَنِي لَفِيفُ الْمَفْرُوقُ rastavljeni lefif a to je onaj kod koga imamo na mjestu فَاءُ الْفِعْلِ i فَاءُ الْفِعْلِ لَامُ الْفِعْلِ konsonante و ili ى npr. وَعَى - shvatiti, biti svjestan. Dakle, radi se o glagolu kod koga imamo و ili ى rastavljene. S obzirom na to da se na prvom mjestu nalazi و (ili ى) za takav konsonant vrijede pravila koja smo objasnili u vrsti الْمَثَالُ (glagoli slični pravilnim) a za treći konsonant bio و ili ى pravila koja smo objasnili u vrsti الْنَاقِصُ, npr.:

وَقَى - čuvati

وَفَى - ispuniti obećanje

وَلَى - upravljati

Ako imamo عَيْنُ الْفِعْلِ i لَامُ الْفِعْلِ و ili ى takav الْلَفِيفُ se zove لَفِيفُ الْمَقْرُونُ sastavljeni lafif - a to znači da mu je početni (فَاءُ الْفِعْلِ) konsonant zdrav, npr.:

شَوَى - peći

سَوَى - biti isti

نَوَى - namjeravati

Za ovaj oblik الْلَفِيفُ valja reći da njegov drugi konsonant ne trpi promjene, a za treći vrijede pravila glagola الْنَاقِصُ.

Ovoj vrsti pribrajaju se i glagoli koji na početku فَاءُ الْفِعْلِ imaju hemze ء a لَامُ الْفِعْلِ (ili ى). Pravila po kojim ćemo njih konjugirati uzimamo od glagola الْنَاقِصُ وَالْمَهْمُوزُ - takav smo već prikazali (vidi tabelu 3.).

Isto tako prikazali smo i konjugaciju glagola رَأَى kao onu vrstu koja je kombinirana وَالْمَهْمُوزُ وَالنَّاقِصُ pa se stoga pri konjugaciji moramo poslužiti pravilima tih glagola. Karakteristično za njih je gubljenje ء (hemze) u الْمَضَارِعُ i فِعْلُ الْأَمْرِ.

Postoje kombinirani الْأَجُوفُ i الْمَهْمُوزُ npr. جَاءَ - doći; te i za tu vrstu vrijede pravila i jedne i druge vrste iz kojih su nastali.

Glagoli mogu imati na mjestu فَاءُ الْفِعْلِ konsonant و - ali on se u الْمَضَارِعُ zadržava, npr.: وَدَّ - voljeti.

Evo nekoliko primjera:

لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ
 الْعِلْمُ يُحْيِي الْقُلُوبَ كَمَا يُحْيِي الْمَطَرُ الْأَرْضَ
 فِي فَآكَ عَمَّا يَقْرَعُ قَفَاكَ
 سَوْفَ تَرَى إِذَا انْجَلَى الْغُبَارُ - أَفْرَسَ تَحْتِكَ أُمَّ حِمَارٌ

izjednačiti - سَوَى - إِسْتَوَى

ružno djelo - خَبِيثٌ

oživjeti - حَيَّى - أَحْيَا

usta - فَمَّ (ak. - فَا gen. - فِي)

udarati, kucati, kucnuti - قَرَعَ -

potiljak, tjeme - قَفَا (قفو) (أَقْفِيَّةٌ - pl.)

sleći se, slegnuti - اِنْجَلَى

prašina - غُبَارٌ

Tabela 1.

الَلْفِيفُ (يَعْنِي الْأَجُوفُ مَعَ الْمَهْمُوزِ) الْمَعْلُومُ

biti ružan; ožalostiti - سَاءَ - htjeti - شَاءَ - doći - جَاءَ -

	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ	الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ
jednina 3. 1. m. r.	سَاءَ	يَسُوءُ	شَاءَ	يَشَاءُ	جَاءَ	يَجِيءُ
jednina 3. 1. ž. r.	سَاءَتْ	تَسُوءُ	شَاءَتْ	تَشَاءُ	جَاءَتْ	تَجِيءُ
jednina 2. 1. m. r.	سُوتَ	تَسُوءُ	شِئْتَ	تَشَاءُ	جِئْتَ	تَجِيءُ
jednina 2. 1. ž. r.	سُوتِ	تَسُوءِينَ	شِئْتِ	تَشَائِينَ	جِئْتِ	تَجِيئِينَ
jednina 1. 1. oba r.	سُوتُ	أَسُوءُ	شِئْتُ	أَشَاءُ	جِئْتُ	أَجِيءُ
dvojina 3. 1. m. r.	سَاءَا	يَسُوءَانِ	شَاءَا	يَشَاءَانِ	جَاءَا	يَجِيئَانِ
dvojina 3. 1. ž. r.	سَاءَتَا	تَسُوءَانِ	شَاءَتَا	تَشَاءَانِ	جَاءَتَا	تَجِيئَانِ
dvojina 2. 1. oba r.	سُوتِمَا	تَسُوءَانِ	شِئْتِمَا	تَشَاءَانِ	جِئْتِمَا	تَجِيئَانِ
množina 3. 1. m. r.	سَاءُوا	يَسُوءُونَ	شَاءُوا	يَشَاءُونَ	جَاءُوا	يَجِيئُونَ
množina 3. 1. ž. r.	سُونَ	يَسُوءُونَ	شِئْنَ	يَشَاءُونَ	جِئْنَ	يَجِيئُونَ
množina 2. 1. m. r.	سُوتِمُ	تَسُوءُونَ	شِئْتِمُ	تَشَاءُونَ	جِئْتِمُ	تَجِيئُونَ
množina 2. 1. ž. r.	سُوتِنَّ	تَسُوءُونَ	شِئْتِنَّ	تَشَاءُونَ	جِئْتِنَّ	تَجِيئُونَ
množina 1. 1. oba r.	سُونَا	نَسُوءُ	شِئْنَا	نَشَاءُ	جِئْنَا	نَجِيءُ

Imperativ

سُؤْ	شَاءْ	جِيءْ
سُوتِي	شَائِي	جِيئِي
سُوتُوا	شَاءُوا	جِيئُوا
سُونَ	شَاءَنَ	جِيئَنَ

Particip aktivni

الْمَصْدَرُ

سَاءَ	شَاءَ	جَاءَ
سُوءٌ	شَيْءٌ	مَجِيءٌ
		(مَصْدَرٌ مِيمِيٌّ)

Tabela 2.

ispuniti obećanje - وفى - سَوَى - izjednačiti - وَفَى مِنَ فَعْلَيْنِ - اللَّفِيفُ مِنَ فَعْلَيْنِ

المَعْلُومُ

سَوَى

وفى

	المَاضِي	المُضَارِعُ	المَاضِي	المُضَارِعُ
jednina 3. 1. m. r.	سَوَى	يَسْوِي	وفى	يفى
jednina 3. 1. ž. r.	سَوَتْ	تَسْوِي	وفت	تفى
jednina 2. 1. m. r.	سَوَيْتَ	تَسْوِي	وفيت	تفى
jednina 2. 1. ž. r.	سَوَيْتِ	تَسْوِينِ	وفيت	تفين
jednina 1. 1. oba r.	سَوَيْتُ	أَسْوَى	وفيت	أفى
dvojina 3. 1. m. r.	سَوَا	يَسْوِيَانِ	وفيا	يفيان
dvojina 3. 1. ž. r.	سَوَاتَا	تَسْوِيَانِ	وفتا	تفبان
dvojina 2. 1. oba r.	سَوَيْتُمَا	تَسْوِيَانِ	وفيتما	تفيان
množina 3. 1. m. r.	سَوَوْا	يَسْوُونَ	وفوا	يفون
množina 3. 1. ž. r.	سَوَيْنَ	يَسْوِينِ	وفين	يفين
množina 2. 1. m. r.	سَوَيْتُمْ	تَسْوُونَ	وفيتم	تفون
množina 2. 1. ž. r.	سَوَيْتِنَّ	تَسْوِينِ	وفيتن	تفين
množina 1. 1. oba r.	سَوَيْنَا	نَسْوَى	وفينا	نفى

Tabela 3.

إِسْمُ الْمَفْعُولِ	إِسْمُ الْفَاعِلِ	rod i broj	نَهَى الْحَاضِرِ	أَمْرُ الْحَاضِرِ
مَسْوَىٌ	مَوْفِيٌّ	jed. m. r.	لَا تَسْوِ	إِسْوِ (فِ فِيهِ)
مَسْوِيَّانِ	مَوْفِيَّانِ	dv. m. r.	لَا تَسْوِيَا	إِسْوِيَا فِيَا
مَسْوِيُونَ	مَوْفِيُونَ	mn. m. r.	لَا تَسْوُوا	إِسْوُوا فُوا
مَسْوِيَّةٌ	مَوْفِيَّةٌ	jed. ž. r.	لَا تَسْوِي	إِسْوِي فِيِي
مَسْوِيَّتَانِ	مَوْفِيَّتَانِ	dv. ž. r.	لَا تَسْوِيَا	إِسْوِيَا فِيَا
مَسْوِيَّاتٌ	مَوْفِيَّاتٌ	mn. ž. r.	لَا تَسْوِينَ	إِسْوِينَ فِيِنَ

الْمَصْدَرُ = وَفَاءٌ - سَوَاءٌ

VJEŽBE

الْتَمْرِنَاتُ

- يَا أَهْلَ الْإِحْسَانِ جَزَيْتُمْ خَيْرًا وَوَقَيْتُمْ شَرًّا.
 – هَذَا اللَّحْمُ لَمْ يَشُوْ كَمَا يَنْبَغِي.
 – يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ!
 – اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ.
 – أَنَا لَا أَقْوَى عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَأَنْتَ تَطْلُبُهُ مِنِّي.
 – إِطْوِ هَذِهِ الْوَرَقَةَ.
 – كَانَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُوحِي إِلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى كُلُّ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ مِنْ أُمُورِ دِينِهِمْ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

moći - قَوِي (عَلَى)	dobročinitelji - أَهْلُ الْإِحْسَانِ
saviti - طَوَى	platiti, nagraditi - جَزَى
nadahnuti, objaviti - أَوْحَى إِلَى	čuvati - وَقَى
biti potrebno - إِحْتَاجَ	meso - (pl. - لَحْمٌ)
peći - شَوَى	kao što treba - كَمَا يَنْبَغِي
od vjerskih potreba - مِنْ أُمُورِ دِينِهِمْ	gorivo - وَقُودٌ

1. Od datih glagola ili sličnih koje nađeš napraviti tabelarni pregled u الماضي المضارع. Kad iz teksta izvadiš sve nepravilne glagole, objasni kojoj vrsti pripadaju i ukratko kaži njihove osobine.

2. بَلَّغْنَا أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى حَاجِبِ مُعَاوِيَةَ فَقَالَ لَهُ: قُلْ لَهُ عَلَى الْبَابِ أَخُوكَ لِأَبِيكَ وَأُمَّكَ. ثُمَّ قَالَ لَهُ: مَا أَعْرِفُ هَذَا. ثُمَّ قَالَ: ائْذَنْ لَهُ فَدَخَلَ فَقَالَ لَهُ: أَيُّ الْإِخْوَةِ أَنْتَ؟ فَقَالَ ابْنُ آدَمَ وَحَوَاءَ. فَقَالَ: يَا غُلَامُ، أَعْطِهِ دَرَاهِمًا. فَقَالَ: تُعْطِي أَخَاكَ لِأَبِيكَ وَأُمَّكَ دَرَاهِمًا. فَقَالَ: لَوْ أَعْطَيْتُ كُلَّ أَخٍ لِي مِنْ آدَمَ وَحَوَاءَ مَا بَلَغَ إِلَيْكَ هَذَا.

3. Iz gornjeg teksta napravi analizu, ali tako da svaka riječ bude obrađena ovako, npr.:

Glagol بَلَغَ 3. l. m. r. jednina, znači doprijeti

sastavljena lična zamjenica 1. lice mn. نَا , itd.

4. Odgovori na pitanja:

a) Ko su naši neprijatelji?

b) Dogovorili smo se sa našim neprijateljima o prekidu vatre (وَقَفُّ إِطْلَاقِ النَّارِ) ali oni nisu poštovali dogovor nikad (قَطُّ).

c) Je li sva tvoja rodbina (أَقْرِبَاءُ) oputovala?

d) Gdje sada žive tvoji susjedi koji su stanovali u istoj zgradi s tobom.

e) Je li se vratio tvoj prijatelj iz rata?

5. أَجِبْ عَلَى هَذِهِ الْأَسْئَلَةِ:

١) مَاذَا بَلَّغْنَا عَنْ رَجُلٍ وَهُوَ جَاءَ إِلَى مُعَاوِيَةَ؟

٢) مَاذَا سَأَلَ مُعَاوِيَةَ عِنْدَمَا سَمِعَ صَوْتَ رَجُلٍ غَيْرٍ مَعْرُوفٍ لَهُ؟

٣) هَلْ كَانَ هَذَا الرَّجُلُ قَرِيبًا لِمُعَاوِيَةَ أَمْ لَا؟

٤) مَنْ هُوَ الرَّجُلُ الَّذِي طَلَبَ حَاجَةً وَمَا هِيَ؟

٥) كَمْ أَعْطَى لَهُ مُعَاوِيَةُ؟

٦) مَاذَا قَالَ رَجُلٌ بَعْدَ هَدِيَّةٍ صَغِيرَةٍ؟

٧) وَمَاذَا رَدَّ لَهُ مُعَاوِيَةُ؟

٨) مَنْ هُمَا آدَمُ وَحَوَاءُ؟

6. Sigurno znaš neku anegdotu sličnu ovoj o Halifi Muawiyi pa je pokušaj prevesti na arapski jezik.

VRSTE INFINITIVA

Već u uvodnom dijelu i, kasnije, kod konjugacije prve vrste glagola objasnili smo da se infinitiv u arapskom jeziku tretira kao ime, da se deklinira, da može da primi sastavljene lične zamjenice i sve druge funkcije u rečenici kao i svako drugo ime. Isto tako, istakli smo da su infinitivi u prvoj vrsti glagola nepravilnih oblika i nabrojali smo one koji su najčešće u upotrebi.

Ono što je malo strano našem jeziku jeste činjenica da se u arapskoj gramatici infinitiv smatra izvorom za pridjeve, participe (aktivni i pasivni), imenice mjesta i vremena i imenice oruđa.

Mi smo već obradili infinitiv prve vrste glagola - a u uvodnom dijelu istakli smo da u arapskoj gramatici ima izvedenih glagola, tj. onih koji nastaju iz prve vrste bilo da se radi o glagolima koji imaju u korijenu tri ili četiri, pa i više konzonanata, kao i bez obzira na to da li su svi ti konzonanti zdravi (a to su svi osim *ا و ي*) ili nisu. To proširenje dat će nove glagolske oblike sa novim značenjem i to je, naravno, jedna od mogućnosti bogaćenja inače oskudnih glagolskih oblika. Te proširene vrste obradit ćemo posebno-ovdje - da ćemo samo oblike infinitiva kojih ima nekoliko vrsta i u nekoliko različitih značenja.

1. Infinitiv kojim se iskazuje količina i zove se *مَصْدَرُ الْمَرَّةِ*. Od prve vrste glagola dolazi na oblik *فَعْلَةٌ*, od proširenih vrsta na oblike infinitiva dotične vrste kad mu se na kraju doda još *تَاءُ التَّأْنِيثِ* (ة). Ako se dogodi da infinitiv već ima na kraju (ة) onda se takav infinitiv ostavi u akuzativu i doda mu se broj *وَاحِدَةٌ* ili izraz *لَا غَيْرَ* i *فَقَطْ* npr.:

Udarila sam ga jedanput. *ضَرَبْتُهُ ضَرْبَةً*

Borio sam se s njim jedanput. *قَاتَلْتُهُ مُقَاتَلَةً وَاحِدَةً*

Zaustavila sam se jedanput. *وَقَفْتُ وَقْفَةً*

Jednom sam uzmaknula. *قَهَقَرْتُ قَهْقَرَةً لَا غَيْرَ*

Jednom se ispravio. *إِسْتَقَامَ إِسْتِقَامَةً فَقَطْ*

Privukla sam ga jedanput. *جَذَبْتُهُ جَذْبَةً*

Počastila sam ga jedanput. *أَكْرَمْتُهُ إِكْرَامَةً*

Veličala sam ga jedanput. عَظَّمْتَهُ تَعْظِيمَةً

Prekinulo se uže jedanput. انْقَطَعَ الْحَبْلُ انْقِطَاعًا

Treba samo još napomenuti da se ovaj infinitiv upotrebljava kad je riječ o tome da se glagolska radnja dogodila samo jedanput. To je, uostalom, vidljivo iz datih primjera.

2. Infinitiv koji se zove مَصْدَرُ النَّوعِ ili مَصْدَرُ الْهَيْئَةِ koji kazuje da glagolska radnja ima neku posebnu osobinu, novi kvalitet i da se odvijala na osobit način. Od prve vrste glagola dolazi na oblik فَعْلَةٌ, a od proširenih vrsta na oblik vlastitog infinitiva uz dodatak opisa (pridjevom ili participom) kao npr.:

Zaustavila sam se poput učenjaka. وَقَفْتُ وَقْفَةَ الْعُلَمَاءِ

Ibrahim ima lijepo držanje pri sjedenju. إِبْرَاهِيمُ حَسَنُ الْجَلْسَةِ

Ajša se tiho kreće. عَائِشَةُ هَادِئَةٌ الْمَشْيَةِ

Uman je ugodno društvo (pratnja). الذِّكِيُّ سَهْلُ الْمُرَافَقَةِ

Glupak je težak sagovornik (za društvo). الْبَلِيدُ شَدِيدُ الْمُعَاشَرَةِ

Počastila sam ga kako valja. أَكْرَمْتُهُ إِكْرَامًا عَظِيمًا

a) Evo jednog odlomka u kome ćeš naći neke infinitive, podvuci ih i objasni:

وَتَرَى شِرْذِمَةً مِنَ الْإِنَانِيِّينَ، قَدُمَهَا فِي الْمَاءِ وَأَنْفُهَا فِي السَّمَاءِ. وَهِيَ حُثَالَةٌ السُّفَهَاءِ تَخْتَالُ اخْتِيَالًا عَظِيمًا كَالْجَبَابِرَةِ وَتَبْطِشُ بَطْشَ الْقَسَاوِرَةِ وَتَجْلِسُ جَلْسَةَ الْأَكَاسِرَةِ وَتَمْشِي مَشْيَةَ الْقِيَاصِرَةِ وَهِيَ لَا فِي الْعَيْرِ وَلَا فِي النَّفِيرِ.

b) Od datih glagola napravi infinitive o kojima smo već govorili i uvrsti u rečenicu koju ćeš sam(a) konstruirati:

مشى - سمع - دعا - مات - لعب - صاح - قتل - عظم - اكرم - استمع

إستقر - جلس - صاحب - إستباح - جَلَجَلَ - تَبَخَّرَ - إِخْتَالَ - تَكَبَّرَ - انْقَطَعَ

3. Infinitiv koji ima na početku konsonant م i zato se zove الْمَصْدَرُ الْمِيمِيُّ npr. مَرَامٌ - namjera od gl. يَرُومٌ - namjeravati; مَعْنَى - značenje od gl. يَعْنَى - namjeravati. Za imenice mjesta i vremena koje zovemo إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ i za ovaj infinitiv imamo oblik مَفْعَلٌ ako im je المضارع na oblik يَفْعَلُ kao:

Oblik مَفْعَلٌ imaju svi glagoli prve vrste osim المثال npr.:

مَصْدَقٌ (od يصدق - صدق) - biti iskren, مَرٌّ (od يمرُّ - مرَّ) - proći

مَقَالٌ (od يقول - قال) - govoriti,   مَنَالٌ (od ينال - نال) - postići
 مَحْيَاً (od يحيى - حي) - živjeti,   مَشْغَلٌ (od يشغل - شغل) - zabaviti se

Na oblik مَفْعَلٌ od nekih glagola koji u prvoj vrsti imaju يَفْعَلٌ - فَعَلَ kao:

مَرَجِعٌ (od يرجع - رجع) - vratiti se   مَنْطِقٌ (od ينطق - نطق) - izgovarati
 مَصِيرٌ (od يصير - صار) - postati   مَغِيبٌ (od يغيب - غاب) - biti odsutan
 مَسِيرٌ (od يسير - سار) - ići   مَشِيبٌ (od يشيب - شاب) - osijediti
 مَقِيلٌ (od يقيل - قال) - odmarati se popodne

Na ovaj isti oblik pokatkad dođe (ة), npr.:

مَوَدَّةٌ (od يود - ود) - voljeti   مَرْحَمَةٌ (od يرحم - رحم) - smilovati se
 مَسْعَاةٌ (od يسعى - سعى) - truditi se   مَحَبَّةٌ (od يحب - حب) - voljeti, ljubiti

Glagoli المِثَالُ dolaze na oblik مَفْعَلٌ, kao:

مَيْسِرٌ (od يسر - يسر) - kockati se   مَوْلِدٌ (od يلد - ولد) - roditi, poroditi

I ovaj oblik može primiti na kraju (ة), kao;

مَوْعِظَةٌ (od يعظ - وعظ) - držati prediku, propovijed

Ima nekoliko glagola koji imaju ovakav oblik, mada nisu od vrste المِثَالُ, kao:

مَعْرِفَةٌ (od يعرف - عرف) - znati   مَغْفِرَةٌ (od يغفر - غفر) - oprostiti (griješiti)
 مَعْصِيَةٌ (od يعصى - عصى) - griješiti
 مَحْمَدَةٌ (od يحمد - حمد) - zahvaljivati, biti zahvalan

Neki المِثَالُ imaju oblik, kao npr.: مَوْلِدٌ od يلد - ولد poroditi, roditi.

Sve proširene vrste imaju ovaj infinitiv na oblik svog participia pasivnog, kao:

مُجَابٌ (od يجيب - أجاب) - odgovoriti   مُقَهَّرٌ (od يقهر - قهر) - uzmaknuti
 مُتَعَلِّمٌ (od يتعلم - تعلم) - sebe poučavati, biti samouk

IMENICE MJESTA I VREMENA

إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ

Od prve vrste glagole iz 1. 3. 4. i 5. razreda i svih nepravilnih glagola osim المثال dolaze na oblik kao i المصدر الميمي tj. مَفْعَلٌ kao:

مَذْهَبٌ od يَذْهَبُ - ذَهَبَ - ići, tj. - pravac

مَبْدَأٌ od يَبْدَأُ - بَدَأَ - početi - početak; princip

مَقَامٌ od يَقُومُ - قَامَ - stajati - mjesto

مَطْبَخٌ od يَطْبَخُ - طَبَخَ - kuhati - kuhinja

مَغْزَىٌ od يَغْزُو - غَزَا - ratovati - bojište

مَأْوَىٌ od يَأْوِي - أَوَى - skloniti se - sklonište

Ima i izuzetaka, i to zato što bi zbog svog oblika u المضارع trebalo da imaju isti oblik kao gore. Oni, međutim, imaju sljedeće oblike:

مَجْزَرٌ od يَجْزُرُ - جَزَرَ - klaonica

مَسْقَطٌ od يَسْقُطُ - سَقَطَ - padalište; mjesto rođenja

مَنْبِتٌ od يَنْبِتُ - نَبَتَ - klijaliste

مَسْكَنٌ od يَسْكُنُ - سَكَنَ - stan

مَغْرَبٌ od يَغْرِبُ - غَرَبَ - zapad

مَنْخَرٌ od يَنْخُرُ - نَخَرَ - nozdrva

I ovi oblici katkad imaju na kraju (ة), kao:

مَدْرَسَةٌ - škola, مَغَارَةٌ - pećina

Oblik مَفْعَلٌ imaju glagoli koji pripadaju 2. i 6. razredu i المثال, kao:

مَجْلِسٌ od يَجْلِسُ - جَلَسَ - sjednica, zbor, skupština

مَوْعِدٌ od يَعِدُ - وَعَدَ - obećanje

مَوْضِعٌ od يَضَعُ - وَضَعَ - rok, termin, vrijeme

مَوْقِعٌ od يَقَعُ - وَقَعَ - položaj, mjesto, pozicija

I ovaj oblik može dobiti na kraju (ة), kao:

مَنْزَلَةٌ od يَنْزِلُ - نَزَلَ - položaj

مَسِيرَةٌ od يَسِيرُ - سَارَ - razmak, udaljenost

Od proširenih glagolskih vrsta ovaj oblik dolazi na oblik participa pasivnog kao i kod المصدر الميمى

اغْتَسَلَ - مُغْتَسَلٌ - praonica

اِسْتَفْتَحَ - مُسْتَفْتَحٌ - početak

إِسْمُ الْآلَةِ IMENICE ORUĐA

To su one imenice koje su nastale od glagola i kazuju da se radi o oruđu kojim se vrši glagolska radnja. Dolaze na oblik مَفْعَلٌ - مَفْعَلَةٌ - مَفْعَالٌ bez obzira na to da li se radi o osnovnoj ili proširenoj vrsti. Nerijetko imamo ovaj oblik iz druge neke imenice i ne mora uvijek osnov biti glagol, kao فَأْسٌ sjekira i sl.

مَفْعَلٌ

Isturpijao je željezo turpijom. بَرَدَ الْحَدِيدَ بِالْمِبْرَدِ

Sjekao je meso oštricom (satarom). قَطَعَ اللَّحْمَ بِالْمَقْطَعِ

Svirao je svirač na pijaninu. عَزَفَ الْمُنْطَرِبُ بِالْمِعْزَفِ

Peo se radnik ljestvama. عَرَجَ الْعَامِلُ بِالْمِعْرَجِ

مَفْعَالٌ

Orao je zemlju plugom. حَرَثَ الْأَرْضَ بِالْمِحْرَاثِ

Rezao je kožu skalpelom. شَرَطَ الْجِلْدَ بِالْمِشْرَاطِ

Oticala je voda žlijebom (olukom). زَرَبَ الْمَاءُ بِالْمِزْرَابِ

Blistalo mu je lice poput luče. صَبَحَ وَجْهَهُ بِالْمِصْبَاحِ

Razmahao je vatru žaračem. حَرَّكَ النَّارَ بِالْمِحْرَاكِ

Objesio je stvari o uže. عَلَّقَ الْمَتَاعَ بِالْمِعْلَاقِ

مَفْعَلَةٌ

Pomeo je kuću metlom. كَنَسَ الْبَيْتَ بِالْمَكْنَسَةِ

Išpartao je list ravnalom. سَطَرَ الْوَرَقَةَ بِالْمِسْطَرَةِ

Popela sam se u kuću stepenicama. رَقِيتُ الْبَيْتَ بِالْمِرْقَاةِ

Vatra se puši kroz dimnjak. دَخَنَتِ النَّارُ بِالْمِدْخَنَةِ

Uzela sam abdest u abdesthani. تَوَضَّأْتُ بِالْمِيضَاءَةِ

Uglačala sam drvo blanjom . مَلَّسْتُ الخَشَبَ بِالْمَلْسَةِ .

Tinta je u mastionici. الْحَبْرُ فِي الْمِحْبَرَةِ .

Stavila sam olovku u pernicu. وَضَعْتُ الْقَلَمَ فِي الْمَقْلَمَةِ .

Štitila sam se od kiše mantilom. اتَّقَيْتُ الْمَطَرَ بِالْمِطْرَةِ .

mesarski nož - الشَّاطُورُ   zvonu - الْجَرَسُ

gong - النَّاقُورُ   bradva, sjekirica - الْقَدُومُ

sjekira - الْفَأْسُ   nož - السُّكِّينُ

Imenica mjesta i vremena (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ) imaju, dakle, svoje paradigme (što ne znači da ih nema i nepravilnih!) i pokazuju mjesto gdje se i vrijeme kad se glagolska radnja događa (ili se dogodila).

Što se tiče imenice oruđa (إِسْمُ الْأَلَةِ) kojim se nešto radi, također imaju svoj određen oblik, i to smo već obradili.

Ako je riječ o imenicama koje pokazuju zanimanje, nešto što se dug period (ili zanaovijek) ponavlja dolaze na oblik فَعَالٌ (što ne znači da i uz ovaj oblik ne bismo mogli dodati ة).

Pogledajmo još nekoliko primjera:

مَوْلِدُ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَهْرُ رَبِيعِ الْأَوَّلِ .

Rođendan (rođenje) Poslanika, a.s., je mjesec rebiu-l-ewwel.

Početak školske godine je mjesec septembar. مَبْدَأُ السَّنَةِ الدِّرَاسِيَّةِ شَهْرُ سَبْتَمْبَرِ .

Povratak putnika je u petak. مَرْجِعُ الْمُسَافِرِ يَوْمَ الْخَمِيسِ .

Zbor (skup) sastanak prijatelja je pred školom. مُجْتَمَعُ الْأَصْدِقَاءِ أَمَامَ الْمَدْرَسَةِ .

الَّيْلُ مُسْتَوْدَعُ الْأَسْرَارِ .

Noć (kao vrijeme إِسْمُ الزَّمَانِ) je pohrana tajni. (Noć je amanet za tajne).

Prsa (kao mjesto إِسْمُ الْمَكَانِ) su pohrana tajni. الصَّدْرُ مُسْتَوْدَعُ الْأَسْرَارِ .

Zaista im je jutro sastanak. إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصَّبْحُ .

Završetak nedjelnog (sedmično) rada je petak. مُنْتَهَى الْعَمَلِ الْأَسْوَعِيِّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ .

Evo još nekoliko primjera imenica koje pokazuju zanimanje i dolaze na oblik فَعَالٌ:

pilot - طَيَّارٌ

učač Kur'ana - قَرَّاءٌ

pješak - مَشَاءٌ

sluga (duh) - خِدَامٌ

brijač حَلَّاقٌ

brojač - عَدَّادٌ

kovač حَدَّادٌ

stolar, tesar - نَجَّارٌ

nosач حَمَّالٌ

pekar - خَبَّازٌ

VJEŽBE

الْتَّمْرِينَاتُ

1.

الْقُرْآنُ خَاتَمُ الْكُتُبِ السَّمَاوِيَّةِ - مَجْلِسُ الْعِلْمِ رَوْضَةُ الْجَنَّةِ - الْأَمْثَالُ مَصَابِيحُ الْأَقْوَالِ - السُّؤَالُ مِفْتَاحُ خَزَائِنِ الْعِلْمِ - الْقَطْرُ الْمِصْرِيُّ يَنْقَسِمُ إِلَى قِسْمٍ جَنُوبِيٍّ وَقِسْمٍ شِمَالِيٍّ أَوْ قِبْلِيٍّ وَبَحْرِيٍّ، فَالْقِبْلِيُّ يَمْتَدُّ مِنْ مَبْدَأِ حُدُودِ مِصْرَ إِلَى تَفْرَعِ النَّيْلِ، وَالْبَحْرِيُّ يَمْتَدُّ مِنَ الْمَوْضِعِ الَّذِي يَتَفَرَّعُ فِيهِ النَّيْلُ إِلَى الْبَحْرِ الْمُتَوَسِّطِ - كَانَ لِلْعَرَبِ مَعْرِفَةٌ أَوْقَاتِ مَطَالِعِ النُّجُومِ وَمَغَارِبِهَا وَمُعْتَدِلِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ - بَعْضُ الطُّيُورِ لَهَا مَشْتَى وَمَصِيفٌ.

الْكَلِمَاتُ RIJEČI

zbor - مَجَالِسٌ ج مَجْلِسٌ

ogledalo - مِرَاةٌ

stepen - مَنَازِلُ ج مَنَزَلَةٌ

izlazak - مَطَالِعُ ج مَطْلَعٌ

slobodan - أَحْرَارٌ ج حُرٌّ

dijeljenje - اِنْقِسَامٌ

mjesto - مَقَامٌ

grananje - تَفْرَعٌ

govor, članak - مَقَالٌ

ravnodnevica - مُعْتَدِلُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

riznica - خَزَائِنُ ج خَزِينَةٌ

glavni grad - عَاصِمَةٌ

zimovalište - مَشْتَى

izlazak - مَخْرَجٌ

svršetak, kraj - خَاتَمٌ

lahko - يَسِيرٌ

nebeski - سَمَاوِيٌّ

običaj - عَادَاتٌ ج عَادَةٌ

perivoj - رَوْضَةٌ

šutnja - صَمْتُ

poslovice - أَمْثَالٌ

pokazati - أَظْهَرَ - يُظْهِرُ - إِظْهَارٌ

ptica - طُيُورٌ ج طَيْرٌ

zemlja Egipat - الْقَطْرُ الْمِصْرِيُّ

ljetovalište - مَصِيفٌ

početak - مَبْدَأٌ

ulazak - مَدْخَلٌ

zalazak, zapad - مَغَارِبُ ج مَغْرَبٌ

teško - عَسِيرٌ

zvijezda - نُجُومٌ ج نَجْمٌ

bogomolja - مَعْبَدٌ

prijestonica - مَقَرُّ الْحُكُومَةِ

različit - مُخْتَلَفٌ

utemeljenje - تَأْسِيسٌ

govor - كَلَامٌ

mahana - عِيُوبٌ ج عَيْبٌ

zvijezdarnica, opservatorij - مَرْصَدٌ فَلَكِيٌّ

2. Prevedi na arapski jezik:

Istočni običaji se razlikuju od zapadnih. Arapski jezik je teži nego turski jezik. Mekka je mjesto gdje se sastaju muslimani iz svih islamskih zemalja. Kad je Me'mun, sin Harun Er-Rašida došao na prijesto, sjeo na stolicu halifata, podigao je mnogo učilišta i naredio da se sagradi opservatorij. Jezik je ključ ljudskih tajni. Ogledalo pokazuje manjkavosti tijela a govor mahane duše.

3. Iz oba teksta izvadi imenica mjesta, vremena, zanimanja.

4. Nađi glagole iz kojih su nastale te imenice.

5. Od glagola iz teksta napravi sve ove spominjane imenice, ako ima logike napravi od njih rečenice.

6. Vjerojatno ste ranije nešto čuli o arapskim učenjacima u vrijeme njihovog uspona a poslije stvaranja halifata. Bavili su se mnogim naukama među kojima izuzetno mjesto zauzima i geografija. Arapi su dali nekoliko vrlo značajnih imena u toj oblasti nauke.

Razvoj geografije imao je svoga podsticaja u prvom redu zbog širenja islama, zatim, tu je i interes razvoja trgovine i ne možda najvažnije, ali važno, značitelja za upoznavanjem i drugih oblasti i naroda.

Najinteresantnija ličnost među tim „istraživačima“ svakako je *إِبْنُ بَطُوطَةَ*. On je putovao po svijetu 23 godine, zatim se vratio u svoj grad (Fes, danas grad u državi Maroko), te je počeo diktirati jednom pisaru svoje putovanje koje se zove *رِحْلَةُ ابْنِ بَطُوطَةَ* *Putovanje Ibn Batute*.

Na kraju ti donosimo jedan dio toga teksta, toliko da vidiš stil tadašnjih pisaca, te da se zainteresiraš za tog pisca i njegovo djelo.

Moža će se pojaviti i prijevod na bosanski jezik, jer djelo je prevedeno na mnoge svjetske jezike.

ذِكْرُ قُبَّةِ الصَّخْرَةِ

وَهِيَ مِنْ أَعْجَبِ الْمَبَانِي وَأَتْقَنِيهَا وَأَغْرِبِيهَا شَكْلًا. قَدْ تَوَفَّرَ حِظُّهَا مِنَ الْحَاسِنِ وَأَخَذَتْ مِنْ كُلِّ بَدِيعَةٍ بِطَرْفٍ. وَهِيَ قَائِمَةٌ عَلَى نَشْرِ فِي وَسَطِ الْمَسْجِدِ يُصْعَدُ إِلَيْهَا فِي دَرَجِ رُخَامٍ وَلَهَا أَرْبَعَةُ أَبْوَابٍ. وَالدَائِرَةُ بِهَا مَفْرُوشٌ بِالرُّخَامِ أَيْضًا مُحْكَمُ الصَّنْعَةِ وَكَذَلِكَ دَاخِلُهَا. وَفِي ظَاهِرِهَا وَبَاطِنِهَا مِنْ أَنْوَاعِ الزَّوَاقَةِ وَرَائِقِ الصَّنْعَةِ مَا يُعْجِزُ الْوَاصِفَ. وَأَكْثَرُ ذَلِكَ مُغَشَّ بِالذَّهَبِ فَهِيَ تَتَلَأَلُ نُورًا وَتَلْمَعُ لَمَعَانَ الْبَرْقِ. يَحَارُ بَصَرُ مُتَأَمِّلِهَا فِي مُحَاسِنِهَا وَيَقْصُرُ لِسَانُ رَائِيهَا عَنْ تَمَثِيلِهَا. وَفِي وَسَطِ الْقُبَّةِ الصَّخْرَةِ الْكَرِيمَةِ الَّتِي جَاءَ ذِكْرُهَا فِي الْآثَارِ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَجَ مِنْهَا إِلَى السَّمَاءِ...

RIJEČI الْكَلِمَاتُ

vanjština - ظَهْرٌ	obilovati - تَوَفَّرَ
unutrašnjost - بَاطِنٌ	dio, motiv - حَظٌّ
mozaik, ukras - زَوَاقِفٌ	ljepota - مَحَاسِنٌ
učiniti nemoćnim - أَعْجَزَ	krasota - بَدِيعَةٌ
prekriven - مَغْشَىٌّ	podnožje - نَشْرٌ
sijati - لَمَعَ	stepenice - دَرَجٌ
blještati - لَأَلَّ	mramor - رُخَامٌ
munja - بَرْقٌ	zastr, pokriven - مَفْرُوشٌ
kupola - قُبَّةٌ	penjati se, uzdizati se - عَرَجَ

7. Kad dopuniš ispuštene vokale i prevedeš tekst, analiziraj riječ po riječ. Na taj način ćeš ponoviti cjelokupno do sada pređeno gradivo i, naravno, najbolje ocijeniti svoj napredak. Tada ćeš moći ponoviti ono što ti se čini da nije dovoljno savladano.

Jezik našeg pisca jeste malo arhaičan, ali razumljiv je i lijep, zar ne? Da bi uočio te razlike, uzmi neku tebi dostupnu savremeniju knjigu (ili neku našu vježbu) i usporedi ta dva teksta. Ono što uočiš to je tvoja kritika datog teksta.

NAPOMENA AUTORA

Pri izradi udžbenika arapskog jezika pomagala sam se sljedećim udžbenicima:

القواعد الأساسية في النحو والصرف – تأليف :

يوسف الحمادي، محمد محمد الشناوي، محمد شفيق عطا

(štampano u Kairu 1981. godine)

معجم النحو – عبد الغني الدقر

(štampano u Damasku 1975. godine)

قواعد اللغة العربية – تأليف : حفني بك ناصف، محمد بك دياب، الشيخ مصطفى طوموم

(drugo izdanje štampano u Kairu 1909. godine)

التدريب على قواعد اللغة – ألفه الاساتذة :

ابراهيم مصطفى، عبد المجيد الشافي، محمود السيد عبد اللطيف

(štampano u Tunisu 1985. godine)

مميزات لغات العرب – تأليف : حفني ناصف بك

(drugo izdanje štampano Univerzitet u Kairu 1959. godine)

المبادئ الصرفية – تأليف : سعد بن عمر

(štampano u Tunisu 1974. godine)

مبادئ النحو – تأليف : محمد محمد رضوان، ابو المجيد احمد عبد الرحمن

(štampano u Kairu 1982. godine - drugo izdanje)

النصوص الجديدة في القراءة

grupa autora (štampano u Tunisu 1974. godine)

القراءة – تأليف الدكتور مصطفى الشكعة

(štampano u Kairu 1982. godine)

العصفور محاسن – تزليف : القطاري محمد سعيد فطوم

(štampano u Tunisu 1967. godine)

الجديد في القراءة و المحفوظات – تأليف : احمد ابو بكر ابراهيم، عبد العظيم بدوي

(štampano u Kuvajtu 1968. godine), te odlomke iz:

الايام – طه حسين

زقاق المدق – نجيب محفوظ

رحلة بن بطوطة

زينب – محمد حسين هيكل

SADRŽAJ

Predgovor	1
Uvod	7
Prva lekcija	
Particip pasivni	9
Druga lekcija	
Složena glagolska vremena	12
Pređašnje nesvršeno vrijeme.....	13
Treća lekcija	
Futur	16
Dutur drugi	17
Glagoli	18
Četvrta lekcija	
Proširene vrste glagola	20
Druga proširena vrsta	21
Peta lekcija	
Treća proširena vrsta	27
Šesta lekcija	
Četvrta proširena vrsta	31
Sedma lekcija	
Peta proširena vrsta	35
Osma lekcija	
Šesta proširena vrsta	39
Deveta lekcija	
Sedma proširena vrsta	44
Deseta lekcija	
Osma proširena vrsta	49
Jedanaesta lekcija	
Deveta proširena vrsta	54
Dvanaesta lekcija	
Deseta proširena vrsta	58
Trinaesta lekcija	
11., 12. i 13. proširane vrsta	62
Jedanaesta proširena vrsta	63

Dvanaesta proširane vrsta	63
Trinaesta proširane vrsta	64
Četnaesta lekcija	
Glagoli sa četiri korjenita suglasnika	67
Kvadrilitere - glagoli sa četiri korjenita suglasnika	68
Petnaesta lekcija	
Nepravilni glagoli	73
Šesnaesta lekcija	
Hemzirani glagoli	82
Sedamnaesta lekcija	
El-Misal	91
Osamnaesta lekcija	
El-Edžvef	98
Devetnaesta lekcija	
En-Nakis	111
Dvadeseta lekcija	
El-Lefif	123
Dvadeset prva lekcija	
Vrste infinitiva	129
Dvadeset druga lekcija	
Imenice mjesta i vremena	132
Imenice oruđa	133

ISLAMIC DEVELOPMENT BANK
JEDDAH - SAUDI ARABIA

Udžbenik je besplatan zahvaljujući donaciji ISLAMIC DEVELOPMENT BANK

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE, MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA, NIPP "LJILJAN"

ISBN 9958-22-019-9. -ISBN 9958-11-008-3